

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Rozvojová spolupráce ze strany České republiky a Evropské unie
Development Cooperation of the Czech Republic and the European Union

Student: Veronika Závadská
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Veronika Závadská**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6210R004 Eurospráva**
Téma: **Rozvojová spolupráce ze strany České republiky a Evropské unie
Development Cooperation of the Czech Republic and the European Union**
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska rozvojové spolupráce
 3. Fungování rozvojové politiky v Evropské unii
 4. Role ČR při rozvojové spolupráci ve světě
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

NOVÁČEK, Pavel, ed. *Rozvojová studia - vybrané kapitoly*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 238 s. ISBN 978-80-244-3958-7.
OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 98 s. ISBN 978-80-244-3948-8.
SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů EU*. Praha: C. H. Beck, 2010. 244 s. ISBN 978-80-7400-352-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015
Datum odevzdání: 06.05.2016

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne **6.5.2016**

Veronika Závadská.....
Veronika Závadská

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Evě Kovářové, Ph.D. za věnovaný čas, odbornou pomoc a vedení při tvorbě této bakalářské práce.

OBSAH

1. ÚVOD.....	5
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE.....	6
2.1. VYMEZENÍ ROZVOJOVÝCH ZEMÍ	7
2.1.1. Klasifikace podle Mezinárodního měnového fondu.....	7
2.1.2. Klasifikace dle Rozvojového programu OSN	8
2.1.3. Klasifikace podle Světové banky	8
2.1.4. Specifické skupiny rozvojových zemí	9
2.2. PROBLÉMY ROZVOJOVÝCH ZEMÍ	12
2.2.1. Velikost populace	12
2.2.2. Chudoba.....	14
2.2.3. Vzdělání.....	15
2.2.4. Zdraví	16
2.2.5. Konflikty.....	18
2.2.6. Životní prostředí	19
2.3. REALIZACE ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE	19
2.3.1. Mezinárodní aktéři rozvojové spolupráce	19
2.3.2. Obsah rozvojové spolupráce.....	21
3. FUNGOVÁNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY V EVROPSKÉ UNII	22
3.1. VÝVOJ ROZVOJOVÉ POLITIKY EU	22
3.2. PRÁVNÍ RÁMEC ROZVOJOVÉ POLITIKY	25
3.3. ROZSAH ROZVOJOVÉ POLITIKY EU	25
3.4. INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE	27
3.4.1. Evropská komise	27
3.4.2. Rada Evropské unie	29
3.4.3. Evropský parlament.....	29
3.5. FINANCOVÁNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY.....	29
3.5.1. Evropský rozvojový fond	29
3.5.2. Rozpočet EU.....	31
3.5.3. Druhy financování	34
3.6. KONKRÉTNÍ OPATŘENÍ ZE STRANY EU	35
3.6.1. EU a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.....	35
3.6.2. Spolupráce EU a OSN	36

3.6.3.	Samostatné akce EU	37
4.	ROLE ČR PŘI ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCI VE SVĚTĚ	42
4.1.	HISTORIE	42
4.1.1.	Obnovení rozvojové spolupráce	43
4.1.2.	Od vstupu České republiky do EU	44
4.2.	SOUČASNÁ PODOBA ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR	45
4.2.1.	Základní legislativní dokumenty	45
4.2.2.	Aktéři	46
4.2.3.	Formy spolupráce	47
4.2.4.	Způsoby poskytování pomoci.....	48
4.3.	ZHODNOCENÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR.....	49
4.3.1.	Multilaterální spolupráce	51
4.3.2.	Bilaterální spolupráce	52
4.3.3.	Subjekty zapojené do bilaterálních projektů ZRS ČR.....	58
4.4.	HODNOCENÍ ČESKÉ ZRS RŮZNÝMI SUBJEKTY	59
4.4.1.	Hodnocení FORS.....	60
4.4.2.	Kontrolní akce Nejvyššího kontrolního úřadu.....	61
4.4.3.	Hodnocení prostřednictvím indexu CDI.....	62
4.4.4.	Názor veřejnosti.....	64
5.	ZÁVĚR.....	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	68
	SEZNAM TABULEK	78
	SEZNAM GRAFŮ	78
	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
	SEZNAM ZKRATEK	80
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

Česká republika patří mezi vyspělé země světa. Málokdo si uvědomuje, jak se musí žít v zemích, které tak dobře hodnocené nejsou. V zemích, kde lidé dennodenně bojují o život, kde děti vyrůstají bez zdravotní péče a dostatečných zdrojů potravin, a kde ani dospělí lidé neumějí číst a psát a děti nemají šanci chodit do školy.

Vyspělé země proto v dnešní době projevují jistou míru solidarity s těmito lidmi a snaží se poskytnout rozvojovým zemím pomoc při řešení globálních problémů.¹ Důvodů proč pomáhat je spousta, a ať už země při poskytování pomoci myslí i na své zájmy či nikoli, je důležité, že význam pomoci v posledních letech roste, a hlavní je, že můžeme vidět výsledky společného úsilí.

Cílem práce je zhodnotit výši a zaměření poskytované pomoci v rámci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky s přihlédnutím na závazky, které souvisejí s členstvím v mezinárodních organizacích a Evropské unii.

Pro pochopení souvislostí jsou nejprve vymezeny rozvojové země a také problémy, které tyto země tíží. Následuje všeobecný přehled mezinárodních aktérů, činných v této oblasti – mezi které patří jak Evropská unie, tak Česká republika. Ta se stala členem EU v roce 2004 a zapojila se tak do financování rozvojových zemí skrze i rozpočet EU a Evropský rozvojový fond, do kterých všechny země EU přispívají, aby pomohly naplnit hlavní cíl EU – odstranit chudobu ve světě. Právě členství České republiky v EU je důvodem pro zařazení problematiky rozvojové politiky EU do třetí kapitoly této práce.

Čtvrtá kapitola se již zaměřuje na zahraniční rozvojovou spolupráci České republiky. Poskytování pomoci má v ČR dlouhou tradici, jak nastiňují fakta o historickém vývoji od dob Československa až do vstupu ČR do EU. Poté následuje vymezení současné podoby rozvojové spolupráce České republiky, právní zakotvení, hlavní aktéři a formy spolupráce. Kapitola pokračuje samotným zhodnocením zahraniční rozvojové spolupráce ČR – tedy výši a oblasti rozvojové pomoci – ať už ze strany samostatných akcí ČR nebo zprostředkovaně v rámci mezinárodních organizací. Nakonec je uvedeno také zhodnocení rozvojové spolupráce ČR prostřednictvím různých subjektů – skupinou nevládních neziskových organizací, Nejvyšším kontrolním úřadem, indexem CDI a zařazeny jsou také výsledky průzkumu veřejného mínění.

¹ Rozvojová pomoc EU. *Rozvojovka* [online]. Praha [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-pomoc-eu>

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Kořeny rozvojové pomoci sahají do období po druhé světové válce.² Koncept rozvoje byl v 50. a 60. letech spojen zejména s růstem ekonomickým, protože v té době se západním zemím podařilo dosáhnout rychlého ekonomického růstu. Tyto státy byly označovány za rozvinuté, ostatní státy, ve kterých rozvoj ještě probíhal, byly označeny jako rozvojové.³ Tehdejší představa byla poskytnout chudým zemím moderní vědecké poznatky a technologie, a zapůjčit finanční prostředky na jejich pořízení. Některé země opravdu prošly technologickými změnami, například v zemědělství, jenže nerovnost mezi bohatými a chudými, mezi státy i uvnitř států, se nezmenšovala, ale naopak zvětšovala.⁴

V reakci na tento vývoj vznikla v 70. letech 20. století teorie závislosti – neboli teorie jádra a periferie, kdy jsou periferie (často bývalé kolonie) ekonomicky a politicky závislé na rozvinuté části, která se nazývá jádro (bývalé koloniální mocnosti).

V 80. letech se řešily otázky ekonomického růstu, kdy byl hospodářský růst stále považován za základ rozvojového snažení. Stále více se ale uvažovalo o rozvoji jako o konceptu, který by zahrnoval více složek, mající vliv na kvalitu života. Jde o složky materiální, sociální, environmentální, politické či kulturní. Bylo také zdůrazňováno, že rozvoj musí být dlouhodobě udržitelný. Na druhé straně však v tomto období docházelo v mnohých zemích k zastavení růstu či dokonce ke zhoršení životní úrovně. Zejména v zemích Afriky a Latinské Americe se hovoří o „ztracené dekádě“. V 90. letech pak musely mnohé země utrácet značnou část svých rozpočtů na splácení dluhů, místo vlastních investic.⁵

Dá se říci, že v minulosti spočívala rozvojová výzva v překonání propasti mezi jednou miliardou lidí světa bohatého a pěti miliardami světa chudého. Nyní však většina z těchto pěti miliard žije v zemích, které se skutečně rozvíjejí. Skutečnou výzvou jsou tedy státy na samém okraji, které zaostávají a mnohdy se i rozpadají. Byť je jednadvacáté století, tyto země obklopuje nadále realita století čtrnáctého – občanské války, epidemie, nevzdělanost a mnohé další.⁶

² NOVÁČEK, Pavel (ed.) a Pierre C. ARMAND. *Rozvojová studia - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 238 s. ISBN 978-80-244-3958-7.

³ Rozvoj. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-12-25]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvoj>

⁴ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 12

⁵ Rozvoj. *Rozvojovka*, ref. 3

⁶ COLLIER, Paul. *Miliarda nejchudších: proč se některým zemím nedaří a co s tím*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2009, 217 s. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-010-7.

2.1. VYMEZENÍ ROZVOJOVÝCH ZEMÍ

Označení „rozvojové země“, se rozšířilo ve světě od roku 1964, kdy bylo oficiálně použito na prvním zasedání Konference OSN pro obchod a rozvoj. Nejjednodušeji lze tyto země vymezit podle třech základních hledisek – geografického, historického a ekonomického. Geografické vymezení je relativně snadné. Lze říci, že se rozvojové země rozprostírají na třech kontinentech - v Latinské Americe, Africe a v Asii. Z hlediska historického jde o fakt, že většina zemí v minulosti patřila do některé koloniální říše, kde byli nejvýznamnějšími kolonizátory Velká Británie, Francie, Španělsko, Portugalsko, Nizozemsko nebo Belgie. Z hlediska ekonomického lze rozvojové země vymezit podle několika charakteristik, kterými jsou relativně nízká ekonomická úroveň, nesoulad mezi odvětvovou strukturou HDP a zaměstnaností nebo také přetrvávající závislost na rozvinutých zemích.⁷

Existují tři oficiální kategorizace zemí, podle kterých jsou země klasifikovány do jednotlivých kategorií. Tyto kategorie pochází od tří významných mezinárodních organizací – Světové banky, Mezinárodního měnového fondu a OSN. Seznam zemí s rozdělením do jednotlivých kategorií dle všech tří organizací je uveden v Příloze č. 1.

2.1.1. Klasifikace podle Mezinárodního měnového fondu

Mezinárodní měnový fond (MMF) klasifikuje země za základě tří kritérií do dvou skupin – vyspělé země a vynořující se a rozvojové země. MMF používá kritérium důchodu na osobu, diverzifikaci vývozu a míru integrace do globálního finančního systému. Následující tabulka zobrazuje počty zemí v jednotlivých kategoriích.⁸

Tabulka 2.1: Kategorie zemí dle MMF

Skupina zemí	Počet zemí
Vyspělé ekonomiky	37
Rozvojové a vynořující se ekonomiky	152

Zdroj: IMF, World Economic Outlook, (October 2015), vlastní úprava

⁷ ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ. *Rozvojová ekonomika*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 346 s. ISBN 978-80-245-1515-1.

⁸ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 47-49

2.1.2. Klasifikace dle Rozvojového programu OSN

Klasifikace OSN hodnotí země podle Indexu lidského rozvoje (HDI). Tento ukazatel byl poprvé představen v roce 1990. Zahrnuje tři dimenze, které hodnotí různé stránky lidského rozvoje – zdraví, vzdělání a životní úroveň.

Celkový index se počítá jako geometrický průměr dílčích indexů. Státy jsou podle indexu seřazeny od nejvyšší hodnoty po nejnižší a jsou zařazeny do jedné ze čtyř kategorií. Tyto kategorie znázorňuje Tabulka 2.3.⁹ Za rozvojové jsou považovány země s vysokou, střední a nízkou úrovní lidského rozvoje.¹⁰ Celkem je podle tohoto členění 138 rozvojových zemí.

Tabulka 2.2: Členění a počty zemí dle OSN

Skupina zemí	Počet zemí
Velmi vysoký lidský rozvoj	49
Vysoký lidský rozvoj	53
Střední lidský rozvoj	42
Nízký lidský rozvoj	43

Zdroj: UNDP, Human Development Report (2014), vlastní úprava

2.1.3. Klasifikace podle Světové banky

Kategorie zemí podle Světové banky shrnuje následující tabulka. Vymezují se zde čtyři kategorie zemí podle velikosti hrubého národního důchodu země, který je přepočtený na osobu.¹¹

Tabulka 2.3: Kategorie zemí dle Světové banky

Skupina zemí	HND na osobu (USD)	Počet států
Nízký důchod	1 045 a méně	31
Nižší střední důchod	1 045 - 4 125	51
Vyšší střední důchod	4 125 – 12 736	53
Vysoký důchod	12 736 a více	80

Zdroj: World Bank (2015), vlastní úprava

⁹ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 50-55

¹⁰ KUNEŠOVÁ, Hana et al. *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 3. přepracované a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 386 s. ISBN 978-80-7400-502-2.

¹¹ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 45-46

Podle tohoto rozdělení, jsou za rozvojové země obvykle považovány země z prvních 3 skupin.¹² V roce 2015 bylo podle Světové banky na světě 135 rozvojových zemí.¹³

2.1.4. Specifické skupiny rozvojových zemí

Mimo hlavní tří kategorizace dle mezinárodních organizací, můžeme nalézt také další specifické členění zemí.

a) Nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries - LDCs)

Představují nejchudší a nejméně stabilní prvek světové ekonomiky. Od roku 2001 je vymezení LDCs založeno na 3 kritériích:

- výše HND na obyvatele,
- index lidských zdrojů (kombinace 4 ukazatelů – podíl podvyživených, míra úmrtnosti dětí do 5 let, podíl zapsaných studentů k sekundárnímu vzdělávání a gramotnost dospělých)
- a index ekonomické zranitelnosti (odlehlost od světových trhů, podíl zemědělství, lesnictví a rybolovu na HDP atd.).

Doplňujícím kritériem je počet obyvatel – nemohou zde být zařazeny země, které mají populaci větší než 75 milionů.¹⁴

V zemích LDCs žije přibližně 880 milionů lidí – tedy okolo 12v% světové populace, ale tvoří pouze 2v% světového HDP a jen 1v% světového obchodu se zbožím. Aktuálně je v soupise LDCs 48 zemí. Rozmístění zemí LDCs je patrné z Obrázku 2.1. Podrobný seznam zemí, zařazených do LDCs je uveden v Příloze 1.

Obrázek 2.1: Mapa zemí LDCs

Zdroj: UNCTAD (2015)

¹² NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 46-47

¹³ Country and Lending Groups. *The World Bank*, Country and Lending Groups. *The World Bank* [online]. 2015 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups#Low income>

¹⁴ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 56-57

V oblasti rozvoje vymezuje skupinu vynořujících se ekonomik UNDP – Rozvojový program OSN. V roce 2013 sem patřilo 5 asijských zemí – Malajsie, Jižní Korea, Singapur, Tchaj-wan, Thajsko a 5 latinskoamerických zemí – Argentina, Brazílie, Chile, Mexiko a Peru. Běžně jsou zde však zařazovány také státy jako je Čína, Indie, Jihoafrická republika a další.¹⁸

V roce 1994 OSN uznala, že existují specifické problémy, kterým čelí SIDS, hlavně kvůli velikosti, vzdálenosti od světových trhů a vysoké ekonomické zranitelnosti – hlavně kvůli přírodním šokům. Nicméně OSN nikdy nestanovila kritéria, používá se neformální seznam 29 zemí.¹⁹ Podrobný seznam zemí, zařazených do SIDS je uveden v Příloze 1.

f) Vnitrozemské rozvojové země (LLDCs)

Problémem těchto zemí je to, že nemají přístup k moři, což jim brání lépe se začlenit do světového obchodu. Export a import tedy probíhá přes území sousedních států, což může způsobovat velké tranzitní náklady a snižovat konkurenceschopnost.²⁰

Úřad vysokého představitele OSN má za cíl podporovat tyto rozvojové země a současně vytváří platformu pro konzultace a výměnu zkušeností. Mezi hlavní nástroje k dosažení cílů patří investice do rozvoje dopravních infrastruktur, zjednodušení

¹⁹ Small Island Developing States (SIDS). *UNCTAD* [online]. Switzerland, 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/Pages/ALDC/Small%20Island%20Developing%20States/UN-recognition-of-the-problems-of-small-island-developing-States.aspx>

11

zahraničního obchodu mezi těmito státy a jejich sousedy apod.²¹

Obrázek 2.4: Mapa zemí LLDCs

Zdroj: UNCTAD (2013)

2.2. PROBLÉMY ROZVOJOVÝCH ZEMÍ

Globalizace současného světa se mimo jiné odráží i v oblasti rozvojové spolupráce. Kromě komprese času, vzdáleností a obecného propojování, přináší globalizace také zvyšování nerovnováhy v jednotlivých částech světa.²² Zaostávání některých rozvojových zemí se neustále prohlubuje, a tím, jak se tyto země odchylují od světové ekonomiky, bude jejich integrace mnohem náročnější.

Mezi problémy, které provází rozvojové země, patří například velikost populace, chudoba, podvýživa, negramotnost nebo zhoršování životního prostředí.²³

2.2.1. Velikost populace

V roce 1804 žila podle OSN na světě miliarda obyvatel.²⁴ Trvalo tedy tisíce let, než se populace rozrostla na první miliardu – a pak, za pouhých 200 let, vzrostlo toho číslo 7 krát. Dnes, v roce 2015 je na světě 7,3 miliard lidí. Podle prognóz do budoucna, se bude toto číslo dále zvětšovat.

OSN pracuje se 3 možnými variantami, v závislosti na vývoji plodnosti – vysoká, střední a nízká. Nejpravděpodobnější je prognóza střední – tedy taková, která předpokládá, že do roku 2050 bude na světě 9,7 miliard lidí, v roce 2100 pak 11,2 miliard. Pokud však k poklesu plodnosti nedojde, může populace do konce tohoto století vzrůst až na 16,4

²¹ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 62-63

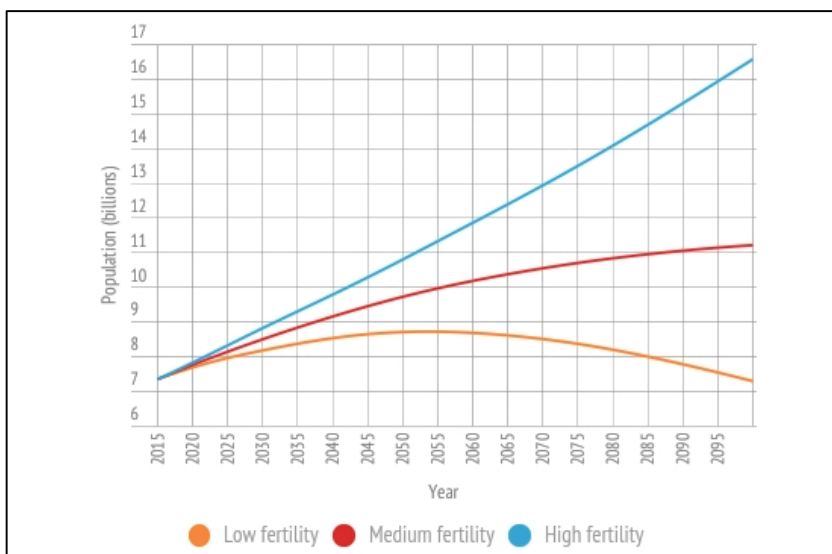
²² Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2008, 2012 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace>

²³ ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ, ref. 7, s. 303

²⁴ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.). *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají* [online]. 2. aktualizované vyd. Praha: Člověk v tísní, 2008, 214 s. [cit. 2015-12-22]. ISBN 978-808-6961-552.

miliard. A naopak pokud by došlo k většímu poklesu plodnosti, než se předpokládá, světová populace by klesala pod současnou úroveň 7 miliard.²⁵

Obrázek 2.5: Možný vývoj populace dle OSN

Zdroj: UNFPA, World population trends

Právě velký populační přírůstek zůstává jedním z největších problémů rozvojového světa.²⁶ Více než polovina růstu, od roku 2015 do roku 2050, má připadnout na Afriku. Z očekávaného přírůstku 2,4 miliard má být 1,3 miliard obyvateli právě Afriky, i když se předpokládá pokles plodnosti ze 4,7 dětí na ženu na 3,1 v letech 2020-2050 a na 2,2 do roku 2100.²⁷ Z ekonomického hlediska jsou děti pro rodinu v rozvojových zemích přínosem jako levná pracovní síla, která by měla rodiče zajistit ve stáří.²⁸

I věková struktura obyvatel vyspělých a rozvojových zemí se výrazně liší. V méně rozvinutých zemích je stále více mladých lidí, kteří budou mít brzy své vlastní děti, a tak počet obyvatel stále roste. Naopak ve vyspělých zemích stoupá počet starších obyvatel.²⁹

Nezanedbatelnou roli hraje i vysoká úmrtnost v dětském věku – rodiny tedy mívají více dětí, aby se alespoň některé dožily dospělosti. I přes postupné snižování úmrtnosti, je situace v řadě rozvojových zemích špatná.³⁰ Celosvětově sice roste očekávaná délka života, avšak celosvětový průměr 70 let může velmi klamat. Největší očekávanou délku života při

²⁵ World population trends. *United Nation Population Fund* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z <http://www.unfpa.org/world-population-trends>

²⁶ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

²⁷ World Population Prospects: The 2015 Revision. *United Nations: Department of Economic and Social Affairs* [online]. New York, 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/>

²⁸ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

²⁹ JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy světa: v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 324 s. ISBN 97880-7400-326-4.

³⁰ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

narození mají státy jako Čína, Japonsko, Itálie nebo například Švýcarsko, u kterých je věk okolo 82-83 let. Na druhé straně však stojí Svazijsko, Lesotho či Středoafrická republika – tedy země s nejmenší délkou života do 50 let.

Tento rozdíl také zapříčiňuje vysoká úmrtnost dětí. Z 1 000 narozených dětí se, například v Angole a Čadu, 155 dětí nedožije 5 let. Více než 100 dětí z 1 000 umírá v Demokratické republice Kongo a Guinei, v Nigeru a Nigérii, v Somálsku nebo Jižním Súdánu. Na druhé straně stojí vyspělé státy, kde je nejnižší počet úmrtí u dětí okolo 2-3.³¹

Vedle nedostatku potravin a omezené dosažitelnosti lékařské péče, jsou úmrtí v rozvojových zemích ovlivňovány také nedostupností kvalitní pitné vody nebo šíření epidemie HIV a AIDS.

2.2.2. Chudoba

Pro boj s chudobou v rozvojových zemích mají vyspělé země hned několik důvodů. Prvním z nich je solidarita a pocit zodpovědnosti za bývalé kolonie. Druhým důvodem je snaha zabránit jevům, které s chudobou souvisejí – příliv migrantů a uprchlíků, nelegální obchody s lidmi, zbraněmi a drogami, terorismus a další. Nesmí být opomenut ani důvod ekonomický, kdy mohou rozvíjející státy být odbytištěm výrobků a zdrojem levné pracovní síly.³²

Na chudobu lze nahlížet různě. Světová banka stanovuje hranici tzv. absolutní chudoby, která vyjadřuje minimální výši příjmů, které jsou potřebné k uspokojení základních potřeb, jako je jídlo, obydlí nebo ošacení.³³ Od roku 2008 byla tato hranice stanovena na 1,25 USD, v říjnu 2015 došlo k její navýšení na 1,9 USD.³⁴ Tabulka 2.4 znázorňuje počty žijících lidí pod hranicí chudoby v jednotlivých částech světa.

Chudoba ovšem není pouze o nedostatku prostředků, ale také o důsledcích, které nedostatek prostředků způsobuje. Těmito důsledky může být nedostupnost zdravotní péče a vzdělání, špatný přístup ke službám (kanalizace, sběr odpadu, elektřina, voda apod.), špatná infrastruktura, ohrožená bezpečnost, sociální vyloučení ale také nemožnost účastnit se společenského života.³⁵

³¹ World Population Prospects: The 2015 Revision., ref. 33

³² HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

³³ JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN., ref. 29

³⁴ FAQs: Global Poverty Line Update. *The World Bank* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-poverty-line-faq>

³⁵ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

Tabulka 2.4: Počet osob žijící pod hranicí chudoby dle Světové banky, 2012

Oblast	Počet chudých osob (v milionech)
Východní Asie a Pacifik	147
Latinská Amerika a Karibik	34
Jižní Asie	309
Subsaharská Afrika	389

Zdroj: World Bank, World Development Indicators (2015), vlastní úprava

2.2.3. Vzdělání

Vzdělávání je základem pro rozvoj jednotlivce, obnáší ale víc než se jen naučit číst, psát a počítat.³⁶ Je potřeba, aby vzdělávání vycházelo z možností jeho využití v budoucím životě. V mnoha zemích je však vzdělání nedosažitelné.

Většina rozvojových zemí se potýká s nedostatkem financí – ať už ve státním rozpočtu, tak u samotných rodin. Ty většinou nejsou schopny ušetřit na vzdělání svých dětí, a proto jsou děti nuceny pracovat.

Ať už jsou důvody jakýkoliv – nevzdělanost prohlubuje ekonomické zaostávání země. Investoři dají přednost kvalifikované pracovní síle v jiné zemi, dochází k hospodářskému úpadku, nárůstu chudoby, nezaměstnanosti a dalším problémům.³⁷

Od roku 1990 došlo k výraznému zlepšení v oblasti vzdělávání, hlavně poté, co byly v roce 2000 přijaty Rozvojové cíle tisíciletí³⁸ (MDGs). Zvýšil se počet dětí navštěvujících základní školy a s tím také souvisí větší míra gramotnosti obyvatel.

Tabulka 2.5 detailněji znázorňuje kolik procent žáků, navštěvuje základní nebo střední školy k celkovému počtu dětí, kteří by do školy chodit měli.³⁹

³⁶ *Evropský rok pro rozvoj - Vzdělávání* [online]. 2015 [cit. 2015-12-23]. ISBN 978-92-79-51041-0. Dostupné z: https://europa.eu/eyd2015/sites/default/files/toolkit/eyd2015-factsheet-february-op_cs.pdf

³⁷ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

³⁸ Název pro 8 společných cílů rozvoje, které se v roce 2000 členové OSN zavázali plnit.

³⁹ WAY, Catharine (ed.). *The Millennium Development Goals Report 2015* [online]. United Nation, 2015 [cit. 2016-02-19]. ISBN 978-92-1-101320-7. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20%28July%201%29.pdf

Tabulka 2.5: Vývoj počtu dětí na školách

Oblast	Podíl dětí na školách v letech (v %)		
	1990	2000	2015
Sub-Saharská Afrika	52	60	80
Latin. Amerika a Karibik	87	94	94
Jihovýchodní Asie	93	93	94
Kavkaz a Střední Asie	-	95	95
Jižní Asie	75	80	95
Západní Asie	84	86	95
Oceánie	-	69	95
Východní Asie	97	96	97
Severní Afrika	80	90	99
Rozvinuté regiony	96	97	96
Rozvojové regiony	80	83	91

Zdroj: UN, The Millennium Development Goals Report (2015), vlastní úprava

Z tabulky 2.5 je patrný nárůst počtu dětí, které mohou navštěvovat školy téměř ve všech uvedených oblastech světa. Největší pokrok zaznamenala Subsaharská Afrika, která v této oblasti zaujímala nejhorší pozici.

2.2.4. Zdraví

V minulosti bylo zdraví vnímáno jako nepřítomnost nemoci, teprve nedávno začalo být zdraví považováno za hnací motor společnosti, od kterého se odvíjí úspěchy jednotlivců i ekonomický a sociální růst společnosti.

V roce 1948 bylo Světovou zdravotnickou organizací definováno zdraví jako „stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, a ne jen pouhá nepřítomnost nemoci či slabosti“. Však ani tato definice se neobešla bez kritiky, protože je zdraví složitý jev a je velmi těžké jej doslovně definovat a poté měřit.⁴⁰

Podstatné je, že v oblasti zdraví existují mezi jednotlivými státy velké rozdíly a zdraví lidí v chudých zemích je horší, než v zemích rozvinutých. Zatímco v bohatších zemích bývají hlavní příčinou smrti civilizační onemocnění (infarkt, rakovina, diabetes),

⁴⁰ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 107-108

v chudých zemích nejčastěji umírají lidé na onemocnění infekční.⁴¹

Infekčními nemocemi jsou nejvíce postiženy oblasti subsaharské Afriky a oblasti jižní a jihovýchodní Asie. K nejzávažnějšímu onemocnění patří HIV/AIDS, malárie, infekce dýchacích cest, průjemová onemocnění nebo tuberkulóza.⁴²

Celosvětově je virem HIV nakaženo celkem 36,9 milionů lidí. Nově nakažených, za rok 2014, byly 2 miliony a na AIDS zemřelo 1,2 milionu lidí. Počet lidí, kteří žijí s HIV, každoročně roste, klesají však počty nově nakažených a úmrtí. Co se týká rozmístění nakažených ve světě, tak v roce 2014 žilo s HIV celkem:

- 25,8 milionů osob v Subsaharské Africe,
- 5 milionů osob v Asii a Pacifiku,
- 1,7 milionů osob v Latinské Americe,
- 280 tisíc osob v Karibiku,
- 240 tisíc osob ve střední a severní Africe,
- 2,4 milionů osob v západní a střední Evropě a severní Americe.⁴³

Počet lidí, žijící s malárií se od roku 2000 do roku 2015 snížil celosvětově o 18 %, snížil se také počet úmrtí (o 48 %) a riziko nakažení.⁴⁴ Také výskyt tuberkulózy se od roku 2000 snížil o 18%, nicméně právě toto onemocnění vede v počtu úmrtí. V roce 2014 onemocnělo 9,6 milionů lidí a z toho 1,5 milionu zemřelo. Přes 95 % úmrtí se vyskytuje v zemích s nízkými a středními příjmy.⁴⁵

Další velký problém, se kterým se rozvojové země musejí v oblasti zdraví potýkat, je podvýživa – tedy stav, kdy strava lidí neobsahuje potřebné živiny. Ohroženy jsou zejména ženy a děti, jelikož podvýživa přispívá k zvýšení dětské a mateřské nemocnosti. Obecně vede podvýživa ke snižování produktivity a odolnosti vůči nemocem, zpomalování růstu a k zvyšování úmrtnosti.⁴⁶

⁴¹ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

⁴² NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 121

⁴³ Fact sheet 2015. *UNAIDS* [online]. 2015 [cit. 2015-12-23]. Dostupné z: http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/20150901_FactSheet_2015_en.pdf

⁴⁴ *World malaria report 2015* [online]. Switzerland: World Health Organization, 2015 [cit. 2016-02-19]. ISBN 978-92-4-156515-8. Dostupné z: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/200018/1/9789241565158_eng.pdf

⁴⁵ Tuberculosis. *World Health Organization* [online]. 2015 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs104/en/>

⁴⁶ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

2.2.5. Konflikty

Mezi hrozby v dnešním světě patří nepochybně šíření zbraní (chemických, biologických, jaderných), mezinárodní i vnitrostátní konflikty nebo terorismus. Faktem zůstává, že bezpečnost je důležitá pro rozvoj, a zároveň může rozvoj přispět k bezpečnosti v rozvojových i vyspělých zemích.⁴⁷

Ústav pro ekonomiku a mír vydává v této oblasti každoroční zprávy, kde prostřednictvím Globálního indexu míru hodnotí jednotlivé země. Tento index se zaměřuje na 23 nejrozličnějších indikátorů, jako úroveň bezpečnosti a ochrany ve společnosti, rozsah domácích a mezinárodních konfliktů nebo stupeň militarizace.⁴⁸

Tabulka 2.6: Hodnocení zemí dle Globálního indexu míru

10 nejlépe hodnocených zemí		10 nejhůře hodnocených zemí	
1.	Island	153.	Severní Korea
2.	Dánsko	154.	Pákistán
3.	Rakousko	155.	Dem. republika Kongo
4.	Nový Zéland	156.	Súdán
5.	Švýcarsko	157.	Somálsko
6.	Finsko	158.	Středoafriická republika
7.	Kanada	159.	Jižní Súdán
8.	Japonsko	160.	Afganistán
9.	Austrálie	161.	Irák
10.	Česká republika	162.	Sýrie

Zdroj: Global Peace Index (2015), vlastní úprava

Důsledkem konfliktů může být zhroucení zdravotnictví, vzdělávání a ekonomiky, nebo také velké množství uprchlíků mířících do okolních zemí.⁴⁹

Podle zprávy z roku 2015, byl ekonomický dopad násilí ve světové ekonomice vyčíslen na 14,3 bilionů dolarů, tedy 13,4 % světového HDP.⁵⁰

⁴⁷ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

⁴⁸ *Global peace index* [online]. 2015, [cit. 2015-12-23]. ISBN 978-0-9942456-3-2. Dostupné z: http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/06/Global-Peace-Index-Report-2015_0.pdf

⁴⁹ HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

⁵⁰ *Global peace index*[online]., ref. 48

2.2.6. Životní prostředí

Potíže v oblasti znečišťování prostředí se vážně prohloubily po druhé světové válce, kdy docházelo k prudkému rozvoji světového hospodářství.⁵¹ Nyní existuje mnoho faktorů, které mohou mít dopad na rozvoj ekonomicky chudých zemí.

Na světě dochází ke globálnímu oteplování, to znamená, že se zvyšují průměrné roční teploty. To může mít negativní dopad na zdraví lidí a také na zabezpečení výživy obyvatel v rozvojových zemích, které jsou závislé na zemědělství či rybolovu.

Dalším problémem, který ovlivňuje zdraví lidí, je znečištěné ovzduší, nedostatek nezávadné vody nebo úbytek lesů a degradace půdy.⁵²

2.3. REALIZACE ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Rozvojové země se neobejdou bez zdrojů potřebných na financování svých politik. Ve správném případě by to měly být zdroje domácí (daně, cla). Pokud ovšem stát nefunguje správně, tak jsou vlastní příjmy nedostatečné.

Na řadu tedy přicházejí vnější zdroje – příjmy z exportu a soukromý kapitál ve formě přímých zahraničních investic (které se však nejchudším zemím vyhýbají). Poslední možností je právě rozvojová spolupráce neboli toky peněz z rozpočtů vyspělých zemí.⁵³

2.3.1. Mezinárodní aktéři rozvojové spolupráce

Každá země na světě je dnes buď dárce, nebo příjemcem rozvojové pomoci – najdou se však i země, které pomoc poskytují i přijímají.⁵⁴ Na poli mezinárodního rozvoje tak působí celá řada aktérů - můžeme zde nalézt jak bilaterální donory, tak multilaterální organizace.⁵⁵

a) Mezinárodní finanční instituce

Do této kategorie můžeme zařadit například Mezinárodní měnový fond, Světovou banku a obdobné nadnárodní instituce a organizace, vytvořené k rozvíjení globálního trhu a na pomoc rozvojovým zemím.⁵⁶

⁵¹ JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN., ref. 29

⁵² HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.), ref. 24

⁵³ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 16

⁵⁴ ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ, ref. 7, s. 313

⁵⁵ OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 98 s. ISBN 978-80-244-3948-8.

⁵⁶ Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, *Rozvojovka* [online], ref. 22

U mezinárodního měnového fondu mohou rozvojové země jednak žádat o postupné oddlužování ale také o finanční prostředky na boj s chudobou a podporu růstu.

Cílem Světové banky je podporovat růst a rozvoj v rozvojových zemích – nabízí možnosti čerpání úrokově i časově zvýhodněných půjček.⁵⁷

b) Agentury OSN

Organizace spojených národů je spojována hlavně s oblastí míru a bezpečnosti. Od začátku 60. let se snaží dospět ke snižování rozdílů mezi průmyslově vyspělými a rozvojovými zeměmi.

V roce 2000 přijaly členské země již zmiňované Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs) – rozsáhlý plán, jehož cíle jsou zaměřeny na oblasti, jako je vymýcení chudoby a hladu, dosažení vzdělání, podpora rovnosti žen a mužů, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení zdravotní péče pro matky, boj s AIDS a jinými infekčními nemocemi, dosažení trvale udržitelného rozvoje a vytvoření globálního partnerství. V rámci tohoto plánu byly stanoveny jednotlivé dílčí cíle, jejichž dosažitelnost je měřitelná, a tak je možné zjistit, zda došlo k pokroku či nikoli.

Platnost MDGs skončila v roce 2015. 17 Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) představují cíle rozvoje na dalších 15 let – do roku 2030 a na MDGs navazují.⁵⁸

c) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Důležitou roli hraje také OECD, respektive její výbor pro rozvojovou spolupráci – DAC. Výbor má v současné době 29 členů – Austrálii, Rakousko, Belgii, Kanadu, Českou republiku, Dánsko, Evropskou unii, Finsko, Francii, Německo, Řecko, Island, Irsko, Itálii, Japonsko, Koreu, Lucembursko, Nizozemsko, Nový Zéland, Norsko, Polsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Spojené království a USA,⁵⁹ jejichž cílem je podpořit sociálně-ekonomický rozvoj v méně rozvinutých částech světa.

A právě OECD/DAC stanovuje a upřesňuje závaznou oficiální rozvojovou pomoc – ODA.⁶⁰ Seznam příjemců oficiální rozvojové pomoci je uveden v příloze 1.

⁵⁷ KUNEŠOVÁ, Hana et al., ref. 10

⁵⁸ *Hlavní témata* [online]. Praha [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/>

⁵⁹ DAC members. *OECD* [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/dacmembers.htm>

⁶⁰ Rozvojová politika vyspělých zemí (OECD/DAC). *Rozvojovka* [online]. 2008, 2012 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-vyspelych-zemi-oecd-dac>

d) Evropská unie

Tomuto tématu bude věnována následující kapitola.

e) Vlády

Ve většině rozvinutých států existují rozvojové agentury, které koordinují rozvojové aktivity. Klíčovým tématem bývá objem poskytovaných prostředků a systém jejich využívání.

f) Veřejnost, občanská hnutí a nevládní organizace

Vliv těchto aktérů v poslední době roste. Některé z mezinárodních nevládních organizací jsou tak renomované, že jsou jejich studie a kampaně brány velice seriózně.⁶¹

2.3.2. Obsah rozvojové spolupráce

Rozvojová spolupráce, ať už přichází ze strany jakéhokoli donora, může mít řadu podob. Nejjednodušeji ji lze dělit podle jejího obsahu do tří kategorií – na pomoc finanční, technickou a hmotnou.

Pod pojmem finanční pomoc si můžeme představit poskytování zvýhodněných půjček nebo grantů.⁶² S půjčkami pro rozvojové země mohou přicházet problémy, protože mohou více prohloubit jejich zadlužení.⁶³ Technickou pomoc definuje OECD jako přenos znalostí, zkušeností a know-how. Skrze hmotnou pomoc pak dochází k poskytování hmotného materiálu nebo vybavení.

Z jiného pohledu lze rozvojovou spolupráci dělit na projektovou, sektorovou a rozpočtovou pomoc. Skrze projektovou pomoc donor přímo realizuje nebo financuje individuální rozvojové projekty. Druhou možností je poskytnutí finančních prostředků na podporu určitého sektoru či oblasti aktivit. Rozpočtovou podporou se pak rozumí převedení finančních prostředků do státní pokladny rozvojové země, která musí splňovat dohodnutá kritéria.⁶⁴

⁶¹ Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, *Rozvojovka* [online], ref. 22

⁶² NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 36

⁶³ Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce, *Rozvojovka* [online], ref. 22

⁶⁴ NOVÁČEK, Pavel., ref. 2, s. 36

3. FUNGOVÁNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY V EVROPSKÉ UNII

Evropská unie je největším poskytovatelem rozvojové pomoci na světě.⁶⁵ Její pomoc putuje zhruba do 150 zemí. Od roku 2014 EU postupně ukončuje pomoc velkým zemím jako je Indie, Malajsie nebo řada latinskoamerických zemí a místo toho se stále více zaměřuje na nejchudší části světa a právě sem bude v období 2014-2020 nasměřováno zhruba 75 % pomoci EU.⁶⁶

3.1. VÝVOJ ROZVOJOVÉ POLITIKY EU

Vzhledem ke koloniální minulosti mnoha států, je rozvojová spolupráce součástí procesu evropské integrace již od jejího počátku. Poprvé byly tyto vztahy definovány ve Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) z roku 1957,⁶⁷ kdy francouzská vláda vnesla požadavek na přidružení svých koloniálních území k nově vznikajícímu společenství. Tento požadavek se podařilo prosadit a tak v rámci EHS vzniklo specifické přidružení – konstituční asociace. Smlouva také počítala s vytvořením Fondu pro rozvoj zámořských zemí a území, který je dnes známý jako Evropský rozvojový fond, z něhož by byla pomoc koloniím a zámořským územím financována.⁶⁸

Když na začátku 60. let započala dekolonizace, většina zemí projevila zájem o pokračování spolupráce s EHS. V dubnu 1963 nabídlo EHS zemím tři možnosti dalšího uspořádání – dosavadní stav, uzavření zvláštní obchodní dohody nebo přistoupení k nové asociační dohodě. Několik zemí se rozhodlo zůstat u dosavadní dohody a se skupinou 18 afrických států byla vyjednána asociační Dohoda z Yaoundé. Ta řešila rozvojovou pomoc v oblasti zemědělství, dopravy a komunikací. Země tak získaly výhodnější podmínky při dovozu některých komodit – například banánů, na trh EHS oproti jiným zemím.⁶⁹

V průběhu 60. a 70. let se formovala skupina zaostalých a méně vyspělých zemí - uskupení nazvané ACP – země Afriky, Karibské oblasti a Tichomoří. Tato skupina nadále jedná s EHS jako celek.⁷⁰

⁶⁵ Rozvojová politika Evropského společenství. *Rozvojovka* [online]. 2008, 2012 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-evropskeho-spolecenstvi>

⁶⁶ Rozvojová pomoc EU: 15 věcí, které možná o rozvojové spolupráci EU nevíte. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/content/eu-development-aid>

⁶⁷ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55 a *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 2015-11-29]. ISBN 978-92-79-41852-5. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/development_cooperation_cs.pdf

⁶⁸ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-717-9804-5.

⁶⁹ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55 a CIHELKOVÁ, Eva., ref. 68

⁷⁰ CIHELKOVÁ, Eva., ref. 68

Změny přišly s přistoupením Velké Británie v roce 1973, se kterou byla propojena řada rozvojových zemí – protože i tyto země projevily zájem o navázání úzkých vztahů s EHS. Výsledkem bylo v roce 1975 sepsání nové dohody – Dohody z Lomé. Tato dohoda byla prodlužována po pěti letech. Rozvojová pomoc byla nadále zajišťována pomocí Evropských rozvojových fondů.⁷¹

Spolupráce se zeměmi ACP je sice v rozvojové politice EU nejstarší a má mimořádné postavení, nicméně neomezuje se jen na ně. V 70. letech začala EHS spolupracovat s asijskými státy a od 80. let i se státy Latinské Ameriky. V případě rozvinutějších států se spolupráce zaměřuje na problematiku obchodu a investic, u chudých zemí hraje významnou roli právě rozvojová pomoc. Dále EU udržuje spolupráci se zeměmi Středomoří – tedy severní Afriky a Blízkého východu. V těchto oblastech se zaměřuje na oblast obchodu a bezpečnosti, v chudých oblastech také na rozvojovou spolupráci.

Od počátku 70. let poskytuje Evropské společenství (ES) obchodní preference rozvojovým zemím také v rámci tzv. Všeobecného systému preferencí.⁷² Tento systém zahrnuje 3 režimy. Obecný režim, zvláštní režim pro LDCs známý jako „Vše kromě zbraní“, a Speciální pobídkový režim pro udržitelný rozvoj a dobrou vládu. Pro každý program je sestaven seznam států, které ho mohou využívat.⁷³ Další finanční nástroje pak EU umožňují působit i v jiných částech světa.⁷⁴

I když EHS/ES působilo v rozvojových zemích od 50. let, jednoznačné cíle rozvojové spolupráce stanovila až Maastrichtská smlouva v roce 1992. Ta ustanovila hlavními cíli podporu trvalého hospodářského a sociálního rozvoje, boj proti chudobě a postupné zapojení rozvojových zemí do světové ekonomiky.⁷⁵

Maastrichtská smlouva zavedla 3 principy rozvojové politiky – koordinaci, koherenci a komplementaritu. Koordinace zajišťuje spolupráci všech aktérů, komplementarita znamená, že rozvojová politika EU doplňuje politiky členských států a koherence spočívá ve sladění politik.⁷⁶

⁷¹ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

⁷² Rozvojová politika Evropského společenství. *Rozvojovka* [online]., ref. 65, a BYDŽOVSKÁ, Marie. Rozvojová politika. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8918/sekce/rozvojova-politika/>

⁷³ BYDŽOVSKÁ, Marie. Vnější obchodní vztahy. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8894/sekce/vnejsi-obchodni-vztahy/>

⁷⁴ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 2015-11-29]. ISBN 978-92-79-41852-5. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/development_cooperation_cs.pdf

⁷⁵ Rozvojová politika Evropského společenství. *Rozvojovka* [online]., ref., 65

⁷⁶ BYDŽOVSKÁ, Marie., ref. 73

V současné době se spolupráce se zeměmi ACP řídí tzv. Dohodou o partnerství mezi africkými, karibskými a tichomořskými státy a Evropským společenstvím a jeho členskými státy z Cotonu, která byla podepsána v roce 2000. Platnost dohody byla sjednána na 20 let a byla doposud dvakrát revidována. Nově je kladen důraz na partnerství – očekává se rovnocenná spolupráce obou stran při vytváření rozvojových programů. Větší důraz je kladen také na zapojení nestátních aktérů.⁷⁷

V roce 2000 se EU zavázala k podpoře rozvojových cílů tisíciletí Organizace spojených národů, kdy se všechny členské státy tehdy rozhodly plnit osm konkrétních cílů rozvoje do roku 2015.⁷⁸

Důležitým dokumentem je mimo jiné i Evropský konsenzus o rozvoji z roku 2005, který poprvé vytvořil společný rámec cílů, hodnot a zásad, které Unie a členské státy prosazují.⁷⁹

Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 2009, ještě více upevnila právní základ rozvojové spolupráce. Jasně stanovila, že omezování a vymýcení chudoby jsou prioritními cíli politiky EU v oblasti rozvojové spolupráce.

„Agenda pro změnu“, která byla přijata v roce 2011, je strategií k omezování chudoby. EU prostřednictvím ní zavádí několik změn, při kterých se:

- zaměří na země, kde může mít rozvojová pomoc nejvýraznější dopady a kde je to nejvíce zapotřebí,
- zaměří se na nejvýše tři odvětví v každé zemi;
- bude klást důraz na lidská práva, demokracii a řádnou správu věcí veřejných;
- bude klást větší důraz na podporu udržitelného růstu a maximální možnou vzájemnou provázanost politik.⁸⁰

V září 2015 byla na mezinárodní úrovni schválena Agenda 2030, která stanovuje nový globální rámec s cílem do roku 2030 odstranit chudobu a dosáhnout udržitelného rozvoje. Navazuje na Rozvojové cíle tisíciletí a stanovuje nový soubor 17 Cílů udržitelného rozvoje. EU se zde znovu zavazuje k tomu, že bude vydávat 0,7 % HND na rozvojovou pomoc.⁸¹

⁷⁷ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

⁷⁸ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]., ref: 74

⁷⁹ BYDŽOVSKÁ, Marie., ref. 73

⁸⁰ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]., ref: 74

⁸¹ RAMET, Valerie. Fakta a čísla o Evropské unii: Všeobecný přehled rozvojové politiky. In: *Evropský parlament: Jsme tu pro vás* [online]. 2015 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.3.1.html

3.2. PRÁVNÍ RÁMEC ROZVOJOVÉ POLITIKY

V současné době má rozvojová spolupráce právní základ ve Smlouvě o Evropské unii a ve Smlouvě o fungování Evropské unie, v Dohodě z Cotonu a dalších dvoustranných dohodách o přidružení.⁸²

Mezi obecné zásady vnější činnosti Unie patří dle Smlouvy o Evropské unii podpora demokracie a právního státu, lidských práv a lidské důstojnosti a dodržování zásad Charty OSN a mezinárodního práva. Svou činnost Unie provádí ve snaze zachovávat mír a předcházet konfliktům, podporovat udržitelný rozvoj v hospodářské a sociální oblasti a také v oblasti životního prostředí s hlavním cílem vymýcení chudoby. Dále se snaží povzbuzovat zapojení zemí do světové ekonomiky, zlepšení hospodaření s přírodními zdroji a řádné správy věcí veřejných.⁸³

Rozvojová spolupráce je politika, která je ve sdílené pravomoci Evropské unie. Smlouva o fungování Evropské unie tedy rozlišuje samostatné rozvojové akce EU a spolupráci EU a jejích členských států.⁸⁴ EU může se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi uzavřít jakoukoli dohodu, která má vést k dosažení cílů. Avšak EU a členské státy koordinují své politiky a vzájemně sladují programy pomoci, včetně vystupování v mezinárodních organizacích.⁸⁵

3.3. ROZSAH ROZVOJOVÉ POLITIKY EU

Podpora EU je přizpůsobena potřebám každé konkrétní oblasti rozvojové spolupráce. Čtyři pětiny nejméně rozvinutých zemí světa jsou státy Afriky, Karibiku a Tichomoří (ACP), především pak africké státy.⁸⁶ Skupinu ACP zemí tvoří 79 států, jejichž rozložení znázorňuje Obrázek 3.1.

ACP je územně rozsáhlou oblastí, která má velmi dobrou vybavenost přírodními zdroji. S ohledem na počet obyvatel má rovněž významný lidský potenciál. Podíl ACP na světovém ekonomickém potenciálu je však nízký.⁸⁷

Zvláštní postavení má v této oblasti Kuba, která je členem skupiny ACP, nepodepsala

⁸² RAMET, Valerie., ref. 81

⁸³ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

⁸⁴ SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů EU*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2010, 244 s. ISBN 978-80-7400-352-3.

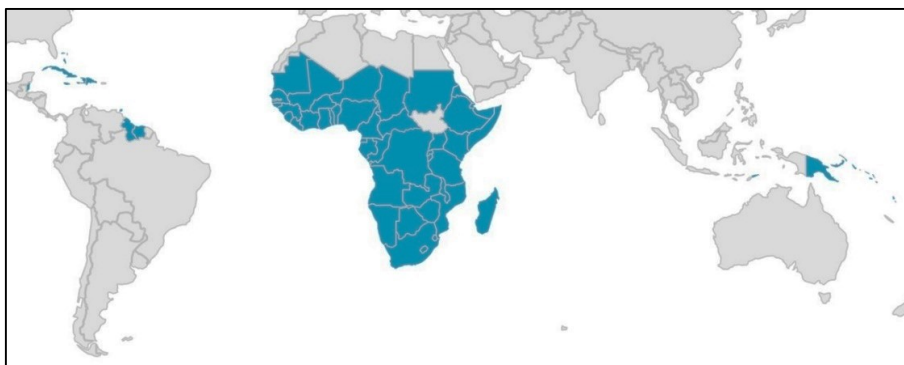
⁸⁵ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie., ref. 83

⁸⁶ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]., ref: 74

⁸⁷ CIHELKOVÁ, Eva., ref. 68

ale Dohodu z Cotonu, nečerpá tedy prostředky z Evropského rozvojového fondu. V roce 2014 začaly jednání s cílem uzavřít dohodu o spolupráci.⁸⁸ Po dvou letém vyjednávání uzavřely EU a Kuba dohodu, která stanovuje vzájemné vztahy v oblastech politiky, obchodu a pomoci.⁸⁹

Obrázek 3.1: Rozmístění zemí ACP

Zdroj: Evropská komise – Mezinárodní spolupráce a rozvoj, vlastní úprava

Další skupinou zemí, které EU podporuje, jsou tzv. Zámořské země a území (Overseas countries and territories - OCTs), které mají zvláštní ústavní vazby k Dánsku, Francii, Nizozemí a Spojenému království. Jde o 25 ostrovů v Atlantském, Indickém a Tichém oceánu, Antarktidě, Arktidě a Karibiku⁹⁰ – na Obrázku 3.2 jsou znázorněny žlutou barvou.

Asie zaznamenala rychlý rozvoj, stále však v tomto regionu žijí 2/3 chudého obyvatelstva světa. Zde je tedy nutno rozlišovat mezi zeměmi chudými a rozvíjejícími se ekonomikami.⁹¹ Které země jsou EU podporovány v rámci Vnější politiky, je znázorněno na Obrázku 3.2 červenou barvou.

V reakci na nepokoje v oblasti Středomoří poskytuje EU značný objem pomoci nestabilním zemím. V této oblasti provádí tzv. Evropskou politiku sousedství. Na Obrázku 3.2 je znázorněno světlejší modrou barvou území Východního partnerství, kde chce Unie zlepšit vztahy s těmito státy. Tmavě modrou barvou jsou pak vyznačeny státy tzv. Unie pro Středomoří, která sdružuje členské státy EU s 15 státy středomoří a vytváří víceletý rámec pro politické, hospodářské a společenské vztahy.⁹²

⁸⁸ Fakta a čísla o Evropské Unii: Latinská Amerika a Karibik. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.2.html

⁸⁹ EU a Kuba podepsaly v Havaně dohodu o zlepšení vztahů. *Novinky.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/397430-eu-a-kuba-podepsaly-v-havane-dohodu-o-zlepseni-vztahu.html>

⁹⁰ Přidružení zámořských zemí a území k EU. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457952344014&uri=URISERV:1105_1

⁹¹ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]., ref: 74

⁹² *Mezinárodní spolupráce a rozvoj*, ref. 74, a Evropská politika sousedství. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.4.html

Dále je EU hlavním dárce pomoci, druhým nejvýznamnějším obchodním partnerem a zahraničním investorem v Latinské Americe.⁹³ Celkem 18 zemí z této oblasti těží z podpory EU. Hlavními cíli rozvojové spolupráce je snižování rozdílů mezi lidmi, podpora udržitelného rozvoje a také zlepšování kvality školství a výzkumu.⁹⁴ Podporované země Latinské Ameriky jsou znázorněny zelenou barvou na Obrázku 3.2.

Obrázek 3.2: Rozsah vnější činnosti EU

Zdroj: Evropská komise – Mezinárodní spolupráce a rozvoj, vlastní úprava

3.4.INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

Rozvojová spolupráce si v průběhu let vyžádala vytvoření specifických orgánů. Ty existují v rámci Evropské komise, Evropského parlamentu i Rady EU.

3.4.1. Evropská komise

Evropská komise hájí zájmy občanů jako celku. Jde o nadnárodní jmenovanou instituci, která je složena z 28 komisařů - z jejich řad je volen předseda komise. Ten přiděluje každému komisaři na jeho pětileté období určitou oblast politiky. Tyto politiky jsou spravovány prostřednictvím generálních ředitelství (anglicky Directorate-General – DG).⁹⁵

Prostřednictvím DG je prováděna každodenní agenda komisařů. Rozvojová politika je v kompetenci komisařů, kteří se zabývají politikou vůči třetím zemím. V současném

⁹³ Mezinárodní spolupráce a rozvoj, ref. 74

⁹⁴ Latin America. *International Cooperation and Development: Building partnerships for change in developing countries* [online]. Brussels [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/regions/latin-america_en

⁹⁵ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

období od roku 2014 jde DG a komisaře, které znázorňuje Tabulka 3.1.⁹⁶

Tabulka 3.1: Zastoupení oblasti rozvoje v Evropské komisi

OBLAST	DG	KOMISAŘ
Mezinárodní spolupráce a rozvoj	DEVCO	Neven Mimica
Humanitární pomoc a řešení krizí	ECHO	Christos Stylianides
Politika sousedství a jednání o rozšíření	ELARG	Johannes Hahn
Obchod	TRADE	Cecilia Malmström
Zahraniční věci a bezpečnostní politika	-	Vysoká představitelka Frederica Mogherini

Zdroj: The Commissioners (2014-2019), vlastní úprava

V minulosti hrálo významnou úlohu v rozvojové spolupráci EU několik DG. Na základě Lisabonské smlouvy však dochází ke změně systému vnějších vztahů EU a v rámci reformy byla většina kompetencí v této oblasti přesunuta do nově zřízeného DG pro rozvoj a spolupráci – EuropeAid (DG DEVCO).⁹⁷

DG DEVCO zodpovídá za strategii rozvojové spolupráce EU, za její realizaci a má také na starosti spolupráci se zeměmi ACP. Dále je zodpovědné za identifikování potřeb zemí, studie proveditelnosti, formulaci projektů, vyhlašování a řízení tendrů, monitoring a evaluaci projektů a programů. 2/3 zaměstnanců působí přímo v partnerských zemích. Projekty jsou realizovány prostřednictvím delegací, kterých EU provozuje celkem 139 po celém světě.⁹⁸

DG ECHO poskytuje okamžitou humanitární pomoc, kterou reaguje na krize a případné přírodní katastrofy nebo konflikty ve světě. DG ELARG zodpovídá za vztahy se zeměmi, které chtějí vstoupit do EU a DG TRADE odpovídá za obchodní vztahy, které jsou uskutečňovány mezi EU a třetími zeměmi. Vysoká představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku má na starost koordinaci všech komisařů, kteří jsou pověřeni vnějšími vztahy.⁹⁹

⁹⁶ Instituce EU. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/instituce-eu/#.Vt1dguZEAhK>

⁹⁷ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

⁹⁸ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55, a Delegace EU. *Evropská Unie: Vnější činnost* [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.eas.europa.eu/delegations/index_cs.htm

⁹⁹ Instituce EU., ref. 96

3.4.2. Rada Evropské unie

Rada Evropské unie je rozhodovací instituce, která zastupuje zájmy jednotlivých členských států. Před vstupem v platnost Lisabonské smlouvy v roce 2009 spadala problematika rozvojové spolupráce do kompetence Rady o obecných záležitostech a vnějších vztazích. Poté došlo k rozdělení této rady na dvě instituce – Radu pro všeobecné záležitosti a Radu pro zahraniční věci, kam nyní problematika rozvojové spolupráce spadá.¹⁰⁰

Rada pro zahraniční věci sdružuje ministry zahraničních věcí členských států EU, a pokud je to potřeba, zasedání se účastní také ministři obrany, ministři pro rozvoj nebo ministři obchodu. Zasedáním Rady předsedá Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, kterou je v současné době Federica Mogherini.¹⁰¹

3.4.3. Evropský parlament

Posláním Evropského parlamentu je reprezentovat zájmy občanů EU. Klíčovými orgány Parlamentu jsou výbory – pro oblast rozvojové spolupráce je zásadní Rozvojový výbor Evropského parlamentu – Výbor DEVE,¹⁰² který má v současnosti 56 členů.¹⁰³

Jeho úkolem je zpracovávat dokumenty a návrhy vypracované Komisí, vytváří také reporty z vlastní iniciativy, dohlíží na rozpočet rozvojové spolupráce a řeší otázky týkající se dohody o partnerství ACP.¹⁰⁴

3.5. FINANCOVÁNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY

Financování rozvojové politiky EU probíhá v rámci dvou hlavních zdrojů – rozpočtu Evropské Unie a Evropského rozvojového fondu.¹⁰⁵

3.5.1. Evropský rozvojový fond

Evropský rozvojový fond (ERF) je hlavním a nejstarším nástrojem pro poskytování

¹⁰⁰ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

¹⁰¹ Rada pro zahraniční věci. *Rada Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/fac/>

¹⁰² OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

¹⁰³ DEVE - Development. *European Parliament Committees* [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/deve/members.html>

¹⁰⁴ OPRŠAL, Zdeněk, ref. 55

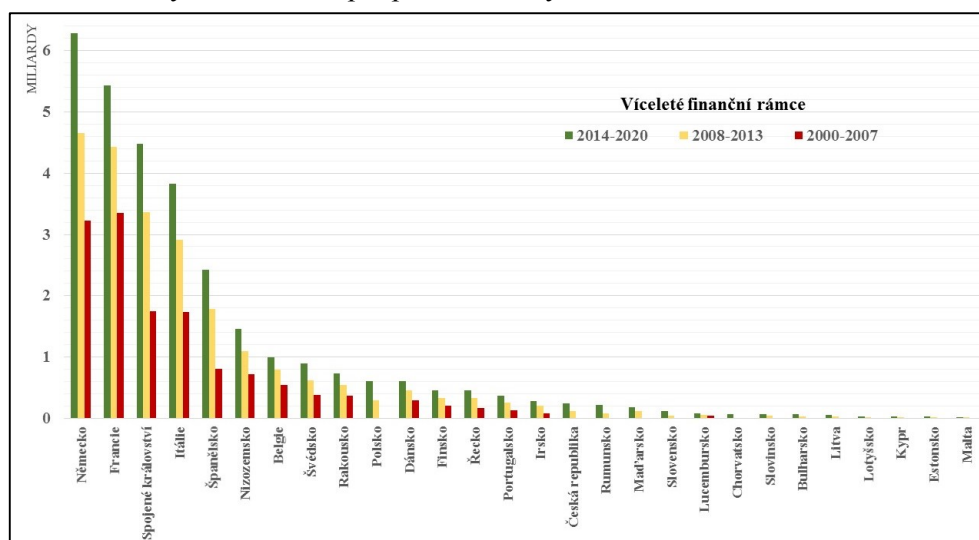
¹⁰⁵ Financování rozvojové spolupráce ES. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/financovani-rozvojove-spoluprace-es/#.Vls5_r9EAhI

rozvojové pomoci, který byl vytvořen v roce 1957 a funguje od roku 1959.¹⁰⁶ Stojí mimo rozpočet EU, i když Evropský parlament již několikrát žádal o integraci ERF do Unijního rozpočtu.¹⁰⁷

a) Příjmy do ERF

Do ERF přispívají jednotlivé členské státy EU podle předem stanovených kvót. Tyto kvóty jsou dohodnuty v tzv. Vnitřních dohodách mezi zástupci vlád členských států v rámci Víceletého finančního rámce (VFR). Celková výše příjmů v současném VFR 2014-2020 je 30,5 miliard EUR. Výše příspěvků jednotlivých států je závislá na několika faktorech – například velikosti HNP nebo v závislosti na historických vazbách s rozvojovými zeměmi.¹⁰⁸ Výši těchto příspěvků v jednotlivých finančních rámcích znázorňuje Graf 3.1.

Graf 3.1: Výše finančních příspěvků členských států do ERF v miliardách EUR

Zdroj: Vnitřní dohody o financování pomoci z ERF, vlastní úprava

b) Výdaje z ERF

Prostřednictvím ERF je financována spolupráce s ACP a OCT zeměmi.¹⁰⁹ Rozdělení finančních prostředků mezi tyto uskupení znázorňuje Tabulka 3.2.

¹⁰⁶ Financování rozvojové spolupráce ES., ref.105 a European Development Fund. *European Commission: International Cooperation and Development* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1079>

¹⁰⁷ D'ALFONZO, Alessandro. *European Development Fund: Joint development cooperation and the EU budget: out or in?* [online]. 2014 [cit. 2016-03-12]. ISBN 978-92-823-6163-4. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-IDA-542140-European-Development-Fund-FINAL.pdf>

¹⁰⁸ Financování rozvojové spolupráce ES., ref 105 a Mezinárodní dohody: Vnitřní dohoda mezi zástupci vlád členských států o financování a správní pomoci Společenství. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2013 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42013A0806%2801%29&from=CS>

¹⁰⁹ European Development Fund. *European Commission: International Cooperation and Development* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1079>

Tabulka 3.2: Výše výdajů z ERF za jednotlivá období v milionech EUR

OBDOBÍ	ACP	OCT	KOMISE	CELKEM
9. ERF 2000-2007	13 500	175	125	13 800
10. ERF 2008-2013	21 966	286	430	22 682
11. ERF 2014-2020	29 089	364,5	1 052,5	30 506

Zdroj: Vnitřní dohody o financování pomoci z ERF, vlastní úprava

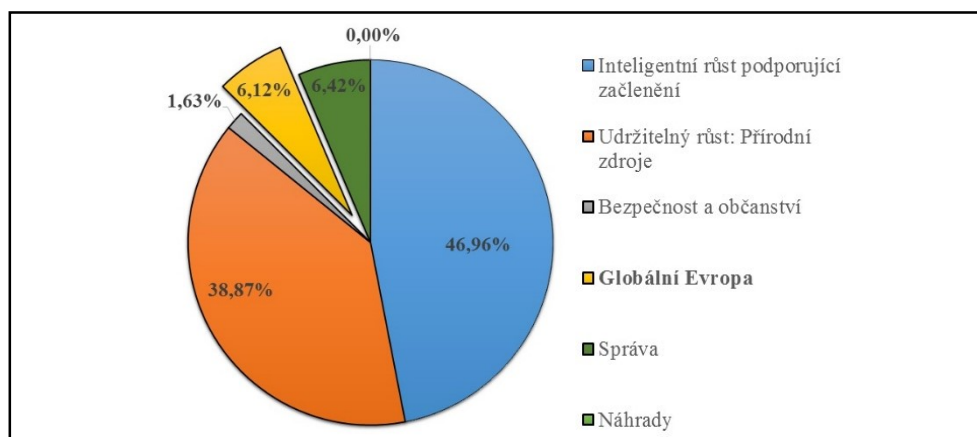
Největší míra výdajů putuje do zemí ACP, menší část je rozdělená mezi země OCT. Výdaje určené Evropské komisi kryjí náklady spojené s plánováním a prováděním ERF. Mimo ERF mohou země ACP a OCT čerpat také finance z tematických rozvojových programů z rozpočtu EU.¹¹⁰

3.5.2. Rozpočet EU

Rozpočet EU je sestavován vždy na jeden rok, musí ale respektovat dohodnutý Víceletý finanční rámec (VFR). VFR stanovuje závazné limity - stropy, na základě nich jsou pak jednotlivé rozpočty schvalovány.¹¹¹

Víceletý finanční rámec na období 2014-2020 je rozdělen do 6 kategorií výdajů, které pokrývají činnost EU. Rozpočtový okruh „Globální Evropa“ podporuje vnější vztahy EU a jeho výše byla schválena na 58 704 milionů EUR.¹¹²

Graf 3.2: Procentní rozdělení závazků Víceletého finančního rámce v mil. Euro

Zdroj: Nařízení Rady č. 1311/2013, vlastní úprava

¹¹⁰ D'ALFONZO, Alessandro., ref. 107 a Mezinárodní dohody: Vnitřní dohoda mezi zástupci vlád členských států o financování a správní pomoci Společenství. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2013 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42013A0806%2801%29&from=CS>

¹¹¹ Rozpočet EU. *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>

¹¹² *Multiannual financial framework 2014-2020 and EU budget 2014: The figures* [online]. Luxembourg: Publications office of the EU, 2013 [cit. 2016-03-14]. ISBN 978-92-79-34348-3.

Financování vnější činnosti z Unijního rozpočtu probíhá prostřednictvím tzv. nástrojů, kterých je v současném Víceletém finančním rámci (2014-2020) celkem 8.

a) Nástroj pro rozvojovou spolupráci – Develop. Coopertion Instrument (DCI)

Jde o významný nástroj pro rozvojovou spolupráci a v rámci rozpočtu EU se jedná o nejrozsáhlejší zdroj financování s částkou 19,7 mld. EUR.

Z geografického hlediska tento nástroj podporuje spolupráci se 47 rozvojovými zeměmi, které jsou zařazeny mezi příjemce Oficiální rozvojové pomoci ODA (viz Příloha 1). Jde o vybrané státy Latinské Ameriky, Asie, Blízkého východu a Jižní Afriku. Mimo geografické zaměření má DCI také dva tematické programy, ze kterých mohou prostředky čerpat všechny rozvojové země – program pro Globální veřejné statky a výzvy, kam se řadí podpora životního prostředí, udržitelná energetika, lidský rozvoj nebo zajištění potravin a program pro Organizace občanské společnosti a místní orgány s cílem posílit tyto instituce v partnerských zemích. Třetí částí tohoto nástroje je tzv. Panafrický program, který podporuje partnerství mezi Afrikou a Unií.¹¹³

b) Evropský nástroj sousedství – European Neighbourhood Instrument (ENI)

ENI poskytuje financování 16 partnerským zemím, zahrnutých do Evropské politiky sousedství – patří zde Alžírsko, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Gruzie, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Moldavská republika, okupované palestinské území, Sýrie, Tunisko, Rusko a Ukrajina.

Cílem této spolupráce je vytvářet dobré sousedské vztahy mezi zeměmi EU a partnerskými zeměmi. Tento nástroj podporuje lidská práva, demokracii, postupnou integraci do vnitřního trhu EU, výměny studentů nebo přeshraniční spolupráci. K dispozici jsou finanční prostředky ve výši 15,4 mld. EUR.¹¹⁴

c) Nástroj předvstupní pomoci – Instrument for Pre-accession assistance (IPA)

Jde o nástroj, který poskytuje pomoc zemím, které usilují o vstup do EU – tzv. kandidátským zemím a potenciálně kandidátským zemím. Těmito zeměmi jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, FYROM, Černá hora, Kosovo, Srbsko a Turecko. Právě do Turecka

¹¹³ RAMET, Valerie., ref. 81 a *Měsíčník EU aktualit* [online]. 2015, (139) [cit. 2016-03-14]. ISSN 1801-5042. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_04.pdf

¹¹⁴ ENS - Evropský nástroj sousedství (2014-2020). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:28020103_1

plyne největší část prostředků. Celková výše rozpočtu je 11,7 mld. EUR.

Co se týče tematického zaměření, prioritami pro tento nástroj jsou například řádná veřejná správa, zajištění právního státu, investice do vzdělávání, posilování zaměstnanosti, podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě, dále podpora udržitelné dopravy, konkurenceschopnosti podniků nebo ochrana životního prostředí.¹¹⁵

d) Nástroj partnerství – Partnership Instrument (PI)

Nástroj partnerství se zaměřuje na průmyslové a další vysoko příjmové nebo středně příjmové země celého světa – včetně rozvojových zemí, které hrají velkou roli v globálních záležitostech. Podporuje zlepšení přístupu na trhy mimo EU pro evropské společnosti, podněcování k podpoře hodnot a zájmů EU a hlavně cíle týkající se globálních výzev – změně klimatu, migrace, věda a inovace, mobilita nebo obchod a investice. Výše vyčleněných finančních prostředků na tuto oblast je 955 milionů EUR.¹¹⁶

e) Nástroj pro Grónsko

Jde o geografický nástroj s rozpočtem 184 milionů EUR.¹¹⁷

f) Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva – European instrument for democracy and human rights (EIDHR)

Rozpočet na EIDHR činí 1,3 mld. EUR, které mají přispět k podpoře k větší demokracii, svobodě slova a internetu, prosazování lidských práv – například zrušení trestu smrti nebo zákaz mučení, dále k podpoře obránců lidských práv a prosazování práv žen a dětí.¹¹⁸

g) Nástroj přispívající ke stabilitě a míru – Instrument for Stability (IFS)

Tento nástroj má předcházet krizím a vytvářet bezpečné a stabilní prostředí po celém světě. Má 3 priority – rychlou reakci na krize, aby nevyústily v ozbrojený konflikt, předcházení konfliktům a připravenost na ně – tedy včasné varování a analýza rizik, a řešení

¹¹⁵ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 231/2014 kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. Štrasburk, 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457882172926&uri=CELEX:32014R0231> a *Měsíčník EU aktualit* [online]. 2015, (139) [cit. 2016-03-14]. ISSN 1801-5042. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_04.pdf

¹¹⁶ Spolupráce se zeměmi, které nejsou členy EU, v oblasti globálního zájmu. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457887315995&uri=URISERV:28_1

¹¹⁷ RAMET, Valerie., ref. 81

¹¹⁸ Podpora demokracie a lidských práv ve třetích zemích (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457888251402&uri=URISERV:1302_1

globálních hrozeb – boj proti organizované trestné činnosti, terorismu atd. Zde je vyčleněno 2,3 mld. EUR.¹¹⁹

h) Nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti – Instrument for nuclear safety cooperation (INSC)

Tento nástroj umožňuje zemím získat finanční prostředky na dodržování přísných norem v oblasti jaderné bezpečnosti. Je zaměřen na strategie pro nakládání s jaderným odpadem, vyřazování jaderných elektráren a uranových dolů. V tomto období zahrnuje prostředky ve výši 225 milionů EUR.¹²⁰

3.5.3. Druhy financování

EU kombinuje různé strategie pomoci potřebným zemím. Pomoc může být poskytována prostřednictvím projektů, grantů a smluv, ale rovněž v rámci podpory odvětví a rozpočtové podpory.¹²¹ Financování rozvojové pomoci Evropské Unie tedy může mít několik forem, a to zejména:

- financování prostřednictvím grantů - ty představují přímé finanční příspěvky organizacím nebo projektům, které organizace realizují – jsou přidělovány nejlepším uchazečům na základě výzev;
- zakázky na služby (zpracování studií, poskytnutí odborné pomoci nebo poradenské služby), dodávky (materiálu nebo zboží, instalaci či údržbu) nebo stavební práce (stavební či inženýrské služby);¹²²
- obecné či odvětvové rozpočtové podpory - pomoc ze strany EU je ze značné míry poskytována jako rozpočtová podpora. Ta zahrnuje finanční převody do státní pokladny partnerské země. Velký důraz se klade na to, aby tyto země dodržovaly lidská práva, demokracii a právní stát a také musí splňovat přísná kritéria. Značný podíl finančních prostředků, které EU poskytuje, je zaměřen na konkrétní odvětví – např. energetiku, zemědělství, vzdělávání apod.;
- příspěvky do svěřeneckých fondů zřízených Komisí,

¹¹⁹ Nástroj EU přispívající ke stabilitě a míru (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457888616512&uri=URISERV:110102_3

¹²⁰ Finanční spolupráce se zeměmi mimo EU v oblasti jaderné bezpečnosti (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457889007251&uri=URISERV:180503_1

¹²¹ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj*, ref. 74

¹²² CEBRE. *ZAHRANIČNÍ POMOC EVROPSKÉ UNIE* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.cebrecz.cz/dokums_raw/zahr_pomoc_eu3.pdf

- nebo úvěry a záruky od Evropské investiční banky.¹²³

Jednotlivé projekty obsahují řadu činností, jejichž účelem je splnit v rámci lhůty a rozpočtu konkrétní cíle. Projekty vznikají v jednotlivých rozvojových zemích podle jejich vlastních potřeb. Významnou roli zde hrají delegace EU, které jsou v kontaktu s místními institucemi, na základě nichž získávají potřebné informace.¹²⁴

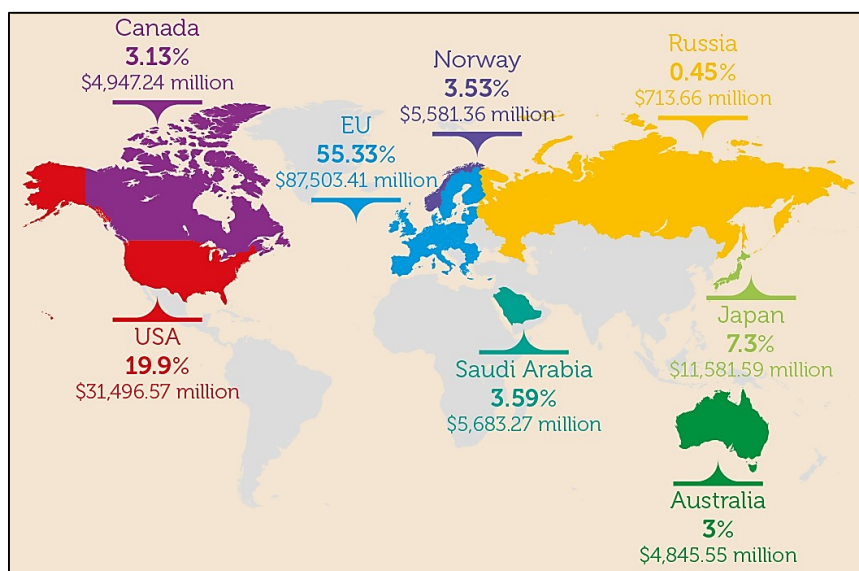
3.6. KONKRÉTNÍ OPATŘENÍ ZE STRANY EU

Jak je vysvětleno v Kapitole 3.2, rozvojová spolupráce je politika ve sdílené pravomoci Evropské unie. EU tak může provádět samostatné akce, spolupracovat se svými členskými státy nebo spolupracovat s jinými mezinárodními organizacemi.

3.6.1. EU a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Evropská unie a její členské státy zaujímají první pozici, co se týče poskytování rozvojové pomoci ve světě. Společně poskytli více jak polovinu oficiální rozvojové pomoci (ODA), kterou zaznamenala Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).¹²⁵ Obrázek 3.3 znázorňuje procentní výši poskytnutých prostředků za rok 2013. Prvenství si EU udržela i v roce 2014.

Obrázek 3.3: Výše oficiální rozvojové pomoci v roce 2013

Zdroj: EurActiv (2015)

¹²³ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj*, ref. 74 a Zavedení vnějších finančních nástrojů EU. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457956692666&uri=URISERV:28_2

¹²⁴ *Mezinárodní spolupráce a rozvoj* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 2015-11-29]. ISBN 978-92-79-41852-5. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/development_cooperation_cs.pdf

¹²⁵ Evropská komise vyzývá k obnovení závazků, jež by umožnily dosáhnout cílů oficiální rozvojové pomoci. *European Commission: Press release database* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4747_cs.htm

Kolektivní ODA EU (celkový výdaje na ODA 28 členských států EU a ODA poskytovaná orgány EU) v roce 2014 představovala 0,42 % HND, i když se již v roce 2005 EU zavázala k výši 0,7 %. Takže je tato hranice i nadále pro EU klíčovou prioritou.

Pouze 4 státy Unie dosáhly stanoveného cíle – jde o Švédsko (1,1 %), Lucembursko (1,07 %), Dánsko (0,85 %) a Spojené království (0,71 %).¹²⁶

Oficiální rozvojová pomoc poskytovaná z orgánů EU plyne do celého světa – v jakém poměru znázorňuje Obrázek 3.4. Z jiného úhlu pohledu – 23 % ODA plynulo v roce 2013 do zemí LDCs a 30,9 % do zemí ACP a kandidátských zemí. 54 % ODA bylo alokováno do sociální a ekonomické infrastruktury a 4,3 miliardy putovaly do oblasti životního prostředí.¹²⁷

Obrázek 3.4: Poskytování ODA od Evropských institucí podle regionů – průměr 2012-2013

Zdroj: OECD, Development Co-operation Report (2015)

3.6.2. Spolupráce EU a OSN

Hlavním cílem rozvojové politiky EU je především zbavit se chudoby ve světě. Zásadní roli při tom hrají Rozvojové cíle tisíciletí OSN. V roce 2000 byla na summitu v New Yorku podepsána tehdejšími 191 členskými státy OSN (mimo jiné všemi současnými členskými státy EU) tzv. Miléniová deklarace. Všechny země se tímto zavázaly k naplňování 8 konkrétních cílů rozvoje. Tyto rozvojové cíle tisíciletí (MDGs) jsou rozpracovány do 18 dílčích úkolů a jsou měřeny více než 40 ukazateli – právě to je jedna

¹²⁶ Evropská komise vyzývá k obnovení závazků, jež by umožnily dosáhnout cílů oficiální rozvojové pomoci. Ref. 125

¹²⁷ OECD (2015), Development Co-operation Report 2015: Making Partnerships Effective Coalitions for Action, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/der-2015-en>

z předností tohoto plánu.¹²⁸

V červenci 2015 byla v Oslu prezentována zatím nejnovější výroční zpráva o naplňování kritérií MDGs, podle níž jsou MDGs zatím nejúspěšnější strategií proti chudobě. Přehled cílů a výsledků je v příloze č. 2.

Na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí navazuje 17 Cílů udržitelného rozvoje, které představují program na dalších 15 let (2015-2030). Vyjednávání započalo již v roce 2012, a agendu udržitelného rozvoje schválil summit 25. září 2015 v New Yorku.¹²⁹ Tyto nové cíle znázorňuje Obrázek 3.5.

Obrázek 3.5: Přehled nových Cílů udržitelného rozvoje

Zdroj: Informační centrum OSN v Praze (2015)

3.6.3. Samostatné akce EU

Následující text obsahuje základní informace o konkrétních finančních podporách a akcích ze strany EU.

a) Financování z ERF a Rozpočtu EU

Jak je vysvětleno v kapitole 3.5 o financování rozvojové politiky, EU poskytuje finanční prostředky ze dvou hlavních zdrojů.

Prvním z nich je Evropský rozvojový fond. Tabulka 3.3 znázorňuje výdaje z tohoto

¹²⁸ Rozvojové cíle tisíciletí – MDGs. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/#.VulBanpEAhJ>

¹²⁹ Cíle udržitelného rozvoje (SDGs) 2015 – 2030. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs-2015-2030/>

fondu za poslední 4 roky. Vždy jde o 10 zemí, které v daném roce získaly z ERF největší objem finančních prostředků.

Tabulka 3.3: Finanční prostředky poskytnuté rozvojovým zemím z ERF v milionech EUR

2011		2012		2013		2014	
DR Kongo	130,64	Etiopie	139,3	Mali	157,84	Mali	179,93
Uganda	113,38	Mosambik	130,33	DR Kongo	124,94	Etiopie	151,52
Etiopie	100,95	Niger	124,05	Burkina F.	120	Niger	130,55
Tanzanie	93,74	Pobřeží slon.	100,64	Niger	87,98	Burkina F.	120,99
Mali	87	Tanzanie	98,84	Mosambik	86,71	Madagaskar	102,27
Mosambik	82,82	Uganda	92,66	Rwanda	86,53	Středoaf. r.	92,63
Burkina F.	80,49	Nigerie	89,61	Pobřeží slon.	85,91	Uganda	85,23
Senegal	77,47	Burkina F.	88,93	Keňa	84,64	Haiti	82,63
Haiti	70,38	DR Kongo	84,42	Nigerie	81,16	Keňa	79,81
Rwanda	64,54	Malawi	82,34	Malawi	75,17	DR Kongo	76,47

Zdroj: Evropská komise – EuropeAid, Výroční zprávy (2012-2015)

Druhým zdrojem financování vnější činnosti EU je rozpočet. Tabulka 3.4 opět znázorňuje 10 zemí, které za daný rok získaly z rozpočtu EU nejvíce peněz, a to v rámci všech nástrojů financování pro vnější činnost, které jsou uvedeny v Kapitole 3.5.2.

Tabulka 3.4: Finanční prostředky na vnější politiku z rozpočtu EU v milionech EUR

2011		2012		2013		2014	
Turecko	313,07	Turecko	857,44	Turecko	403,43	Turecko	514,4
Afgánistán	261,41	Afgánistán	283,61	Afgánistán	188,41	Ukrajina	359,72
Kosovo	219,23	Egypt	250,12	Kosovo	174,28	Afgánistán	270,5
Srbsko	189,46	Maroko	207	Jordánsko	167,8	Kosovo	192,46
Pakistan	184,54	Sýrie	186,54	Ukrajina	162,95	Tunisko	181,81
Maroko	152,54	Srbsko	184,54	Sýrie	137,08	Jižní Sudán	170,08
Tunisko	130,38	Kosovo	182,84	Libanon	136,06	Libanon	161,56
Bangladéš	114,71	Nepál	170,3	Srbsko	127,61	Sýrie	146,18
Ukrajina	109,03	Ukrajina	167,03	Pakistan	106,68	Srbsko	144,88
Moldávie	107,62	Pakistan	161,32	Jižní Sudán	96,64	Jordánsko	134,9

Zdroj: Evropská komise – EuropeAid, Výroční zprávy (2012-2015)

b) Evropský rok pro rozvoj

Každoročně Evropská unie vyhlašuje iniciativu „Evropského roku“, při které se věnuje jedné z oblastí života občanů. Tématem roku 2015 byl právě Evropský rok pro rozvoj (EYD).

Unie se prostřednictvím EYD 2015 snažila zvýšit povědomí veřejnosti o rozvojové spolupráci EU a motivovat Evropany k tomu, aby se do rozvojové činnosti zapojili a bojovali proti chudobě na světě.

Každý měsíc EYD byl věnován jinému tématu. Za každým z nich je spousta příběhů, které pomohli změnit mnoha lidem v rozvojových zemích jejich životy.¹³⁰

Leden je měsíc s názvem „Evropa a svět“. EU působí v rozvojových zemích po celém světě a snaží se bojovat o slušné životní podmínky pro všechny.¹³¹ Příkladem může být pomoc v Eritreji, kdy EU s tamní vládou vybudovala četné přehradu, sběrné terasy a zavlažovací struktury, aby podpořila místní zemědělce, kteří bojují se suchem.¹³² Důležitá je také spolupráce s vládou v Hondurasu, která se zakládá na podpoře malého a středního podnikání. V této zemi má méně než 35 % žen v produktivním věku práci, ale díky podpoře založila honduraská švadlena úspěšnou textilní firmu.¹³³

Únor je měsíc na podporu vzdělávání, které je nejlepší investicí proti sociálnímu vyloučení a chudobě.¹³⁴ Za zmínku zde stojí například pomoc zrakově postiženým dětem v Gambii získat vzdělání, kde EU pomáhá v rámci zajištění základních potřeb i v podobě jídla¹³⁵ nebo poskytování stipendií na kurzy pro učitele v Papui-Nové Guineji. Ti musí absolvovat speciální kurz, kvůli podmínkám výuky v odlehlých oblastech.¹³⁶

¹³⁰ Evropský rok pro rozvoj. *Europe Direct Česká republika* [online]. Bruntál, 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.europe-direct.cz/strediska/bruntal/ke-stazeni/publikace/> a Informační brožura o Evropském roce pro rozvoj 2015. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/czech-republic/stories/information-material-about-eyd2015-czech-language>

¹³¹ Evropský rok pro rozvoj je iniciativou pro všechny. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2016 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/content/about-2015>

¹³² Pokrok v zavlažování půdy: zemědělství v Eritreji. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2014 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-commission/stories/week-1-cultivating-progress-farming-eritrea>

¹³³ Reina Valladarezová – cesta k úspěchu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-2-reina-valladarez-has-sewn-success>

¹³⁴ Evropský rok pro rozvoj je iniciativou pro všechny, ref. 131

¹³⁵ Pomoc zrakově postiženým dětem v Gambii získat vzdělání. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/week-5-european-union/stories/helping-visually-impaired-students-get-education-gambia>

¹³⁶ Výuka v odlehlých oblastech Papuy-Nové Guineje – příběh Mathildy. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-7-teaching-remote-areas-papua-new-guinea-story-mathilda>

Březen se věnoval tématu „ženy a dívky“, protože se mnoho žen po celý svůj život potýká s diskriminací.¹³⁷ V Guatemale se podle odhadů stává obětí násilí asi ¼ žen a v roce 2013 tam zemřelo násilnou smrtí 564 žen. EU zde pomáhá dohlížet na dodržování práv žen a postiženým ženám poskytuje pomoc.¹³⁸

Duben se zabývá tématem zdraví. EU pomáhá podvyživeným dětem v Pákistánu, kde se potýkají s velkou úmrtností rodiček a dětí.¹³⁹

V **květnu** se EU zaměřuje na mír a bezpečnost. Od roku 2009 podporuje mírový proces na Filipínách – projekty tam mají mimo jiné odstranit nevybuchlou municí, která si vyžádala už přibližně 79 obětí. Podporuje také posílení policejní ochrany v Dominikánské republice, protože zde podle údajů OSN bylo v letech 2007-2014 zavražděno 1805 žen.¹⁴⁰

V **červnu** je podporován udržitelný ekologický růst, slušná pracovní místa a řádné podniky. Dobrým příkladem je zde žena ze Senegalu, která díky podpoře EU mohla rozšířit své podnikání. Získala finanční prostředky na výstavbu skladu a sušárny cibule, díky kterým nemusí prodávat své produkty hned, ale může vyčkat na výhodnější ceny na trhu.¹⁴¹

V **červenci** je vyzdvihována oblast dětí a mládeže. EU podporuje praktickou výuku na školních pozemcích na Komorech, kde se místní děti učí základnímu pěstování zemědělských plodin.¹⁴²

Srpen je zaměřen na humanitární pomoc, protože všechny přírodní katastrofy, války a konflikty mají nemalý vliv na kvalitu života obyvatel v dané zemi. Humanitární pomoc zajišťuje přežití obyvatelstva poskytováním základních potřeb, které potřebuje například Jižní Súdán. Ten je i 4 roky po vyhlášení nezávislosti ve vážné krizi a čelí velkému násilí.¹⁴³

¹³⁷ Evropský rok pro rozvoj je iniciativou pro všechny, ref. 131

¹³⁸ Guatemalanka sebrala odvahu a postavila se násilí, i když byla sama jeho obětí. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-10-victim-community-leader-one-guatemalan-woman-taking-stand-against>

¹³⁹ Boj proti hladovění: EU pomáhá podvyživeným dětem v Pákistánu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-16-fighting-hunger-help-malnourished-children-pakistan>

¹⁴⁰ Policie ve službách ochrany žen v Dominikánské republice. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-21-police-serving-to-protect-women-in-the-dominican-republic> a Včera bojiště, zítra hřiště. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-18-from-battleground-to-playground>

¹⁴¹ Sušení cibule pomohlo drobným pěstitelům v Senegalu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-24-onion-drying-helps-senegalese-woman-export-produce-to-europe>

¹⁴² Na školním pozemku se děti na Komorech učí základům pěstování zemědělských plodin. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-28-school-garden-teaches-children-how-grow-better-future-comoros>

¹⁴³ Na situaci v Jižním Súdánu nejvíce doplácejí děti. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-34-children-pay-heaviest-price-south-sudan>

Září je měsícem pro demografii a migraci. EU a UNICEF podporují Nigerijskou vládu v celkovém zdokonalování matričního systému prostřednictvím navyšování kapacit a poskytování podpory na vybavení apod. a to hlavně proto, že zápis do matriky je pro děti jedinou možností, jak dosáhnout vzdělání.¹⁴⁴

V **říjnu** je tématem zajišťování potravin, kdy projekt EU obnovil pěstování banánů a dalšího ovoce na Kapverdách a zlepšení dodávek a kvality potravin v Nepálu.¹⁴⁵

Listopad je zaměřen na udržitelný rozvoj a opatření v oblasti klimatu. Projekty EU se zaměřují na zachovávání lesů a zpomalování změn klimatu ve Vietnamu a také na ochranu divokých zvířat v Čadu.¹⁴⁶

Nakonec **prosinec** se zabývá lidskými právy a správou věcí veřejných. EU důrazně prosazuje zásady demokracie a lidských práv. Díky vesnickým soudům mají lidé v Bangladéši přístup ke spravedlivému procesu, který je levnější a mnohem rychlejší než u běžných soudů.¹⁴⁷

c) Evropské rozvojové dny

Evropská komise pořádá každoročně fórum s názvem Evropské rozvojové dny. Jde o místo, kde se jednotlivé strany podílejí o své názory a plánují společnou budoucnost rozvojové spolupráce. Jedná se o konferenci profesionálů z členských států a nevládních organizacích. Na fóru jsou ale také zastoupeny hlavy států a vlád dárcovských i rozvojových zemí v představitelé mezinárodních organizací.

Devátý ročník EYD 2015 se konal v červnu 2015 v Bruselu. Evropské rozvojové dny 2016 se zaměří na provádění Agendy 2030, která má za cíl do roku 2030 odstranit chudobu a dosáhnout udržitelného rozvoje.¹⁴⁸

¹⁴⁴ Zápis do matriky je pro nigerské děti vstupenkou k dalšímu vzdělání. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-35-giving-every-child-right-legal-existence-niger>

¹⁴⁵ Nové možnosti obživy na nepálském venkově. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-42-creating-new-livelihoods-rural-nepal> a Kapverdy: Co jsou plody naší společné práce? No přece banány!. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-40-sharing-fruits-our-labour-cape-verde>

¹⁴⁶ EU přispívá k ochraně divokých zvířat v Čadu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-46-protecting-wildlife-and-supporting-livelihoods-chad> a Ochrana lesů pro udržitelnou budoucnost Vietnamu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-44-protecting-forests-sustainable-future-vietnam>

¹⁴⁷ Vesnické soudy v Bangladéši. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-48-village-courts-providing-justice-bangladesh>

¹⁴⁸ Evropské rozvojové dny. *Česká rozvojová agentura* [online]. 2009 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojova-spoluprace-cr-zrs/multilateralni-spoluprace/evropske-rozvojov>

4. ROLE ČR PŘI ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCI VE SVĚTĚ

Prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce se Česká republika podílí na odstraňování chudoby a řešení globálních problémů ve světě. ČR je členem EU, jakožto největšího poskytovatele Oficiální rozvojové pomoci a v roce 2013 se stala členem Výboru OECD pro rozvojovou pomoc, který sdružuje nejvyspělejší státy světa.¹⁴⁹ Dále se také podílela se na realizování Rozvojových cílů tisíciletí OSN a od roku 2015 bude pokračovat i v rámci nového programu – Cílů udržitelného rozvoje.

Kvůli nutnosti mezinárodní spolupráce při řešení globálních problémů je Česká republika svázána mnoha mezinárodními a evropskými závazky. Tento druh spolupráce je však klíčový pro zajištění bezpečného a stabilního mezinárodního prostředí.

4.1.HISTORIE

Historie rozvojové pomoci ze strany České republiky sahá až před rok 1989.¹⁵⁰ V té době patřilo tehdejší Československo mezi silně angažované státy, které poskytovaly pomoc rozvojovým zemím. Intenzita pomoci se v průběhu let měnila.¹⁵¹

V 80. letech poskytovalo Československo pomoc ve 136 zemích, a to ve výši 0,7% HDP – což by v dnešní době odpovídalo stanoveným závazkům. Nicméně je třeba brát ohled na způsob výkaznictví a kvalitu poskytované pomoci.¹⁵² Československá pomoc byla ovlivněna tehdejší politickou ideologií a logikou studené války. Tomu odpovídal i seznam podporovaných zemí – jednalo se hlavně o státy „na cestě k socialismu“. Jednalo se například o Angolu a Etiopii, Kuby, Mongolsko, Severní Koreu, Vietnam a později také Laos a Kambodžu. Zeměmi přednostního zájmu byly Ghana, Guinea, Mali, Afghánistán, Angola, Jižní Jemen, Mosambik a taky Nikaragua. Mezi státy, se kterými chtělo Československo rozvíjet hospodářské vztahy, patřilo například Alžírsko a Sýrie, Libye a Irák, Indie, Kongo, Benin, Mexiko a další.¹⁵³

edny.htm a About European Development Days. *Eudevdays.eu* [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.eudevdays.eu/about-edd16#anchor-9822>

¹⁴⁹ *AidWatch 2014: Co Česko udělá pro odstranění chudoby ve světě do roku 2015 a dále*. Praha: FoRS - České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2014. ISBN 978-80-905375-7-6.

¹⁵⁰ LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.). *Rozvojový profil České republiky: problematický vliv české ekonomiky a politiky na země Jihu*. Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, 2009. ISBN 978-80-254-6786-2.

¹⁵¹ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]. 2012 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>

¹⁵² HORKÝ, Ondřej. *Česká rozvojová spolupráce: diskurzy, praktiky, rozpory*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-040-7.

¹⁵³ HORKÝ, Ondřej., ref. 152 a Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref 151

Druhým problémem byla skutečnost, že není jisté, do jaké míry pomoc zahrnovala vojenské dodávky. Pochyby poté vzbuzuje také fakt, že pouze ¼ pomoci putovala do Afriky, jakožto nejchudšího regionu, což neodpovídalo poslání ke snížení chudoby.¹⁵⁴

Nicméně bylo v 80. letech vynaloženo na rozvojovou pomoc přibližně 200 milionů Kč ročně. Jednalo se jak o hmotnou pomoc – dodávky léků, potravin nebo různých pracovních pomůcek, tak o technickou pomoc, v rámci které byli vysíláni nejrozličnější odborníci. V neposlední řadě měly velký význam také poskytované stipendia ke studiu na českých a slovenských školách.¹⁵⁵

Dá se říci, že celý tento systém pomoci padl spolu se železnou oponou. Po rozpadu bipolárního rozdělení světa ustala nutnost poskytovat pomoc a s výjimkou stipendií ji postkomunistické země okamžitě přerušily. Také ze strany Československa došlo kvůli ekonomické transformaci k úplnému zastavení rozvojové pomoci.¹⁵⁶

4.1.1. Obnovení rozvojové spolupráce

K obnovení rozvojové pomoci došlo v roce 1995, kdy se Česká republika vstupem do OECD zařadila mezi nejvyspělejší země světa.¹⁵⁷ Vláda tehdy schválila Zásady pro poskytování zahraniční pomoci, skrze které přijala ČR svůj díl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Zahraniční pomoc měla být poskytována v souladu se zájmy a reálnými možnostmi české ekonomiky, v souladu s postoji OSN a zásadami OECD.¹⁵⁸ Podle těchto zásad byla jednotlivá ministerstva odpovědná za přípravu a realizaci rozvojových projektů a Ministerstvo zahraničních věcí převzalo roli koordinátora.

Zásady také stanovily priority rozvojové pomoci, a to naléhavost, vztah země k ČR, úroveň demokracie a dodržování lidských práv a míru využití – tedy efektivnost. Avšak nízký podíl nejméně rozvinutých zemí mezi příjemci pomoci svědčil o tom, že se na některá kritéria nekladal příliš velký důraz.¹⁵⁹

Poskytování rozvojové pomoci bylo také značně roztržité. Pomoc ze strany ČR se spíše zaměřovala na menší a izolované projekty a v letech 1996-2000 plynula do 40 zemí.

¹⁵⁴ HORKÝ, Ondřej., ref. 152

¹⁵⁵ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151

¹⁵⁶ LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.), ref. 150 a HORKÝ, Ondřej., ref. 152

¹⁵⁷ LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.), ref. 150

¹⁵⁸ USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY k zásadám pro poskytování zahraniční pomoci. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 1995 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E

¹⁵⁹ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151

To snižovalo přínos vynaložených prostředků.¹⁶⁰

Mimo oficiální pomoc ze strany vlády se začaly rozvíjet také aktivity nevládního sektoru. Těm se v 90. letech dařilo lépe překonat negativní vnímání zahraniční pomoci.

Důležitým mezníkem v systému české rozvojové spolupráce se stala Koncepce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002-2007. Hlavním cílem rozvojové pomoci se stalo omezování chudoby, kdy se ČR také přihlásila k plnění Rozvojových cílů tisíciletí. Nová koncepce měla za cíl posílit efektivnost, transparentnost a systémovost české zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS). Počet prioritních zemí se omezil na 20 a došlo také i institucionální reformě. Mezi prioritní země byly tehdy vybrány – Afghánistán, Angola, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Burkina Faso, Etiopie, Jemen, Jugoslávie, Kazachstán, Libanon, Makedonie, Mali, Mongolsko, Namibie, Nikaragua, Palestina, Salvador, Ukrajina, Uzbekistán a Vietnam. Vláda také v koncepci označila za partnery v oblasti rozvojové spolupráce nevládní organizace, soukromý sektor, odbory, akademickou obec, média a církev.¹⁶¹

4.1.2. Od vstupu České republiky do EU

Další změna přišla s připojením České republiky do EU v roce 2004. Vláda přijala nové usnesení – Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU. Začal se uplatňovat programový přístup, který byl založen na ucelené střednědobé rozvojové strategii. Díky tomu se zlepšila předvídatelnost v oblasti rozvojové spolupráce jak pro ČR, tak pro partnerské země.

K další změně došlo v roce 2007, kdy vláda schválila dokument Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce. V rámci této transformace dochází k posilování role Ministerstva zahraničních věcí (MZV) a k vytvoření České rozvojové agentury (ČRA). Jednotlivé fáze transformačního procesu probíhaly do roku 2010 a měly postupně sjednotit odpovědnost a pravomoci MZV a sjednotit rozpočet na ZRS.¹⁶²

Mezi další koncepční změny patří aktualizování teritoriálních a sektorových priorit, které mají posilovat předvídatelnost a usnadňovat plánování aktivit všem aktérům rozvojové spolupráce. Teritoriální priority stanovila vláda na základě – kritéria naléhavosti, vztahu přijímající zemi k ČR, úrovni demokracie a dodržování lidských práv, dále na snaze

¹⁶⁰ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151 a LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.), ref. 150

¹⁶¹ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151

¹⁶² Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151 a LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.), ref. 150

přijímající země svou situaci řešit a na základě míry efektivity spolupráce. Sektorovými prioritami byly stanoveny sektory – migrace, průmyslové podpory, vzdělávání, zdravotnictví, zemědělství, životní prostředí a udržitelný rozvoj.

Od roku 2006 byla ZRS směřována do Angoly, Zambie, Vietnamu, Mongolska, Jemenu, Moldavska, Bosny a Hercegoviny a Srbska. Střednědobými prioritními zeměmi pak byl Irák a Afghánistán. Pro každou zemi byl připraven program spolupráce.¹⁶³

V roce 2010 přišly opět nové změny, v podobě zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a také vstoupila v planost nová Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Více o těchto dokumentech a současné podobě zahraniční rozvojové spolupráce bude zmíněno v následující kapitole.

4.2. SOUČASNÁ PODOBA ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR

Česká republika podniká v současné době řadu opatření k efektivnímu využívání prostředků zahraniční rozvojové spolupráce. Česká ZRS vychází nejen z legislativních dokumentů, ale z důvodu provázanosti a předvídatelnosti poskytované pomoci jsou vytvářeny také plány a koncepce. Ty vymezují nejen státní aktéry, ale také jednotlivé podporované země.

4.2.1. Základní legislativní dokumenty

Klíčovým dokumentem v oblasti rozvojové spolupráce je v současné době Zákon č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraniční z roku 2010 (dále Zákon o ZSR). Ten definuje zahraniční rozvojovou spolupráci jako „*souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby v kontextu udržitelného rozvoje, včetně plnění rozvojových cílů tisíciletí, k ekonomického a sociálního rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích.*“

¹⁶⁴ Dále tento zákon obsahuje například způsoby poskytování pomoci a vymezuje role jednotlivých orgánů.

Vedle Zákona o ZRS je jedním ze strategických dokumentů Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce. Nová Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-

¹⁶³ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151

¹⁶⁴ Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/zakon_o_zahranicni_rozvojove_spolupraci.html

2017 (dále jen Koncepce ZRS) určuje směřování české rozvojové spolupráce. Koncepce nahradila tu předchozí z roku 2002 a bere v úvahu nové závazky ČR a rámci EU a na dalších multilaterálních fórech i nové trendy v oblasti rozvojové politiky. Došlo k aktualizaci základních cílů rozvojové spolupráce i principů jejího poskytování. Nové jsou také teritoriální a sektorové priority.¹⁶⁵

4.2.2. Aktéři

V České republice můžeme nalézt nespočet aktérů, kteří se zapojují do rozvojové spolupráce ve světě. Nejprve je nutné, rozdělit tyto aktéry mezi ty státní a nestátní.¹⁶⁶

a) Státní aktéři ZRS

Do rozvojové spolupráce, která je financována ze státního rozpočtu, se podle zákona zapojuje prioritně Ministerstvo zahraničních věcí, jakožto ústřední orgán státní správy, který v této oblasti předkládá návrhy nových koncepcí, připravuje roční plány, rozhoduje o poskytnutí peněžních darů do zahraničí a také koordinuje činnost ostatních orgánů a další.¹⁶⁷

V roce 2008 vznikla tzv. Česká rozvojová agentura (ČRA), která plní úkoly v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce, zejména přípravu a realizaci bilaterálních projektů. Mezi další úkoly ČRA patří realizace a monitoring projektů, příprava výběrových řízení na veřejné zakázky apod. Dále také ČRA podporuje české subjekty, které usilují o zapojení do realizace projektů ostatních dárců - například Evropské komise a propaguje výsledky ZRS v ČR i zahraničí.¹⁶⁸

Jednotlivá ministerstva se pak do ZRS zapojují skrze Radu pro Zahraniční rozvojovou spolupráci, která zajišťuje soulad mezi prioritami ZSR a ostatními nástroji vládní politiky. Rada také projednává koncepcce ZRS a další klíčové materiály před jejich předložením vládě.¹⁶⁹

b) Nestátní subjekty rozvojové spolupráce

Realizace rozvojové spolupráce není jen v rukou státu, ale probíhá také v rámci neziskového sektoru, soukromých firem, příspěvkových organizací, různých výzkumných

¹⁶⁵ Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 151

¹⁶⁶ HORKÝ, Ondřej., ref. 152

¹⁶⁷ Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci., ref. 164

¹⁶⁸ Hlavní úkoly ČRA. *Česká rozvojová agentura* [online]. Praha [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/o-nas/hlavni-ukoly-cra.htm>

¹⁶⁹ Koordinace ZRS. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koordinace_zrs/index.html a Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]., ref. 162

ústavů nebo univerzit.

Mezi hlavními realizátory v rámci neziskového sektoru můžeme najít jak známé organizace jako je Člověk v tísni, Charita ČR nebo ADRA, které se zaměřují na spoustu oblastí a zemí, tak i nejrůznější malé organizace. České neziskové organizace sdružuje České fórum pro rozvojovou spolupráci (FORS), které bylo založeno v roce 2002 a v současné době je tvořeno 32 členskými organizacemi a 14 pozorovateli. Seznam těchto organizací je uveden v příloze č. 3. Hlavním úkolem FORS je sdílení společných zájmů a posilování spolupráce mezi nevládními organizacemi a státními institucemi v ČR i EU.¹⁷⁰

Soukromý sektor je sdružen v Platformě podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Ta byla založena třemi asociacemi zaměstnavatelů v ČR – Svazem průmyslu a dopravy, Svazem strojírenské technologie a Asociací podniků českého železničního průmyslu. Platforma má zástupce také v Radě pro zahraniční rozvojovou spolupráci a tak má možnost hájit zájmy podnikatelů. Platforma má ale hlavně sloužit ke sdílení znalostí a zkušeností podnikatelů z rozvojových zemí.¹⁷¹

4.2.3. Formy spolupráce

Zahraniční rozvojová spolupráce je poskytována na základě dvoustranné (bilaterální) nebo mnohostranné (multilaterální) spolupráce.¹⁷²

a) Bilaterální spolupráce

Postupem času došlo ke snížení počtu podporovaných zemí ze strany české ZRS a nová Koncepce ZRS se v rámci teritoriálních priorit omezila na podporu tzv. programových zemí a projektových zemí.

Mezi tzv. programové země byly vybrány země, jejichž ZRS je založena na dvoustranném programu spolupráce s ČR. Jde o Afghánistán, Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Moldavsko a Mongolsko.

U projektových zemí jde o takovou spolupráci, která je ve střednědobém horizontu potřebná, ale probíhá prostřednictvím individuálních projektů. Zde jsou zařazeny země: Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území a Srbsko.

¹⁷⁰ Informace o FoRS. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/informace-o-fors/#.VwvLp3qOd2p>

¹⁷¹ O Platformě. *Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci* [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <https://www.ppzrs.org/inpage/o-platforme/>

¹⁷² LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.), ref. 150

Mimo tyto oblasti podpory se ČR zaměřuje ještě na další země, kde dochází k zajištění udržitelnosti probíhajících a končících projektů. Podpora zde probíhá v rámci malých lokálních projektů nebo formou trilaterální spolupráce. Mezi tyto země můžeme zařadit Vietnam, Zambii, Angolu a Jemen.

Co se týká sektorových priorit zahraniční rozvojové spolupráce ČR, stanovuje Koncepce ZRS takové priority, které berou v úvahu zkušenosti z minulých let a také vycházejí z komparativních vhod ČR. Proto bylo rozhodnuto, soustředit se na sektor životního prostředí, zemědělství, sociálního a ekonomického rozvoje a na podporu demokracie, lidských práv a společenské transformace.¹⁷³

b) Multilaterální spolupráce

Jak již bylo zmíněno, v rámci rozvojové pomoci je nutné, aby bylo úsilí o zlepšení situace v rozvojových zemích koordinované. Česká republika proto spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, mezi které patří hlavně EU, OSN, OECD, dále například Světová obchodní organizace, Světová banky nebo Evropská investiční banka.

Také kvůli efektivnějšímu využívání prostředků a posílení zapojení českých subjektů do multilaterální spolupráce schválila Vláda ČR Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013-2017, která hodnotí předchozí stav a snaží se o „*efektivnější a cílenější zapojení ČR na multilaterální úrovni*“.¹⁷⁴

4.2.4. Způsoby poskytování pomoci

Zahraniční rozvojová spolupráce může být uskutečňována různými způsoby. Jde o rozvojové programy a projekty, poskytování stipendií, vysílání expertů, peněžní dary, finanční příspěvky a poskytování zvýhodněných půjček a úvěrů.¹⁷⁵

Hlavní formou jsou tedy dvoustranné rozvojové projekty, kdy se ČR chce zaměřit na technickou spolupráci nebo projekty infrastrukturního charakteru. Zvláštní skupinou jsou pak malé lokální projekty, které realizují zastupitelské úřady v partnerských zemích, které se zaměřují na přesně cílené aktivity – vzdělávacího, zdravotnického, sociálního charakteru

¹⁷³ Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

¹⁷⁴ Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013-2017. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, 2012 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: www.mzv.cz/file/1198565/Strategie_mnohostranne_ZRS_2013_2017.doc

¹⁷⁵ Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci., ref. 164

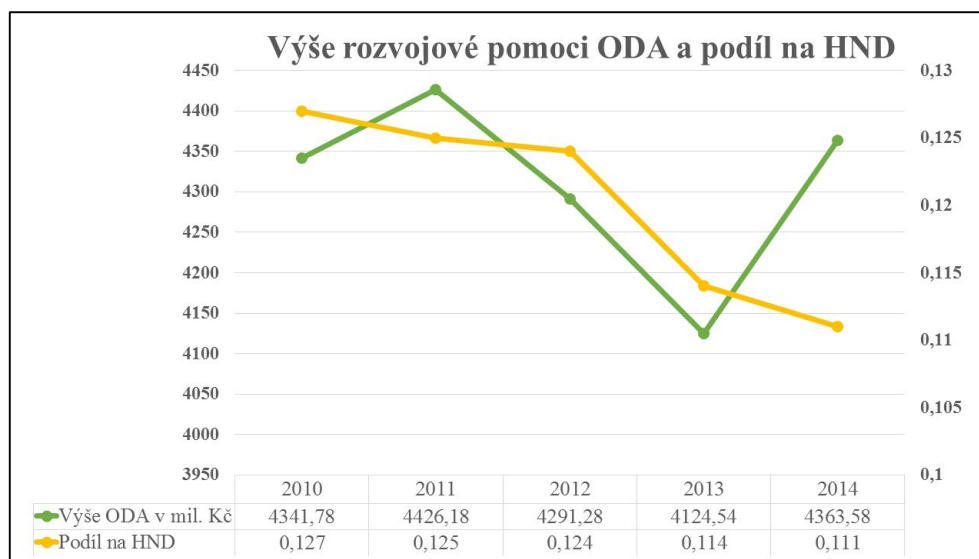
apod.

Z minulosti jsou již tradiční vládní stipendia ke studiu na veřejných vysokých školách. Přínosná může být také trojstranná spolupráce – například s EU. Česká republika se také přihlásila k podpoře udržitelného poskytování půjček OECD, na základě nichž jsou poskytovány veřejným subjektům půjčky s určitou mírou úlev na nákladech financování.¹⁷⁶

4.3. ZHODNOCENÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČR

Nejzásadnějším ukazatelem toho, jak si Česká republika stojí v mezinárodním srovnání na poli rozvojové spolupráce, jsou samozřejmě vynakládané prostředky. K tomu slouží již zmiňovaná Oficiální rozvojová pomoc – ODA. Pro zhodnocení vývoje byly vybrány data od roku 2010, kdy vstoupila v planost nová Koncepce ZRS.

Graf 4.1: Rozvojová pomoc ODA a její podíl na HND

Zdroj: Aidwatch 2014, FoRS (2014) a Leták ZRS 2015, MZV ČR (2015)

Z grafu 4.1 je patrná výše Oficiální rozvojové pomoci ČR v jednotlivých letech. Poslední dostupné informace z roku 2014 udávají výši 4 363,58 milionů korun, což je sice v peněžním vyjádření o 239,04 milionů více, než v předchozím roce, ale musí se brát v úvahu také mezinárodně sledovaný ukazatel – poměr ODA k hrubému národnímu důchodu (HND), který se oproti loňskému roku mírně snížil na 0,11 %.¹⁷⁷

Je patrné, že ČR v současné době neplní smlouvené závazky. Nicméně ani většina zemí

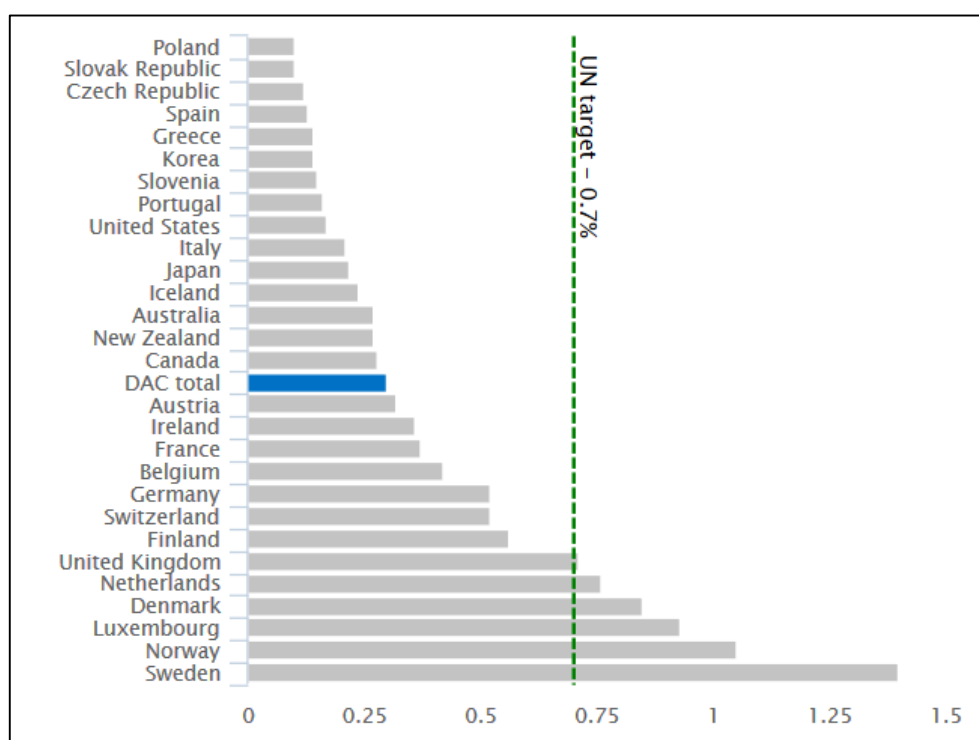
¹⁷⁶ Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017., ref. 173

¹⁷⁷ Informační leták o zahraniční rozvojové spolupráci ČR v roce 2014. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1796108/Informacni_letak_o_ceske_ZRS_za_r._2014.pdf

OECD/DAC nedosahuje hranice 0,7 % - jak je patrné z grafu 4.2. Ovšem třetí příčka od konce není pro ČR příliš uspokojivá. Pouze 6 zemí z celkových 29 dosahuje hranice 0,7 %. Pokud ale vezmeme průměr všech zemí, v grafu znázorněn modrou barvou, celková výše ODA k HND je pouze 0,3 %.

Jako nový členský stát měla ČR dosáhnout v roce 2010 výše 0,17 % a v roce 2015 už to mělo být 0,33 % - od roku 2010 mělo docházet k postupnému růstu alespoň o 0,01 %.¹⁷⁸ K tomu ale nedošlo. Je tedy zjevně potřebné, aby ze strany vlády došlo k politickému rozhodnutí o navyšování ODA a aby přijala plán, jak se k cílové výši co nejdříve přiblížit.¹⁷⁹

Graf 4.2: Výše ODA jednotlivých zemí DAC – jako procento HND

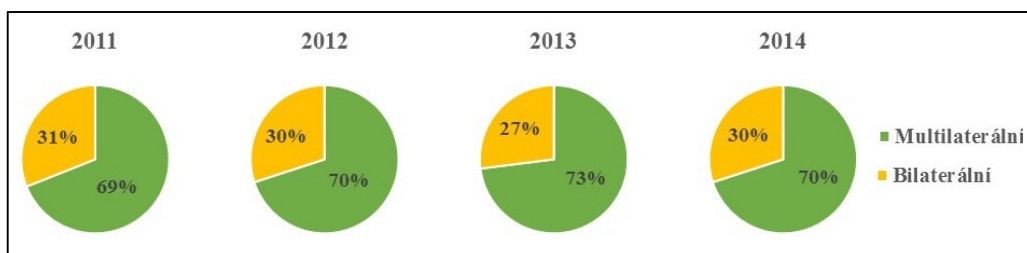
Zdroj: Compare your country – Official Development Assistance (2015)

V rámci ODA lze na finanční toky také nahlížet podle formy spolupráce – tedy výše financí na bilaterální a multilaterální spolupráci. Graf 4.3 zobrazuje procentní zastoupení bilaterální a multilaterální spolupráce v České republice v období od roku 2011 do roku 2014.

¹⁷⁸ Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017., ref. 173

¹⁷⁹ Aidwatch 2015: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky ve světle nových cílů udržitelného rozvoje. *FoRS: Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/wp-content/uploads/2012/08/Aidwatch-2015.pdf>

Graf 4.3: Podíl multilaterální a bilaterální spolupráce

Zdroj: Leták ZRS 2015, MZV ČR (2015)

4.3.1. Multilaterální spolupráce

Jak je patrné z grafů, více finančních prostředků na ZRS jde v ČR na multilaterální spolupráci - tedy povinné a dobrovolné příspěvky, které směřují do mezinárodních organizací. Poslední 4 roky se poměr příliš nezměnil a výše multilaterální spolupráce se drží ve výši okolo 70%. Tím výrazně převyšuje průměr členských zemí OECD/DAC – které naopak vynakládají vyšší prostředky na bilaterální spolupráci a jejich podíl na té multilaterální je 27%.¹⁸⁰ Kam plynou prostředky na multilaterální spolupráci a v jaké výši znázorňuje tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Výše příspěvků do mezinárodních organizací v rámci multilaterální spol. v mil. Kč

ORGANIZACE	2010	2011	2012	2013	2014
EU	2 092,42 (74%)	2 529,35 (83%)	2 298,62 (77%)	2 312,38 (77%)	2 639,68 (86%)
OSN	113,10 (4%)	147,92 (5%)	153,22 (5%)	194,23 (6%)	205,80 (7%)
Skupina Světové banky	226,20 (8%)	276,60 (9%)	329,42 (11%)	158,18 (5%)	123,22 (4%)
Regionální rozvojové banky	254,48 (9%)	99,18 (3%)	92,22 (3%)	75,06 (3%)	0,06 (0%)
Ostatní	141,38 (5%)	13,25 (0%)	119,77 (4%)	269,13 (9%)	95,92 (3%)
Celková výše v mil. Kč	2 827,59	3 066,30	2 993,25	3 008,97	3 064,67

Zdroj: Leták ZRS 2015, MZV ČR (2015)

Největší procento financí plyne do Evropské unie – do společného rozpočtu a také do Evropského rozvojového fondu. Největší částka plynula na Nástroj rozvojové spolupráce,

¹⁸⁰ Aidwatch 2015, ref. 179

4.3.2. Bilaterální spolupráce

Dvoustranné projekty ZRS probíhají v zemích, které má ČR v rámci své dlouhodobé koncepce stanovené jako své prioritní země a to v předem stanovených oblastech. Současná Koncepce ZRS 2010-2017 takto vymezuje celkem 10 zemí, kam směřuje svou pomoc a prostředky a také další 4 země, kde postupně svou spolupráci ukončuje. Následující text shrnuje informace o poskytované pomoci v jednotlivých zemích, které byly uveřejněny v rámci Informací o zahraniční rozvojové spolupráci ČR v roce 2014¹⁸² a Střednědobého vyhodnocení Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky¹⁸³ také z roku 2014 na oficiálních stránkách Ministerstva zahraničních věcí. Tabulka 4.2 nejprve shrnuje výši poskytnuté podpory ZRS v programových a projektových zemích za posledních pět let – tedy za dobu fungování nové Koncepce ZRS, poté jsou uvedeny základní fakta o jednotlivých zemích.

Tabulka 4.2: Výše poskytnuté podpory ZRS programovým a projektovým zemím v mil. Kč

	Země	2010	2011	2012	2013	2014	Suma za 5 let
Programové země	Afgánistán	252,99	200,74	248,10	74,11	25,6	801,54
	Bosna a Hercegovina	59,12	61,36	61,87	69,56	50,26	302,17
	Etiopie	23,3	50,74	60,61	67,23	57,99	259,87
	Moldavsko	75,83	75,55	95,34	83,73	78,99	409,44
	Mongolsko	129,02	76,33	79,36	69,85	44,27	398,83
Projektové země	Gruzie	74,26	35,02	51,35	59,13	27,55	247,31
	Kambodža	3,85	17,01	18,09	22,62	16,20	77,77
	Kosovo	67,12	18,78	44,18	26,23	6,93	163,24
	Palestinské aut. úz.	16,05	31,12	32,82	15,87	12,85	108,71
	Srbsko	68,21	55,73	46,48	31,10	13,99	215,51

Zdroj: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR, Ministerstvo zahraničních věcí (2010-2014)

¹⁸¹ Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2014. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/vyrocní_přehledy/informace_o_zahranicni_rozvojove_5.html

¹⁸² Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2014., ref. 181

¹⁸³ Střednědobé vyhodnocení Koncepce ZRS ČR na období 2010-2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1220785/_01_StrednedobeVyhodnoceniKoncepce.pdf

a) Afghánistán

Jde o jednu z nejchudších zemí světa – jak je patrné z přílohy 1, Afghánistán je všemi organizacemi zařazen do nejnižších kategorií. Patří mezi Nejméně rozvinuté země LDCs, Vysoce zadlužené země HIPC, Vnitrozemské rozvojové země LLDCs a řadí se také k příjemcům ODA. Hlavním problémem, se kterým se Afghánistán potýká, je bezpečnostní situace a s tím samozřejmě souvisí celá řada dalších problémů, jak v oblastech zemědělství, tak vzdělávání.

Rozvojové aktivity byly v letech 2008-2013 prováděny prostřednictvím Provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar, kde má ČR mezi místním obyvatelstvem dobré jméno. Avšak právě bezpečnostní situace v Logáru nedovoluje rozjet větší projekty ZRS a činnost zde musela být ukončena. Ovšem za dobu své činnosti uskutečnili 141 rekonstrukčních a rozvojových projektů.

V letech 2010-2012 byly podpořeny projekty zaměřené na vzdělávání v zemědělství, dále v oblasti protidrogové prevence a bylo podpořeno také vzdělávání dívek a žen. Na základě dohodnutého programu rozvojové spolupráce na rok 2013-2017 dále dochází k podpoře v sektorech zemědělství, voda a sanitace a vzdělávání. Výši finančních toků ZRS do Afghánistánu za období 2010-2014 znázorňuje tabulka 4.2.

Vzhledem k bezpečnostní situaci jsou nyní projekty prováděny na klidnějším severu země a v hlavním městě Kábul. Nadále však bylo doporučeno, aby došlo z bezpečnostních důvodů k postupnému snižování ZRS.

b) Bosna a Hercegovina

Bosna a Hercegovina (BaH) patří mezi nejméně rozvinuté země v Evropě. V hodnocení podle Indexu lidského rozvoje se umístila v roce 2014 až na 86. místě a z evropských států jsou za BaH už jen dva státy - Albánie a Moldavsko.¹⁸⁴

ZRS se zde soustředila na oblasti energetiky, zdravotnictví, zemědělství, zásobování vodou a sanitace, státní správa a občanská společnost a ochrana životního prostředí. Většina projektů byla v letech 2010-2013 realizována v oblasti Sarajeva a také na severovýchodě země, kde bylo cílem zapojit do projektů obě entity.

BaH usiluje o vstup do EU, proto se česká rozvojová spolupráce také zaměřuje na

¹⁸⁴ Human Development Report 2014. *United Nations Development Programme* [online]. USA, 2014 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/2014-report/download>

předávání zkušeností a poskytování pomoci při přizpůsobování legislativy a technickou pomoc v daných sektorech. Efektivně se jevíly také projekty zaměřené na vzdělávání a předávání odborného know-how. Až bude zemi přidělen status kandidátské země EU, bude spolupráce s touto zemí postupně ukončována.

c) Etiopie

Stejně jako Afghánistán je Etiopie jednou z nejhůře hodnocených zemí (viz příloha 1), a řadí se mezi nejchudší země světa. Nic se nezměnilo ani po roce 2014, kdy byla Etiopie jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik v Africe. I nadále v zemi problémy s infrastrukturou, nedostatečným vzděláním, špatným přístupem k pitné vodě a situaci zhoršují opakující se sucha a hladomory.¹⁸⁵

Spolupráce ze strany ČR se zaměřila na oblasti vzdělávání, zemědělství a lesnictví, zdravotnictví, voda a sanitace a prevence katastrof. Největší míra prostředků plyne do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu, které zaměstnávají až 80 % populace. V rámci podpory vzdělávání se zavádějí moderní vzdělávací metody do výuky a dochází k rozvoji kožedělných oborů na tamějších školách. ČR také realizoval rozsáhlé projekty, které pomohly zvýšit dostupnost pitné vody a vybudovat kapacity pro udržitelnou vodní správu. Dva projekty z roku 2013 se také podílely na rozvoji dvou nemocnic s cílem zvýšit počet a kvalitu lékařského personálu.¹⁸⁶

d) Moldavsko

Moldavsko je nejchudší zemí Evropy. I v Indexu lidského rozvoje zaujímá poslední místo ze všech Evropských zemí – až 114. místo z celkového počtu 187 zemí. A i přes velký příliv zahraniční pomoci žije stále téměř polovina obyvatel v chudobě. Problémem Moldavska je hlavně jeho ekonomická a sociální situace, kterou poznamenal propad průmyslové výroby, nezaměstnanost a odchod značné části průběžně schopného obyvatelstva do zahraničí.

Česká ZRS je v Moldavsku dobře hodnocena a projekty jsou kvalitní. Významné projekty ZSR byly například projekty na odvoz a likvidaci pesticidů a čištění odpadních vod od ropných látek, další projekty se zaměřovaly na sanaci ekologických škod, rozvoj sociální

¹⁸⁵ Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/index.html

¹⁸⁶ Etiopie. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>

péče, vzdělávání, podporu malých zemědělců nebo ochranu vodních zdrojů.

Kromě rozvojových projektů ze strany ČRA jsou zde rovněž realizovány projekty Ministerstva průmyslu a obchodu a studentům jsou nabízena vládní stipendia. V roce 2013/2014 například v ČR takto studovalo 37 Moldavských studentů.¹⁸⁷

e) Mongolsko

Mongolsko již pár let zaznamenává určitý hospodářský růst a v rámci Indexu lidského rozvoje se umístilo na 103. místě. Stále se však potýká s omezenou infrastrukturou a závislostí na tradičním způsobu života – pastevectvím.¹⁸⁸

ZRS se v této zemi soustředila na sektor energetiky, zemědělství, vzdělávání, sociální infrastrukturu, ochranu vodních zdrojů a životního prostředí. Problémem se ZRS v této zemi byl v nízké udržitelnosti rozvojových projektů, hlavně kvůli nezájmu ze strany Mongolska. Silný zájem projevovali pouze v oblasti know-how o zkušenostech ČR s transformací a zkušenostmi s EU.

V rámci ČRA bylo v roce 2014 v Mongolsku realizováno 6 dvoustranných projektů. Nejvíce finančních prostředků putovalo na zajišťování pitné vody pro obyvatele vzdálenějších oblastí a na analýzu ekologické zátěže v hustě osídleném centru. Do budoucna bude rozvojová spolupráce utlumována z důsledku ekonomického růstu, a velké rozvojové projekty by měly být ukončeny nejpozději do roku 2017.

f) Gruzie

První z tzv. projektových zemí je Gruzie. Ta nadále překonává následky rozpadu SSSR a vojenského zásahu Ruska v roce 2008.¹⁸⁹

ZRS je poskytována v rámci sektorů zemědělství, zdravotnictví, životní prostředí, státní správa a občanská společnost, podpora sociálních služeb a obnovitelné zdroje energie. V rámci projektů do zemědělství se dařilo v rámci mikrograntů. V sektoru zdravotnictví byla ČR ve v období 2010-2012 jediným mezinárodním donorem. V roce 2014 bylo v rámci ČRA realizováno 19 projektů, které zahrnovaly například projekt na zlepšení životních podmínek

¹⁸⁷ Moldavsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/moldavsko/index.html

¹⁸⁸ Mongolsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/mongolsko/index.html

¹⁸⁹ Gruzie. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/gruzie.htm>

pro obyvatele odloučených lokalit, drobných farmářů nebo nemocných dětí apod. I studentům z Gruzie jsou poskytována vládní stipendia a ve školním roce 2013/2014 jich v ČR studovalo 21.¹⁹⁰

g) Kambodža

I když se Kambodža potýká s politickými problémy, dosahuje ekonomického růstu. Polepšila se také v Indexu lidského rozvoje o jedno místo oproti předcházejícímu roku – na 136. příčku. Hlavním sektorem ekonomiky zůstává zemědělství, roste ale i podíl služeb a zahraniční investice do průmyslu. S tím souvisejí problémy se zabíráním půdy a vysídlováním obyvatel.

ZRS se zaměřila na sociální a zdravotnický sektor, a sektor životního prostředí. Kambodžským studentům jsou také nabízena vládní stipendia a také zde dochází k vysílání učitelů.¹⁹¹ V letech 2010-13 prokazovaly projekty dlouhodobou udržitelnost a vysokou efektivnost. Příkladem takového úspěšného projektu může být snížení mateřské úmrtnosti v provincii Takeo až o 80%, zařazení postižených dětí do výuky apod. Nejeфективnější jsou projekty „šité na míru“ pro konkrétní skupiny obyvatel. V roce 2014 ČRA realizovala v Kambodži celkem 6 projektů. Kvůli udržitelnosti a efektivitě projektů je doporučeno v ZRS v této zemi pokračovat i nadále.

h) Kosovo

Kosovo je nejmladší zemí Evropy a taky bohužel jednou z nejchudších. OSN tuto zemi nezahrnuje do Indexu lidského rozvoje, ale na základě odhadů by se umístilo okolo 97. místa, což je druhé nejhorší v Evropě. Ekonomickému růstu země brání hlavně korupce, nedokončená transformace ekonomiky a poválečná rekonstrukce země.

Pomoc ze strany České republiky je směřována do oblastí sociální infrastruktury a služeb, vzdělávání a oblastí zásobování vodou a sanitace. Kosovským studentům jsou také nabízena vládní stipendia.¹⁹²

Hlavní náplní projektů realizovaných v Kosovu jsou především integrace

¹⁹⁰ Gruzie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/gruzie/index.html

¹⁹¹ Kambodža. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/kambodza/index.html

¹⁹² Kosovo. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projektove_zeme/kosovo/index.html

znevýhodněných skupin do společnosti, zapojování dětí do vzdělávacího systému nebo integraci postižených – nevidomých, sluchově postižených apod. Důležitý byl také projekt na výstavbu čistírny odpadních vod, která byla jednou z prvních v celém Kosovu.¹⁹³

i) Palestinské autonomní území

Palestina se potýká s chudobou a nízkou úrovní rozvoje. Situace je komplikovaná také kvůli izraelsko-arabským sporům a vnitřní nestabilitě.

Mezi oblasti spolupráce patřily v letech 2010-2013 sektory vodního hospodářství, energetika a zemědělství. V roce 2014 došlo k ukončení finanční podpory pro sektor vody kvůli neuspokojivé kvalitě spolupráce s partnerem na palestinské straně – Ministerstvem pro vodní zdroje. Nadále pokračují projekty v oblasti energetiky a zemědělství.

ZRS se zde realizuje formou finančních darů, které mají sloužit k realizaci projektů, vypisovaných přímo palestinskou státní správou.

j) Srbsko

Situace se v této zemi v posledních letech zlepšuje. Srbsku byl udělen status kandidátské země EU a tak se projekty také soustřeďují na poskytování know-how, předání zkušeností s procesem ekonomické transformace a poskytování asistence pro budoucí vstup do EU.

Mimo to byly v předchozích letech úspěšné projekty v oblasti zdravotnictví, zásobování vodou, výroby a dodávky energie a obchodu. ČR například podpořila prevenci rakoviny žen v odlehlých oblastech, do zdravotnického centra byly poskytnuty dodávky vybavení a došlo ke zlepšení při nakládání s odpadem a odpadními vodami a ke zlepšení přístupu k pitné vodě.¹⁹⁴

k) Ostatní země

Ve Vietnamu od roku 2013 nejsou zahajovány nové bilaterální projekty a ZRS je utlumována. V posledních letech byly realizovány projekty na ochranu životního prostředí před následky působení toxických látek a průzkum ložisek nerostných surovin.¹⁹⁵

Zambie je stále jednou z nejchudších zemí světa. Česká republika zde působí především

¹⁹³ Kosovo. Česká rozvojová agentura [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/kosovo.htm>

¹⁹⁴ Srbsko. Česká rozvojová agentura [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/srbsko.htm>

¹⁹⁵ Vietnam. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/vietnam.html

v sektorech zdravotnictví, vzdělání a zemědělství. V následujícím období by měla ZRS pokračovat v těchto sektorech na úrovni kategorie projektových zemí.¹⁹⁶

Další velmi chudou zemí, která byla ČR podporována, je Angola. Byly zde realizovány projekty na podporu vzdělávání, ochrany životního prostředí, výroby a dodávky energie a zemědělství. Od roku 2013 zde také nejsou zahajovány nové bilaterální projekty. Nadále jsou realizovány malé lokální projekty v gesci zastupitelského úřadu a trilaterální projekty.¹⁹⁷

V roce 2014 došlo v Jemenu ke zhoršení bezpečnostní situace, politické nestabilitě a ekonomickým potížím. Následkem toho byla ukončena dvoustranná projektová spolupráce, která se do té doby zaměřovala na zemědělství a zemědělské vzdělávání.

Zvláštní postavení k ZRS má Ukrajina. Ta nepatří mezi stálé příjemce ZRS České republiky, ale kvůli konfliktům na východě země byla Ukrajině schválena mimořádná pomoc na obnovu v letech 2014-2016.¹⁹⁸

Tabulka 4.3: Výše poskytnuté podpory ZRS ostatním zemím v mil. Kč

ZEMĚ	2010	2011	2012	2013	2014	Suma za 5 let
Vietnam	45,12	29,28	28,35	28,43	7,49	138,67
Zambie	14,90	18,23	16,12	15,52	11,16	75,93
Angola	35,55	24,86	8,92	-	-	66,33
Jemen	19,12	5,55	9,44	11,98	2,7	48,79

Zdroj: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR, Ministerstvo zahraničních věcí (2010-2014)

4.3.3. Subjekty zapojené do bilaterálních projektů ZRS ČR

Na realizaci rozvojových projektů se podílí nevládní neziskové organizace (NNO) z pohledu vynaložených prostředků z 39 % z celkových financí na bilaterální ODA. Podnikatelé pak realizují dalších 36 %, univerzity a akademické instituce 6 % a státní orgány a místní samospráva také přes 6 %.¹⁹⁹

¹⁹⁶ Zambie. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/zambie_prehled_projektu_zrs_cr.html

¹⁹⁷ Angola. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/prehled_projektu_zrs_cr_v_angole.html

¹⁹⁸ Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2014, ref. 181

¹⁹⁹ AidWatch 2014: Co Česko udělá pro odstranění chudoby ve světě do roku 2015 a dále., ref. 149

Do ZRS ČR je zapojena velká škála subjektů. Jako příklad NNO lze uvést organizaci Člověk v tísni, ADRA nebo Lékaři bez hranic. Ze subjektů veřejné správy pomáhá například Hasičský záchranný sbor ČR nebo Správa jeskyň ČR. Mezi mezinárodními organizacemi najdeme Český červený kříž a z vysokých škol se zapojuje i VŠB-TU Ostrava. Počty realizátorů v jednotlivých letech znázorňuje tabulka 4.5. Jmenný seznam subjektů, kteří se zapojili do ZRS ČR v roce 2014 je uveden v příloze 4.

V tabulce 4.5 je patrný nárůst počtu subjektů v jednotlivých letech ve všech kategoriích, kromě krajů. V posledním sledovaném roce je jen malý rozdíl mezi počtem NNO a podnikatelských subjektů, ale při pohledu na postupný vývoj, je viditelný postupný nárůst NNO, ale skokový nárůst počtu podnikatelských subjektů až v roce 2014.

Tabulka 4.4: Počet subjektů zapojených do ZRS ČR

SUBJEKTY	2011	2012	2013	2014
Státní orgány, p. o., rozpočtové organizace	18	27	22	33
Nevládní neziskové organizace	35	40	44	56
Podnikatelské subjekty	32	32	33	52
Kraje	2	2	2	2
Univerzity a Vysoké školy	4	5	6	9
Mezinárodní organizace	5	11	11	16
Zahraniční subjekty	95	122	120	124

Zdroj: Přílohy k Informacím o ZRS, Ministerstvo zahraničních věcí ČR (2011-2014)

4.4. HODNOCENÍ ČESKÉ ZRS RŮZNÝMI SUBJEKTY

Vedle informací, které poskytuje Ministerstvo zahraničních věcí, Česká rozvojová agentura a další subjekty, které se účastní provádění ZRS, je možné zhodnocení různých aspektů české zahraniční rozvojové spolupráce také v jiných zdrojích. Byly vybrány informace z pohledu Nestátních neziskových organizací, které zastupuje FORS. Dále zpráva z kontrolní akce Nejvyššího kontrolního úřadu, jakožto nezávislého orgánu, který vykonává kontrolu nad hospodařením se státním majetkem. Vybrán byl také Index vstřícnosti k rozvojovým zemím (CDI), jelikož srovnává dárcovské země i z jiného pohledu než jen finančního a nakonec je zařazen také názor české veřejnosti z roku 2013 v porovnání s názorem občanů ostatních zemí EU z roku 2015. Výsledky těchto hodnocení jsou popsány níže.

4.4.1. Hodnocení FORS

Od roku 2008 vydává FORS – České fórum pro rozvojovou spolupráci přehled a zhodnocení ZRS ČR – tzv. Aidwatch. Ten přináší pohled nevládních neziskových organizací na zahraniční rozvojovou spolupráci ČR.

Poslední verze této zprávy byla vydána v roce 2015. Ve FORS prozkoumali fungování ZRS v ČR a v rámci AidWatch 2015 přichází s řadou doporučení, jak se vypořádat se stávajícími problémy.

FORS doporučuje vypracovat plán pro dosažení ODA ve výši 0,33 % nejpozději do roku 2030 – tj. navýšení o 0,01 % HND ročně. Dále více zacílit rozvojovou pomoc na nejchudší země světa – z údajů vyplývá, že ČR poskytla LDCs zemím pouze 23 % své dvoustranné ODA. Nicméně nemělo by docházet k zohledňování pouze klasifikaci dle HND země. ČR by měla kriticky posuzovat přidanou hodnotu své ZRS – tak mohou dárcovské země spadat mezi země se středním příjmem. ČR by měla také posilovat udržitelnost rozvojových projektů, zvyšovat transparentnost a zlepšovat dostupnost informací o rozvojové spolupráci.

Je možné hodnotit některé kroky, které ČR v letech 2014/15 učinila – zapojila se například do společného programování EU v Etiopii, Gruzii a Moldavsku – což spočívá ve vytvoření jedné společné rozvojové strategie – s cílem snížit náklady a zlepšit koordinaci pomoci.

Důležitým nástrojem pro zvyšování efektivnosti ZRS je evaluace projektů – to poskytuje nezávislé zhodnocení projektů. V roce 2014 nechalo poprvé MZV zhodnotit výsledky projektů v BaH, Etiopii, Palestině, Moldavsku i Gruzii což odhalilo řadu pozitivních i slabých míst. ČRA na základě těchto výsledků činí například kroky k posilování udržitelnosti rozvojových výsledků.

V oblasti ZRS je nutná mezinárodní spolupráce v rámci institucí a mezinárodních organizací. Velká část prostředků české ODA putuje právě do mezinárodních organizací, ale ČR se příliš nezapojuje do realizace mnohostranné diplomacie. Chybí zde politická aktivita i dostatečné kapacity a lepší koordinace státní správy. A tak by si ČR měla stanovit priority pro své zapojení do evropské rozvojové spolupráce.²⁰⁰

²⁰⁰ Aidwatch 2015, ref. 179

4.4.2. Kontrolní akce Nejvyššího kontrolního úřadu

V roce 2016 schválilo Kolegium Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) závěr z kontrolní akce zaměřené na poskytnuté peněžní prostředky ze státního rozpočtu na ZRS.²⁰¹ Následující text se zabývá výsledky tohoto kontrolního závěru a shrnuje závěry a doporučení ze strany NKÚ.

Cílem kontroly bylo „*prověřit poskytování, čerpání a užití peněžních prostředků státního rozpočtu určených na realizaci zahraniční rozvojové spolupráce.*“²⁰² Kontrola se zaměřila na bilaterální spolupráci poskytovanou v letech 2012-2014 u MZV, ČRA a osmi realizátorů projektů. Dále také provedl NKÚ kontrolu na místě a to u 8 projektů v Moldavsku.

V kontrolovaném období bylo provedeno 40 evaluací bilaterální projektů, z nichž u několika provedl NKÚ kontrolu. Z evaluací vyplynulo, že relevance projektů byla vždy hodnocena jako vysoká. Také u kritéria efektivnosti a účelnosti bylo v letech 2012-2013 hodnocení vysoké, v roce 2014 však došlo ke změně a hodnocení efektivnosti a účelnosti – tedy hodnocení toho, do jaké míry byly naplněny cíle – bylo spíše nízké, protože se projevil nedostatky u přípravné fáze projektů. Největší problémy byly zjištěny u udržitelnosti projektů – toto hodnocení bylo nízké. Pozitivně byly hodnoceny projekty, u kterých proběhla kontrola na místě.

NKÚ také ověřil, zda ČRA plní zákonem stanovené povinnosti, a zda dotační řízení odpovídají Koncepti a plánům ZRS. Zjištěním bylo, že ČRA tyto povinnosti plní a podporuje projekty v souladu s teritoriálními a sektorovými prioritami stanovenými v Koncepti.

Peněžní podporu uskutečňuje ČRA prostřednictvím veřejných zakázek, dotací a rozpočtových opatření. Nejvýznamnějšími realizátory ZRS byly v letech 2012-14 organizace Člověk v tísni a Charita Česká republika.

U kontrolovaných projektů se většinou podařilo naplnit cíle, i když v některých případech byly cíle obtížně vyhodnotitelné – chyběly ověřitelné ukazatele. Některé projekty měly ve střednědobém horizontu problém s nízkou udržitelností – například u projektu

²⁰¹ Kontrolní závěr z kontrolní akce: Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované na zahraniční rozvojovou spolupráci. In: *Nejvyšší kontrolní úřad* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k15011.pdf>

²⁰² Kontrolní závěr z kontrolní akce: Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované na zahraniční rozvojovou spolupráci., ref. 201

v sektoru voda a sanitace byl problém v tom, že tržby z poplatků za vodu nepokryly náklady na provoz a opravy.

Celkově se NKÚ shoduje se závěry ve Střednědobém vyhodnocení Koncepce ZRS – do budoucna je třeba akceptovat změny ve vývoji jednotlivých zemí. Je nutné zvážit počet prioritních zemí a v rámci sektorových aktivit by se měla ČR zaměřit na oblasti, kde disponuje zkušenostmi. Dále NKÚ doporučuje uzavírat s partnerskými zeměmi závazné smlouvy, při přípravě se zaměřit na budoucí udržitelnost projektu a stanovovat měřitelné ukazatele plnění cílů.

4.4.3. Hodnocení prostřednictvím indexu CDI

CDI Index – neboli index vstřícnosti k rozvojovým zemím je od roku 2003 sestavován organizací Center for Global Development. Tento index hodnotí 27 zemí světa v závislosti na jejich politice vůči rozvojovým zemím.²⁰³ Celkově se Česká republika v roce 2015 umístila podle hodnocení na 18. místě z 27 hodnocených zemí. Oproti předcházejícímu roku si polepšila celkem o čtyři příčky.

Z grafu 4.4 je patrné pořadí zemí a podíly jednotlivých oblastí na celkovém hodnocení. Na předních příčkách nepřekvapí čtveřice severských zemí, které poskytují také nejvíce peněžních prostředků v rámci podílu ODA na HDP, jak je patrné i z grafu 4.2. V rámci Indexu CDI se však hodnotí celkem 7 aspektů politiky rozvinutých států.

První nese název pomoc a hodnotí kvalitu a kvantitu podpory poskytované podpory. V grafu 4.4 je vždy znázorněno červenou barvou a nejlepší skóre zde má Dánsko, Irsko a Švédsko. V rámci tohoto kritéria se umístila ČR na 22. pozici.

Dalším hodnoceným aspektem jsou finance – přesněji investice, tedy ty, které mají ze strany dárcovských zemí podporovat rozvoj. V grafu 4.4 jsou znázorněny oranžovou barvou a vedoucími jsou opět Norsko, Finsko a Dánsko. Zde se ČR vyšplhala až na 11. pozici.

Třetí hodnocenou oblastí jsou technologie (v grafu 4.4 žlutou), kde se posuzuje jak úsilí v oblasti výzkumu a vývoje, tak také míra otevřenosti a umožnění přístupu k těmto technologiím. Zde se na přední příčky dostaly kromě Dánska také Jižní Korea a Portugalsko. Česká republika obsadila 13. pozici.

²⁰³ Česká republika. *Center for Global Development* [online]. 2013 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.cgdev.org/sites/default/files/archive/doc/CDI_2013/Country_13_Czech%20Republic_Cze.pdf

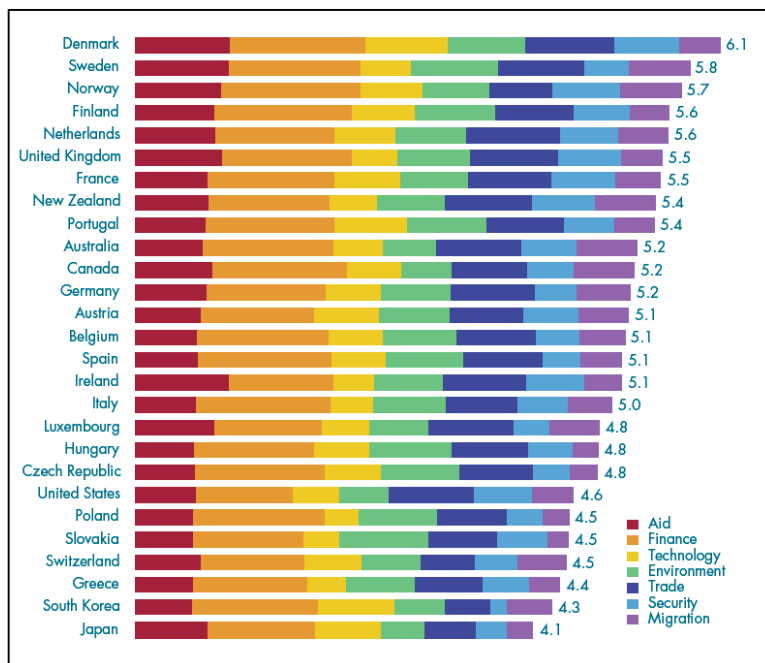
Zelenou barvou je v grafu znázorněna oblast životního prostředí, kde se bere v potaz opatření zemí týkající se klimatu, udržitelného rybolovu a ekosystémů. V této oblasti se překvapivě na první příčce objevilo Slovensko, na druhé Švédsko a nejlepší trojici završilo Maďarsko. V této oblasti nejlepšího skóre dosáhla také ČR, která se umístila na 7. místě.

Dalším kritériem je oblast obchodu, kde je hodnocena byrokracie a poskytovaná dotace zemědělcům v dárcovské zemi a také zatížení mezinárodního obchodu prostřednictvím cel a kvót. V grafu 4.4 je oblast obchodu znázorněna tmavě modrou barvou a první tři příčky obsadilo Nizozemí, Dánsko a Velká Británie. ČR se umístila na 19. místě.

Oblast bezpečnosti (v grafu označena světle modrou barvou) hodnotí politiky zemí na podporu míru a světové bezpečnosti. Na prvních třech příčkách se opět umístilo Norsko, Dánsko a Velká Británie. ČR se umístila až na 23. příčce.

Posledním kritériem a oblast migrace, ve které se hodnotí snaha zemí o usnadnění mobility a migrační politiku jednotlivých zemí. Prvními třemi zeměmi jsou zde Norsko, Švédsko a Kanada, ČR se opět umístila až na 23. příčce.²⁰⁴

Graf 4.4: Pořadí zemí dle hodnocení CDI Indexem, 2014

Zdroj: Center for Global Development, CDI Index (2015)

²⁰⁴ The Commitment to Development Index. *Center for Global Development* [online]. [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.cgdev.org/cdi-2015>

4.4.4. Názor veřejnosti

V roce 2013 byl proveden první společný průzkum veřejného mínění nevládních neziskových organizací, které jsou sdruženi ve FORS. Bylo dotazováno celkem 1 210 respondentů, s cílem zjistit postoje občanů k rozvojové spolupráci ve 4 oblastech - povědomí o Nevládních neziskových organizacích, postoje k dárcovství a formám přispívání, povědomí o vládním programu ZRS a vnímání globální odpovědnosti a solidarity.

V rámci výsledků bylo dosaženo závěru, že pouze 30 % veřejnosti si myslí, že by měla ČR dodržet slib a navyšovat finance na rozvojovou spolupráci. 45 % si pak myslí, že by nemělo alespoň docházet ke snižování financí. Hlavním důvodem pro poskytování ZRS by měla být podle respondentů pomoc lidem v nouzi a zlepšování zdravotní situace v chudých zemích. Preferovaným regionem pro ZRS je podle 57 % osob Afrika. Přes polovinu osob si je vědomo toho, že náš životní styl ovlivňuje i životy lidí v jiných částech světa, a 67 % osob si je ochotno kupovat dražší výrobky, při výrobě kterých nebylo poškozováno životní prostředí, nebyla zneužívána dětská práce a byly zajištěny důstojné pracovní podmínky.²⁰⁵

Jak už bylo zmíněno v kapitole zaměřené na EU, rok 2015 byl v EU označován jako Rok pro rozvoj. V rámci něho došlo také k průzkumu veřejného mínění o rozvojové pomoci, a to napříč všemi zeměmi EU. V rámci tohoto srovnání už si respondenti z ČR nevedli tak dobře, jako průměr EU. Respondenti z ČR mají méně pozitivní postoj k ZRS, protože pouze:

- 78 % osob si myslí, že je důležité pomoci lidem v rozvojových zemích (89 % EU),
- 51 % osob souhlasí s tím, že boj s chudobou měl být jednou z hlavních priorit EU,
- 54 % osob si myslí, že by rozvojová pomoc měla být zvýšena – což je nejméně v EU,
- 60 % respondentů si myslí, že ZRS přispívá k většímu míru a rovnosti ve světě,
- ČR má jednu z nejnižších úrovní informovanosti o Evropském roku pro rozvoj,
- a Čeští respondenti jsou také v mnohem menší míře ochotni více platit za výrobky z rozvojových zemí (34 % ČR x 50 % EU) nebo jsou méně ochotni se do pomoci sami zapojit (20 % ČR x 33 % EU).²⁰⁶

²⁰⁵ Výsledky průzkumu veřejného mínění. *FORS - České fórum pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: www.fors.cz/wp-content/uploads/2014/08/Priloha-1-k-TZ-obcane-Ceska-jsou-vyrazne-nakloneni-rozvojove-spolupraci-a-humanitarni-pomoci_29.4.2014.docx

²⁰⁶ Souhrnná analýza zemí: Česká republika. *European commission: Public opinion* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/Development/surveyKy/2069>

Je tedy zřejmé, že i když průzkum veřejného mínění provedený pouze v České republice nevypadal na první pohled nijak špatně, až při porovnání s průzkumem veřejného mínění v ostatních zemích EU, můžeme vidět, že česká veřejnost nemá k zahraniční rozvojové spolupráci příliš pozitivní postoj, jako mají obyvatelé ostatních zemí EU.

5. ZÁVĚR

Mnoho vyspělých zemí světa přijímá svůj díl zodpovědnosti při řešení globálních problémů ve světě. V rámci rozvojové spolupráce se snaží snižovat chudobu, zajistit kvalitní životní podmínky a dostupnost vzdělání nebo pitnou vodu. A tím výčet aktivit zdaleka nekončí, což svědčí o tom, s jakými problémy se musejí rozvojové země potýkat. Proto je cílem mnoha mezinárodních organizací a také EU a jejich členských států, bojovat s těmito problémy a poskytovat lidem, žijícím v této zemi pomoc.

Systém rozvojové spolupráce plně vystihují dva citáty. První z nich je odrazem společného snažení zemí a mezinárodních organizací, protože „*nikdo nemůže dělat všechno, ale každý může udělat alespoň něco*“. A přesně takto to v dnešním světě rozvojové spolupráce funguje. Může se zdát, že výsledky, kterých dosáhla Česká republika, nejsou nijak závratné – nedosahujeme stanovených závazků a ani samotní občané nejsou rozvojové pomoci příliš nakloněni. Nicméně děláme to zmíněné „*alespoň něco*“, a to je podstatné, protože tím dáváme najevo, že nám nejsou lhostejné osudy druhých. A ať už sami, nebo prostřednictvím mezinárodních organizací, můžeme společnými silami změnit životy mnoha lidem, kteří neměli to štěstí narodit se v jedné z těch bohatších zemí světa.

Spíše než rozvojová pomoc se v dnešní době používá spojení rozvojová spolupráce, protože už dávno to není jen o poskytování přímé pomoci, ale hlavně o zapojení tamějších subjektů a samotných lidí. S tím souvisí velmi známé přísloví „*daruješ-li člověku rybu, nakrmíš ho na den, naučíš-li ho lovit, dáš mu potravu na celý život*“. To přesně vystihuje snažení aktérů rozvojové spolupráce, protože záměrem není pomáhat jedné zemi navěky. Cílem je, aby poskytnuté prostředky danou zemi postrčily tím správným směrem, aby v budoucnu tuto formu pomoci už nepotřebovala.

Cílem této práce bylo zhodnotit poskytovanou pomoc ze strany České republiky, v souvislosti s členstvím v EU a mezinárodních organizacích. První část práce představila problematiku rozvojových zemí a nastínila problémy, se kterými se tamní obyvatelstvo musí potýkat. Další část se věnovala Evropské unii, kterou je ČR členem. EU je velkým aktérem na poli rozvojové spolupráce, jelikož má díky unijnímu rozpočtu a Evropskému rozvojovému fondu z k dispozici dostatek finančních prostředků, tvořených z příspěvků jednotlivých členských států – proto mohou být úspěchy EU z části považovány i za úspěchy České republiky. Rozvojová spolupráce v rámci EU spadá mezi sdílené pravomoci, a tak mohou členské státy provádět také svou rozvojovou politiku. Třetí kapitola se tedy zaměřila

na rozvojovou politiku České republiky.

Historicky mohla ČR navázat na dlouhou tradici ještě z dob Československa, kde si v mnoha zemích vytvořilo dobré jméno. Současná podoba zahraniční rozvojové spolupráce se řídí platnou legislativou a kvůli předvídatelnosti a návaznosti jsou také sestavovány dlouhodobé plány a koncepce.

Celkově ČR neplní stanovené závazky Oficiální rozvojové pomoci a podíl prostředků k HND dokonce již několik let naopak klesá. Jak se ukázalo, větší část prostředků ČR na rozvojovou spolupráci putuje do mezinárodních institucí a pouze menší procento užije ČR v rámci svých samostatných rozvojových projektů. Je těžké říct, zda je to dobré či nikoli. V oblasti mezinárodních organizací ČR nemá příliš dobré zastoupení a tak nemůže rozhodovat o tom, kam a na co prostředky putují. Na druhou stranu v rámci mezinárodních organizací a EU jsou tyto prostředky shromažďovány ze všech členských zemí, a tak může být poskytnutá pomoc rozsáhlejší a může se zaměřit na více problémových sektorů.

V rámci bilaterální spolupráce má zvolený příliš velký okruh zemí, kam poskytuje svou pomoc, a přitom ne všechny země jsou mezinárodními organizacemi nejhůře hodnoceny. Současná Koncepce, kterou se rozvojová spolupráce řídí, má platnost do roku 2017, pak by mělo dojít opět k přehodnocení prioritních zemí, a s některými z nich se plánuje ČR utlumit spolupráci - což dokládá také Střednědobé vyhodnocení této Koncepce a také je to jedna z rad Nejvyššího kontrolní úřadu. Podle hodnocení nevládních neziskových organizací by se měla ČR více zaměřit na nejméně rozvinuté země.

Co je v ČR znepokojivé, je ale postoj samotné veřejnosti, který není příliš pozitivní. To dokazuje průzkum veřejného mínění, který proběhl v roce 2013. I když ze zprávy vyplývá, že jsou Češi k problémům rozvojových zemí vnímaví, tak ve srovnání s průzkumem veřejného mínění v EU z roku 2015, už se tak vnímaví nejeví, což na ČR nevrhá příliš dobré světlo. Zarážející jsou fakta o tom, že jen malé procento Čechů je pro zvyšování finančních prostředků a tedy pro splnění českých závazků. Celkově jsou Češi podle výsledků také o této oblasti málo informováni, a u spousty závažných otázek reagovali respondenti spíše negativně. Je patrné, že je v této oblasti co napravovat a na čem pracovat, ať už se strany ČR, tak jejich občanů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ. *Rozvojová ekonomika*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 346 s. ISBN 978-80-245-1515-1.

AidWatch 2014: Co Česko udělá pro odstranění chudoby ve světě do roku 2015 a dále. Praha: FoRS - České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2014. ISBN 978-80-905375-7-6.

CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-717-9804-5.

COLLIER, Paul. *Miliarda nejchudších: proč se některým zemím nedaří a co s tím*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2009, 217 s. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 978-80-7429-010-7.

HORKÝ, Ondřej. *Česká rozvojová spolupráce: diskurzy, praktiky, rozpory*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-040-7.

JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. *Globální problémy světa: v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 324 s. ISBN 97880-7400-326-4.

KUNEŠOVÁ, Hana et al. *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 3. přepracované a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 386 s. ISBN 978-80-7400-502-2.

LEBEDA, Petr a Ivan LUKÁŠ (eds.). *Rozvojový profil České republiky: problematický vliv české ekonomiky a politiky na země Jihu*. Praha: Pražský institut pro globální politiku - Glopolis, 2009. ISBN 978-80-254-6786-2.

NOVÁČEK, Pavel (ed.) a Pierre C. ARMAND. *Rozvojová studia - vybrané kapitoly*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 238 s. ISBN 978-80-244-3958-7.

OPRŠAL, Zdeněk. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 98 s. ISBN 978-80-244-3948-8.

SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů EU*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2010, 244 s. ISBN 978-80-7400-352-3.

STRÁTECKÝ, Vít. *Česká zahraniční politika: mezi politickým (ne)zájmem a byrokratickou efektivitou*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2011. ISBN 978-80-86506-93-7.

Elektronické zdroje

About European Development Days. *Eudevdays.eu* [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.eudevdays.eu/about-edd16#anchor-9822>

Afgánistán. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/afghanistan/index.html

Aidwatch 2015: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky ve světle nových cílů

udržitelného rozvoje. *ForS: Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/wpcontent/uploads/2012/08/Aidwatch-2015.pdf>

Angola. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/prehled_projektu_zrs_cr_v_angole.html

Boj proti hladovění: EU pomáhá podvyživeným dětem v Pákistánu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-16-fighting-hunger-help-malnourished-children-pakistan>

BYDŽOVSKÁ, Marie. Vnější obchodní vztahy. In: *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8894/sekce/vnejsi-obchodni-vztahy>

CEBRE. *ZAHRANIČNÍ POMOC EVROPSKÉ UNIE* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.cebrecz.cz/dokums_raw/zahr_pomoc_eu3.pdf

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs) 2015 – 2030. United Nations: Informační centrum OSN v Praze [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-11-30]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavní-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs-2015-2030/>

Country and Lending Groups. *The World Bank* [online]. 2015 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z: http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups#Low_income

Czech Republic. Center for Global Development [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.cgdev.org/cdi-2015/country/CZE>

Česká republika. Center for Global Development [online]. 2013 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.cgdev.org/sites/default/files/archive/doc/CDI_2013/Country_13_Czech%20Republic_Cze.pdf

DAC members. OECD [online]. 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/dacmembers.htm>

D'ALFONZO, Alessandro. *European Development Fund: Joint development cooperation and the EU budget: out or in?* [online]. 2014 [cit. 2016-03-12]. ISBN 978-92-823-6163-4. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-IDA-542140-European-Development-Fund-FINAL.pdf>

Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative. International Monetary Fund [online]. 2015 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/hipc.htm>

Delegace EU. *Evropská Unie: Vnější činnost* [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/delegations/index_cs.htm

DEVE - Development. European Parliament Committees [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/deve/members.html>

ENS - Evropský nástroj sousedství (2014-2020). In: *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:28020103_1

Etiopie. Česká rozvojová agentura [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>

Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/index.html

EU a Kuba podepsaly v Havaně dohodu o zlepšení vztahů. *Novinky.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/397430-eu-a-kuba-podepsaly-v-havane-dohodu-o-zlepseni-vztahu.html>

EU přispívá k ochraně divokých zvířat v Čadu. Evropský rok pro rozvoj [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-46-protecting-wildlife-and-supporting-livelihoods-chad>

European Development Fund. *European Commission: International Cooperation and Development* [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/europeaid/node/1079>

Evropská komise vyzývá k obnovení závazků, jež by umožnily dosáhnout cílů oficiální rozvojové pomoci. *European Commission: Press release database* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4747_cs.htm

Evropská politika sousedství. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.5.4.html

Evropské rozvojové dny. Česká rozvojová agentura [online]. 2009 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojova-spoluprace-cr-zrs/multilateralni-spoluprace/evropske-rozvojove-dny.htm>

Evropský rok pro rozvoj - Vzdělávání [online]. 2015 [cit. 2015-12-23]. ISBN 978-92-79-51041-0. Dostupné z: https://europa.eu/eyd2015/sites/default/files/toolkit/eyd2015-factsheet-february-op_cs.pdf

Evropský rok pro rozvoj je iniciativou pro všechny. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2016 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/content/about-2015>

Evropský rok pro rozvoj. Europe Direct Česká republika [online]. Bruntál, 2015 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.europe-direct.cz/strediska/bruntal/ke-stazeni/publikace/>

Fact sheet 2015. *UNAIDS* [online]. 2015 [cit. 2015-12-23]. Dostupné z: http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/20150901_FactSheet_2015_en.pdf

Fakta a čísla o Evropské Unii: Latinská Amerika a Karibik. *Evropský parlament* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.2.html

FAQs: Global Poverty Line Update. *The World Bank* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-poverty-line-faq>

Financování rozvojové spolupráce ES. Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci [online]. Praha [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/financovani-rozvojove-spoluprace-es/#.Vls5_r9EAhI

Finanční spolupráce se zeměmi mimo EU v oblasti jaderné bezpečnosti (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457889007251&uri=URISERV:180503_1

Global peace index [online]. In: 2015, s. 127 [cit. 2015-12-23]. ISBN 978-0-9942456-3-2. Dostupné z: http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2015/06/Global-Peace-Index-Report-2015_0.pdf

Gruzie. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/gruzie.htm>

Gruzie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/pr_ojektove_zeme/gruzie/index.html

Guatemalanka sebrala odvahu a postavila se násilí, i když byla sama jeho obětí. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-10-victim-community-leader-one-guatemalan-woman-taking-stand-against>

Hlavní témata [online]. Praha [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/>

Hlavní úkoly ČRA. *Česká rozvojová agentura* [online]. Praha [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/o-nas/hlavni-ukoly-cra.htm>

HOKROVÁ, Marie (ed.) a Sylva TÁBORSKÁ (ed.). *Globální problémy a rozvojová spolupráce: Témata, o která se lidé zajímají* [online]. 2. aktualizované vyd. Praha: Člověk v tísní, 2008, 214 s. [cit. 2015-12-22]. ISBN 978-808-6961-552.

Human Development Report 2014. *United Nations Development Programme* [online]. USA, 2014 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/2014-report/download>

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2008, 2012 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace>

Informace o FoRS. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/informace-o-fors/#.VwvLp3qOd2p>

Informace o zahraniční rozvojové spolupráci České republiky v roce 2014. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/vyrocní_prehledy/informace_o_zahranicni_rozvojove_5.html

Informační brožura o Evropském roce pro rozvoj 2015. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/czech-republic/stories/information-material-about-eyd2015-czech-language>

Informační leták o zahraniční rozvojové spolupráci ČR v roce 2014. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1796108/Informacni_letak_o_ceske_ZRS_za_r._2014.pdf

Instituce EU. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/instituce-eu/#.Vt1dguZEAhK>

Kambodža. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/pr_ojektove_zeme/kambodza/index.html

Kapverdy: Co jsou plody naší společné práce? No přece banány!. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-40-sharing-fruits-our-labour-cape-verde>

Koncepce ZRS ČR 2010 - 2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Kontrolní závěr z kontrolní akce: Peněžní prostředky státního rozpočtu poskytované na zahraniční rozvojovou spolupráci. In: Nejvyšší kontrolní úřad [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k15011.pdf>

Koordinace ZRS. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2016 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koordinace_zrs/index.html

Kosovo. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/kosovo.htm>

Kosovo. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/pr_ojektove_zeme/kosovo/index.html

Landlocked Developing Countries (LLDCs). UNCTAD [online]. Switzerland, 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/Pages/ALDC/Landlocked%20Developing%20Countries/UN-recognition-of-the-problems-of-land-locked-developing-countries.aspx>

Latin America. *International Cooperation and Development: Building partnerships for change in developing countries* [online]. Brussels [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/europeaid/regions/latin-america_en

Map of the LDCs. *UNCTAD* [online]. Switzerland [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/Pages/ALDC/Least%20Developed%20Countries/LDC-Map.aspx>

Měsíčník EU aktualit [online]. 2015, (139) [cit. 2016-03-14]. ISSN 1801-5042. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2015_04.pdf

Mezinárodní dohody: Vnitřní dohoda mezi zástupci vlád členských států o financování a správní pomoci Společenství. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2013 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:42013A0806%2801%29&from=CS>

Mezinárodní spolupráce a rozvoj [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 2015-11-29]. ISBN 978-92-79-41852-5. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/development_cooperation_cs.pdf

Moldavsko. *Česká rozvojová agentura* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/moldavsko.htm>

Moldavsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/moldavsko/index.html

Mongolsko. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/mongolsko/index.html

Multiannual financial framework 2014-2020 and EU budget 2014: The figures [online]. Luxembourg: Publications office of the EU, 2013 [cit. 2016-03-14]. ISBN 978-92-79-34348-3.

Na situaci v Jižním Súdánu nejvíce doplácejí děti. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-34-children-pay-heaviest-price-south-sudan>

Na školním pozemku se děti na Komorech učí základům pěstování zemědělských plodin. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-28-school-garden-teaches-children-how-grow-better-future-comoros>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 231/2014 kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. Štrasburk, 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457882172926&uri=CELEX:32014R0231>

Nástroj EU přispívající ke stabilitě a míru (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457888616512&uri=URISERV:110102_3

Nové možnosti obživy na nepálském venkově. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-42-creating-new-livelihoods-rural-nepal>

O Platformě. *Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci* [online]. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <https://www.ppzrs.org/inpage/o-platforme/>

OECD (2015), Development Co-operation Report 2015: Making Partnerships Effective Coalitions for Action, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/dcr-2015-en>

Ochrana lesů pro udržitelnou budoucnost Vietnamu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-44-protecting-forests-sustainable-future-vietnam>

Podpora demokracie a lidských práv ve třetích zemích (2014-2020). *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457888251402&uri=URISERV:1302_1

Pokrok v zavlažování půdy: zemědělství v Eritreji. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2014 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-commission/stories/week-1-cultivating-progress-farming-eritrea>

Policie ve službách ochrany žen v Dominikánské republice. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-21-police-serving-to-protect-women-in-the-dominican-republic>

Pomoc zrakově postiženým dětem v Gambii získat vzdělání. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/week-5-european-union/stories/helping-visually-impaired-students-get-education-gambia>

Přidružení zámořských zemí a území k EU. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457952344014&uri=URISERV:1105_1

Rada pro zahraniční věci. *Rada Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/configurations/fac/>

RAMET, Valerie. Fakta a čísla o Evropské unii: Všeobecný přehled rozvojové politiky. In: *Evropský parlament: Jsme tu pro vás* [online]. 2015 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.3.1.html

Reina Valladarezová – cesta k úspěchu. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-2-reina-valladarez-has-sewn-success>

Rozpočet EU. *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8877/sekce/rozpocet-eu/>

Rozvoj. *Rozvojovka* [online]. Praha, 2008 [cit. 2015-12-25]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvoj>

Rozvojová politika Evropského společenství. *Rozvojovka* [online]. 2008, 2012 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-evropskeho-spolecenstvi>

Rozvojová politika vyspělých zemí (OECD/DAC). *Rozvojovka* [online]. 2008, 2012 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-politika-vyspelych-zemi-oecd-dac>

Rozvojová pomoc EU. *Rozvojovka* [online]. Praha [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/rozvojova-pomoc-eu>

Rozvojová pomoc EU: 15 věcí, které možná o rozvojové spolupráci EU nevíte. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/content/eu-development-aid>

Rozvojové cíle tisíciletí – MDGs. *Oficiální stránky Českého fóra pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/rozvojova-spoluprace/evropska-politika/rozvojove-cile-tisicileti-mdgs/#.VulBanpEAhJ>

Small Island Developing States (SIDS). UNCTAD [online]. Switzerland, 2013 [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/Pages/ALDC/Small%20Island%20Developing%20States/UN-recognition-of-the-problems-of-small-island-developing-States.aspx>

Souhrnná analýza země: Česká republika. *European commission: Public opinion* [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/Development/surveyKy/2069>

Spolupráce se zeměmi, které nejsou členy EU, v oblasti globálního zájmu. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457887315995&uri=URISERV:28_1

Srbsko. Česká rozvojová agentura [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.czda.cz/cra/projekty/srbsko.htm>

Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR na období 2013-2017. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, 2012 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: www.mzv.cz/file/1198565/Strategie_mnohostranne_ZRS_2013_2017.doc

Střednědobé vyhodnocení Koncepce ZRS ČR na období 2010-2017. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1220785/_01_StrednedobeVyhodnoceniKoncepce.pdf

Sušení cibule pomohlo drobným pěstitelům v Senegal. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-24-onion-drying-helps-senegalese-woman-export-produce-to-europe>

The Commitment to Development Index 2015. Center for Global Development [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.cgdev.org/publication/ft/commitment-development-index-2015>

Tuberculosis. *World Health Organization* [online]. 2015 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs104/en/>

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY k zásadám pro poskytování zahraniční pomoci. *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 1995 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/7897B04C221A1F30C12571B6006BDB3E

Úvod. *Nejvyšší kontrolní úřad* [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/>

Včera bojiště, zítra hřiště. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-18-from-battleground-to-playground>

Vesnické soudy v Bangladéši. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-48-village-courts-providing-justice-bangladesh>

Vietnam. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/vietnam.html

Výsledky průzkumu veřejného mínění. *FORS - České fórum pro rozvojovou spolupráci* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: www.fors.cz/wp-content/uploads/2014/08/Priloha-1-k-TZ-obcane-Ceska-jsou-vyrazne-nakloneni-rozvojove-spolupraci-a-humanitarni-pomoci_29.4.2014.docx

Výuka v odlehlých oblastech Papuy-Nové Guineje – příběh Mathildy. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-7-teaching-remote-areas-papua-new-guinea-story-mathilda>

WAY, Catharine (ed.). *The Millennium Development Goals Report 2015* [online]. United Nation, 2015 [cit. 2016-02-19]. ISBN 978-92-1-101320-7. Dostupné z: http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20%28July%201%29.pdf

World Development Indicators: Poverty rates at international poverty lines. *The World Bank* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://wdi.worldbank.org/table/2.8.2#>

World Economic Outlook: October 2015 [online]. Washington: International monetary fund, 2015 [cit. 2015-11-28]. ISBN 978-1-51355-261-3. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29>

World malaria report 2015 [online]. Switzerland: World Health Organization, 2015 [cit. 2016-02-19]. ISBN 978-92-4-156515-8. Dostupné z: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/200018/1/9789241565158_eng.pdf

World Population Prospects: The 2015 Revision. *United Nations: Department of Economic and Social Affairs* [online]. New York, 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z: <http://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/>

World population trends. *United Nation Population Fund* [online]. 2015 [cit. 2015-12-22]. Dostupné z <http://www.unfpa.org/world-population-trends>

Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka* [online]. 2012 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>

Zahraniční rozvojová spolupráce. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/index.html

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publicace/koncepce/zakon_o_zahranicni_rozvojove_spolupraci.html

Zambie. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/dalsi_zeme/zambie_prehled_projektu_zrs_cr.html

Zápis do matriky je pro nigerské děti vstupenkou k dalšímu vzdělání. *Evropský rok pro rozvoj* [online]. 2015 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <https://europa.eu/eyd2015/cs/european-union/stories/week-35-giving-every-child-right-legal-existence-niger>

Zavedení vnějších finančních nástrojů EU. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské Unie* [online]. 2014 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1457956692666&uri=URISERV:28_2

SEZNAM TABULEK

Tabulka 2.1: Kategorie zemí dle MMF	7
Tabulka 2.2: Členění a počty zemí dle OSN	8
Tabulka 2.3: Kategorie zemí dle Světové banky	8
Tabulka 2.4: Počet osob žijící pod hranicí chudoby dle Světové banky, 2012	15
Tabulka 2.5: Vývoj počtu dětí na školách	16
Tabulka 2.6: Hodnocení zemí dle Globálního indexu míru	18
Tabulka 3.1: Zastoupení oblasti rozvoje v Evropské komisi	28
Tabulka 3.2: Výše výdajů z ERF za jednotlivá období v milionech EUR	31
Tabulka 3.3: Finanční prostředky poskytnuté rozvojovým zemím z ERF v milionech EUR	38
Tabulka 3.4: Finanční prostředky na vnější politiku z rozpočtu EU v milionech EUR	38
Tabulka 4.1: Výše příspěvků do mezinárodních organizací v rámci multilaterální spolupráce v mil. Kč	51
Tabulka 4.2: Výše poskytnuté podpory ZRS programovým a projektovým zemím v milionech Kč	52
Tabulka 4.3: Výše poskytnuté podpory ZRS ostatním zemím v milionech Kč	58
Tabulka 4.4: Počet subjektů zapojených do ZRS ČR	59

SEZNAM GRAFŮ

Graf 3.1: Výše finančních příspěvků členských států do ERF v miliardách EUR	30
Graf 3.2: Procentní rozdělení závazků Víceletého finančního rámce v mil. Euro	31
Graf 4.1: Rozvojová pomoc ODA a její podíl na HND	49
Graf 4.2: Výše ODA jednotlivých zemí DAC – jako procento HND	50
Graf 4.3: Podíl multilaterální a bilaterální spolupráce	51
Graf 4.4: Pořadí zemí dle hodnocení CDI Indexem, 2014	63

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 2.1: Mapa zemí LDCs	9
Obrázek 2.2: Mapa zemí HIPC	10
Obrázek 2.3: Mapa zemí SIDS	11
Obrázek 2.4: Mapa zemí LLDCs.....	12
Obrázek 2.5: Možný vývoj populace dle OSN.....	13
Obrázek 3.1: Rozmístění zemí ACP	26
Obrázek 3.2: Rozsah vnější činnosti EU	27
Obrázek 3.3: Výše oficiální rozvojové pomoci v roce 2013	35
Obrázek 3.4: Poskytování ODA od Evropských institucí podle regionů – průměr 2012-2013	36
Obrázek 3.5: Přehled nových Cílů udržitelného rozvoje.....	37

SEZNAM ZKRATEK

ACP	země Afriky, Karibské oblasti a Tichomoří
BaH	Bosna a Hercegovina
CDI	Index vstřícnosti k rozvojovým zemím
ČRA	Česká rozvojová agentura
DCI	Nástroj pro rozvojovou spolupráci
DG	Generálních ředitelství - Directorate-General
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIDHR	Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva
EME	Vynořující se ekonomiky
ENI	Evropský nástroj sousedství
ERF	Evropský rozvojový fond
ES	Evropské společenství
EU	Evropská Unie
EYD	Evropský rok pro rozvoj
FORS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
HDI	Indexu lidského rozvoje
HIPC	Vysoce zadlužené země
IFS	Nástroj přispívající ke stabilitě a míru
INSC	Nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti
IPA	Nástroj předvstupní pomoci
LDCs	Nejméně rozvinuté země
LLDCs	Vnitrozemské rozvojové země
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
MMF	Mezinárodní měnový fond
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIC	Nově industrializované země
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OCTs	Zámořské země a území
ODA	Oficiální rozvojová pomoc
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PI	Nástroj partnerství

SDGs	Cíle udržitelného rozvoje
SIDS	Malé ostrovní rozvojové státy
VFR	Víceletý finanční rámec
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne **6.5.2016**

Veronika Závadská
.....
Veronika Závadská

SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA Č. 1: Seznam zemí hodnocených podle kritérií mezinárodních organizací včetně zařazení do skupin rozvojových zemí a příjemců ODA
- PŘÍLOHA Č. 2: Cíle a výsledky Rozvojových cílů tisíciletí
- PŘÍLOHA Č. 3: Seznam členů a pozorovatelů FORS
- PŘÍLOHA Č. 4: Realizátoři bilaterálních projektů ZRS v roce 2014

PŘÍLOHA Č. 1 Seznam zemí hodnocených podle kritérií mezinárodních organizací včetně zařazení do skupin rozvojových zemí a příjemců ODA

MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ FOND		OSN		SVĚTOVÁ BANKA	
	Vyspělé ekonomiky		Velmi vysoký lid. roz.		Vysoký důchod
			Vysoký lidský rozvoj		Vyšší střední důchod
	Rozvojové a vynořující se ekonomiky		Střední lidský rozvoj		Nižší střední důchod
			Nízký lidský rozvoj		Nízký důchod

	MMF	OSN	SB	LDC	HIPC	SIDS	LLDC	ODA
1	Afganistán	Afganistán	Afganistán	•	•		•	•
2	Albánie	Albánie	Albánie					•
3	Alžírsko	Alžírsko	Alžírsko					•
4		Andora	Andora					
5	Angola	Angola	Angola	•				•
6	Antigua a Barbuda	Antigua a Barbuda	Antigua a Barbuda			•		•
7	Argentina	Argentina	Argentina					•
8	Arménie	Arménie	Arménie				•	•
9	Austrálie	Austrálie	Austrálie					
10	Ázerbájdžán	Ázerbájdžán	Ázerbájdžán				•	•
11	Bahamy	Bahamy	Bahamy			•		
12	Bahrajn	Bahrajn	Bahrajn					
13	Bangladéš	Bangladéš	Bangladéš	•				•
14	Barbados	Barbados	Barbados			•		
15	Belgie	Belgie	Belgie					
16	Belize	Belize	Belize					•
17	Bělorusko	Bělorusko	Bělorusko					•
18	Benin	Benin	Benin	•	•			•
19	Bhútán	Bhútán	Bhútán	•			•	•
20	Bolívie	Bolívie	Bolívie		•		•	•
21	Bosna a Herc.	Bosna a Herc.	Bosna a Herc.					•
22	Botswana	Botswana	Botswana				•	•
23	Brazílie	Brazílie	Brazílie					
24	Brunej	Brunej	Brunej					
25	Bulharsko	Bulharsko	Bulharsko					
26	Burkina Faso	Burkina Faso	Burkina Faso	•	•		•	•
27	Burundi	Burundi	Burundi	•	•		•	•
28	Čad	Čad	Čad	•	•		•	•
29	Černá Hora	Černá Hora	Černá hora					•
30	Česká republika	Česká republika	Česká republika					
31	Čína	Čína	Čína					•
32	Dánsko	Dánsko	Dánsko					
33	Dem. Rep. Kongo	Dem. Rep. Kongo	Dem. Rep. Kongo	•	•			•

	MMF	OSN	SB	LDC	HIPC	SIDS	LLDC	ODA
34	Dominika	Dominika	Dominika			•		•
35	Dominikánská rep.	Dominikánská rep.	Dominikánská rep.					•
36	Džibutsko	Džibutsko	Džibutsko	•				•
37	Egypt	Egypt	Egypt					•
38	Ekvádor	Ekvádor	Ekvádor					•
39	El Salvador	El Salvador	El Salvador					•
40	Eritrea	Eritrea	Eritrea	•	×			•
41	Estonsko	Estonsko	Estonsko					
42	Etiopie	Etiopie	Etiopie	•	•		•	•
43	Fiji	Fiji	Fiji			•		•
44	Filipíny	Filipíny	Filipíny					•
45	Finsko	Finsko	Finsko					
46	Francie	Francie	Francie					
47	FYROM	FYROM	FYROM				•	•
48	Gabon	Gabon	Gabon					•
49	Gambie	Gambie	Gambie	•	•			•
50	Ghana	Ghana	Ghana		•			•
51	Grenada	Grenada	Grenada			•		•
52	Gruzie	Gruzie	Gruzie					•
53	Guatemala	Guatemala	Guatemala					•
54	Guinea	Guinea	Guinea	•	•			•
55	Guinea-Bissau	Guinea-Bissau	Guinea-Bissau	•	•			•
56	Guyana	Guyana	Guyana		•			•
57	Haiti	Haiti	Haiti	•	•			•
58	Honduras	Honduras	Honduras		•			•
59	Hong Kong	Hong Kong	Hong Kong					
60	Chile	Chile	Chile					•
61	Chorvatsko	Chorvatsko	Chorvatsko					
62	Indie	Indie	Indie					•
63	Indonésie	Indonésie	Indonésie					•
64	Irák	Irák	Irák					•
65	Irán	Irán	Irán					•
66	Irsko	Irsko	Irsko					
67	Island	Island	Island					
68	Itálie	Itálie	Itálie					
69	Izrael	Izrael	Izrael					
70	Jamajka	Jamajka	Jamajka			•		•
71	Japonsko	Japonsko	Japonsko					
72	Jemen	Jemen	Jemen	•				•
73	Jihoafrická republika	Jihoafrická republika	Jihoafrická republika					•
74	Jižní Súdán		Jižní Súdán	•			•	•
75	Jordánsko	Jordánsko	Jordánsko					•
76	Kambodža	Kambodža	Kambodža	•				•
77	Kamerun	Kamerun	Kamerun		•			•

	MMF	OSN	SB	LDC	HIPC	SIDS	LLDC	ODA
78	Kanada	Kanada	Kanada					
79	Kapverdy		Kapverdy			•		•
80	Katar	Katar	Katar					
81	Kazachstán	Kazachstán	Kazachstán				•	•
82	Keňa	Keňa	Keňa					•
83	Kiribati	Kiribati	Kiribati	•		•		•
84	Kolumbie	Kolumbie	Kolumbie					•
85	Komory	Komory	Komory	•	•	•		•
86	Kongo	Kongo	Kongo		•			•
87	Korea	Korea	Korea					
88	Kosovo		Kosovo					•
89	Kostarika	Kostarika	Kostarika					•
90		Kuba	Kuba					•
91	Kuvajt	Kuvajt	Kuvajt					
92	Kypr	Kypr	Kypr					
93	Kyrgyzstán	Kyrgyzstán	Kyrgyzstán				•	•
94	Laos	Laos	Laos	•			•	•
95	Lesotho	Lesotho	Lesotho	•			•	•
96	Libanon	Libanon	Libanon					•
97	Libérie	Libérie	Libérie	•	•			•
98	Libye	Libye	Libye					•
99		Lichtenštejsko	Lichtenštejsko					
100	Litva	Litva	Litva					
101	Lotyšsko	Lotyšsko	Lotyšsko					
102	Lucembursko	Lucembursko	Lucembursko					
103	Madagaskar	Madagaskar	Madagaskar	•	•			•
104	Maďarsko	Maďarsko	Maďarsko					
105	Malajsie	Malajsie	Malajsie					•
106	Malawi	Malawi	Malawi	•	•		•	•
107	Maledivy	Maledivy	Maledivy			•		•
108	Mali	Mali	Mali	•	•		•	•
109	Malta	Malta	Malta					
110	Maroko	Maroko	Maroko					•
111	Marshallovy os.		Marshallovy os.			•		•
112	Mauricius	Mauricius	Mauricius			•		•
113	Mauritánie	Mauritánie	Mauritánie	•	•			•
114	Mexiko	Mexiko	Mexiko					•
115	Mikronésie	Mikronésie	Mikronésie			•		•
116	Moldavsko	Moldavsko	Moldavsko				•	•
117	Mongolsko	Mongolsko	Mongolsko				•	•
118	Mosambik	Mosambik	Mosambik	•	•			•
119	Myanmar	Myanmar	Myanmar	•				•
120	Namibie	Namibie	Namibie					•
121	Německo	Německo	Německo					

	MMF	OSN	SB	LDC	HIPC	SIDS	LLDC	ODA
122	Nepál	Nepál	Nepál	•			•	•
123	Niger	Niger	Niger	•	•		•	•
124	Nigerie	Nigerie	Nigerie					•
125	Nikaragua	Nikaragua	Nikaragua		•			•
126	Nizozemí	Nizozemí	Nizozemí					
127	Norsko	Norko	Norsko					
128	Nový Zéland	Nový Zéland	Nový Zéland					
129	Omán	Oman	Oman					
130	Pákistán	Pákistán	Pákistán					•
131	Palau	Palau	Palau			•		•
132	Panama	Panama	Panama					•
133	Papua N. Guinea	Papua N. Guinea	Papua N. Guinea			•		•
134	Paraguay	Paraguay	Paraguay				•	•
135	Peru	Peru	Peru					•
136	Pobřeží slonoviny	Pobřeží slonoviny	Pobřeží slonoviny		•			•
137	Polsko	Polsko	Polsko					
138	Portugalsko	Portugalsko	Portugalsko					
139	Rakousko	Rakousko	Rakousko					
140	Rovníková Guinea	Rovníková Guinea	Rovníková Guinea	•				•
141	Rumunsko	Rumunsko	Rumunsko					
142	Rusko	Rusko	Rusko					
143	Rwanda	Rwanda	Rwanda	•	•		•	•
144	Řecko	Řecko	Řecko					
145	Samoa	Samoa	Samoa			•		•
146	San Marino		San Marino					
147	Saudská Arábie	Saudská Arábie	Saudská Arábie					
148	Senegal	Senegal	Senegal	•	•			•
149	Seychely	Seychely	Seychely			•		•
150	Sierra Leone	Sierra Leone	Sierra Leone	•	•			•
151	Singapore	Singapur	Singapur					
152			Somálsko	•	×			•
153	Slovensko	Slovensko	Slovensko					
154	Slovinsko	Slovinsko	Slovinsko					
155	Spojené Arabské Emiráty	Spojené Arabské Emiráty	Spojené Arabské Emiráty					
156	Srbsko	Srbsko	Srbsko					•
157	Srí Lanka	Srí Lanka	Srí Lanka					•
158	Středoafrická rep.	Středoafrická rep.	Středoafrická rep.	•	•		•	•
159	Súdán	Súdán	Súdán	•	×			•
160	Surinam	Suriname	Suriname					•
161	Svatá Lucie	Svatá Lucie	Svatá Lucie			•		•
162	Svatý Kryštof	Svatý Kryštof	Svatý Kryštof			•		
163	Svatý Tomáš	Svatý Tomáš	Svatý Tomáš	•	•	•		•
164	Svatý Vincent	Svatý Vincent	Svatý Vincent			•		•
165	Swazijsko	Swazijsko	Swazijsko				•	•

	MMF	OSN	SB	LDC	HIPC	SIDS	LLDC	ODA
166	Sýrie	Sýrie	Sýrie					•
167	Šalamounovy os.	Šalamounovy os.	Šalamounovy os.	•		•		•
168	Španělsko	Španělsko	Španělsko					
169	Švédsko	Švédsko	Švédsko					
170	Švýcarsko	Švýcarsko	Švýcarsko					
171	Tádžikistán	Tádžikistán	Tádžikistán				•	•
172	Taiwan		Taiwan					
173	Tanzanie	Tanzanie	Tanzanie	•	•			•
174	Thajsko	Thajsko	Thajsko					•
175	Togo	Togo	Togo	•	•			•
176	Tonga	Tonga	Tonga			•		•
177	Trinidad a Tobago	Trinidad a Tobago	Trinidad a Tobago			•		
178	Tunisko	Tunisko	Tunisko					•
179	Turecko	Turecko	Turecko					•
180	Turkmenistán	Turkmenistán	Turkmenistán				•	•
181	Tuvalu		Tuvalu	•		•		•
182	Uganda	Uganda	Uganda	•	•		•	•
183	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina					•
184	Uruguay	Uruguay	Uruguay					•
185	USA	USA	USA					
186	Uzbekistán	Uzbekistán	Uzbekistán				•	•
187	Vanuatu	Vanuatu	Vanuatu	•		•		•
188	Velká Británie	Velká Británie	Velká Británie					
189	Venezuela	Venezuela	Venezuela					•
190	Vietnam	Vietnam	Vietnam					•
191	Východní Timor	Východní Timor	Východní Timor	•		•		•
192	Zambie	Zambie	Zambie		•		•	•
193	Zimbabwe	Zimbabwe	Zimbabwe	•			•	•

Zdroje: (vlastní zpracování)

- IMF - World Economic Outlook (October 2015)
- UN – Human development report 2014
- Data World Bank – Contry and Lending Groups
- UN - List of Least Developed Countries – (December 2015)
- IMF – List of countries HIPC Initiative
- UNCTAD - Small Island Developing States (SIDS)
- UNCTAD - Landlocked Developing Countries (LLDCs)
- OECD - DAC List of ODA Recipients

PŘÍLOHA Č. 2: Cíle a výsledky Rozvojových cílů tisíciletí

1. CÍL – VYMÍTIT EXTRÉMNÍ CHUDOBU A HLAD	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - snížit na polovinu počet extrémně chudých lidí - snížit na polovinu počet lidí trpících hladem
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - extrémní chudoba: celosvětově se snížil počet lidí žijících v extrémní chudobě o více než polovinu - ze 1,9 miliardy v roce 1990 na 836 milionů v roce 2015. - hlad: podíl podvyživených v rozvojových zemích klesl z 23,3% na 12,9%
2. CÍL – ZPŘÍSTUPNIT ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ VŠEM	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - zajistit, aby všechny děti absolvovaly plné základní vzdělání
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - školní docházka: v roce 2000 navštěvovalo v rozvojových zemích základní školu 83% dětí, v roce 2015 to je 91%. - děti, které nechodí do školy: tento počet klesl ze 100 milionů dětí v roce 2000 na 57 milionů v roce 2015. - míra gramotnosti u mladých ve věku 15-24 let se zvýšila z 83% v roce 2000 na 91%.
3. CÍL - PROSAZOVAT ROVNOST POHLAVÍ A POSÍLIT POSTAVENÍ ŽEN	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - do roku 2005 odstranit rozdíly v přístupu mužů a žen k základnímu a vyššímu vzdělání a do roku 2015 dosáhnout téhož na všech úrovních vzdělání
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - rovnost mužů a žen ve vzdělávání: v Asii bylo v roce 1990 zapsáno do školy 74 dívek na 100 chlapců, nyní je to 103 dívek na 100 chlapců. - zaměstnanost žen: v roce 2015 je zaměstnáno 41% žen mimo zemědělský sektor. V roce 1990 to bylo jen 35%. - ženy v parlamentech – nyní jsou v 90% zemí.
4. CÍL - SNÍŽIT DĚTSKOU ÚMRTNOST	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - snížit o dvě třetiny míru úmrtnosti u dětí mladších 5 let
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - dětská úmrtnost celosvětově klesla z 90 na 43 úmrtí na 1000 dětí. - infekční nemoci – očkování proti spalničkám pomohlo zabránit 15,6 milionu úmrtí.
5. CÍL - ZLEPŠIT ZDRAVÍ MATEK	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - snížit o tři čtvrtiny míru úmrtnosti matek
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - mateřská úmrtnost se od roku 2000 celosvětově snížila o polovinu. - ¾ porodů proběhlo pod dozorem zdravotníka v roce 2014, oproti 59% v roce 1990.

6. CÍL - BOJOVAT PROTI HIV/AIDS, MALÁRII A DALŠÍM NEMOCEM	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - zastavit šíření HIV/AIDS a snižovat procento nově nakažených - zastavit šíření malárie a dalších závažných chorob a snížit míru jejich výskytu
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - počet nově infikovaných HIV se snížil o 40% - úmrtí na malárii – podařilo se předejít 6,2 milionům úmrtí - tuberkulóza – prevence, diagnostika a léčba zachránila 37 milionů životů.
7. CÍL - ZAJISTIT TRVALOU UDRŽITELNOST ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - začlenit principy trvale udržitelného rozvoje do národních politik a programů; zvrátit proces ubývání přírodních zdrojů; - snížit na polovinu počet lidí, kteří nemají trvalý přístup k nezávadné pitné vodě; - do roku 2020 dosáhnout výrazného zlepšení životních podmínek alespoň 100 milionů lidí přebývajících v chudinských čtvrtích na předměstí velkoměst (slumech).
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - v roce 2015 využívá více než 90% světové populace bezpečné zdroje pitné vody. V roce 1990 to bylo okolo 75% lidí.
8. CÍL - VYTVOŘIT GLOBÁLNÍ PARTNERSTVÍ PRO ROZVOJ	
CÍL	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet otevřený obchodní a finanční systém založený na pevných pravidlech, zajistit jeho předvídatelnost a nediskriminační charakter. - zabývat se otázkou zvláštních potřeb nejméně rozvinutých zemí. To zahrnuje odstranění cel a kvót pro jejich export, rozsáhlé oddlužení vysoce zadlužených zemí a navýšení rozvojové pomoci zemím, které prokázaly svou odhodlanost řešit problém chudoby. - zabývat se zvláštními potřebami vnitrozemských a malých ostrovních rozvojových zemí; - prostřednictvím opatření na úrovni států i na mezinárodní úrovni komplexně přistupovat k problémům zadlužených zemí a vytvořit dlouhodobou perspektivu jejich řešení; - ve spolupráci s rozvojovými zeměmi vytvořit solidní pracovní příležitosti pro mladé; - ve spolupráci s farmaceutickými společnostmi zajistit dostupnost základních léků v rozvojových zemích; - ve spolupráci se soukromým sektorem zajistit, aby všichni lidé mohli využívat přínosů nových technologií, zejména technologií informačních a komunikačních.
VÝSLEDEK	<ul style="list-style-type: none"> - ODA – se v letech 2000-2014 zvýšila v reálných hodnotách o 66% a dosáhla 135 miliard dolarů, oproti 1990 – 81 miliard dolarů. - Obchod – v roce 2014 byly téměř 4/5 dovozů z rozvojových zemí osvobozeny od cla.

Zdroj: Informační centrum OSN v Praze, MDGs 2015

PŘÍLOHA Č. 3: Seznam členů a pozorovatelů FORS

ADRA	Lékaři bez hranic - Médecins Sans Frontières in Czech Republic
ARNIKA	Lenka Černá, M. A.
ARPOK	Martina Kollerová
Alterra	Michal Procházka
Burma Center Prague	MOST
CARE Česká republika	Multikulturní centrum Praha
CARITAS - Vyšší odborná škola sociální - Olomouc	Nadační fond CCBC
Centrum Dialog	NaZemi
Civitas per Populi	Neslyšící s nadějí
Česká evaluační společnost	Občanské sdružení Development Worldwide
Česká zemědělská univerzita v Praze (ČZU), Fakulta tropického zemědělství	Partners Czech
Člověk v tísni	Pro-Contact
Diakonie ČCE - Středisko humanitární a rozvojové spolupráce	Salesiánská asociace Dona Boska
EDUCON	ShineBean
Ekumenická akademie Praha	Společnost Podané ruce
Fairtrade Česko a Slovensko	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER, Brontosaurus Krkonoše
Gender Studies	SVĚTLO PRO SVĚT - Light for the World
Glopolis	Univerzita Palackého v Olomouci
Humanitas Afrika	Ústav mezinárodních vztahů
Charita Česká republika	Volonté Czech
INEX - Sdružení dobrovolných aktivit	Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů
Ing. Blanka Šimůnková, M.A.	ŽIVOT 90
IOM - International Organization for Migration	

Zdroj: České fórum pro rozvojovou spolupráci

PŘÍLOHA Č. 4: Realizátoři bilaterálních projektů ZRS v roce 2014

NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE		
	Multikulturní centrum Praha, o.s.	Asio a.s.
ADRA o.p.s.	Národní centrum bezpečnějšího internetu	Assortis s.r.o.
Agora CE	NaZemi	AŽD Praha s.r.o.
AMO, o.s.	Nesehnutí, o.s.	Báňské projekty Ostrava a.s.
Arcidiecézní charita Praha	Neslyšící s nadějí	Bohemia Müller s.r.o.
Arnika – Centrum pro podporu občanů, o.s.	Njovu, o.p.s.	CIRA CZ spol. s r. o.
ARPOK, o. p. s.	Občanské Bělorusko, o.s.	DEKONTA, a.s.
Asociace pro mezinárodní otázky	Občanské sdružení Development Worldwide (DWW)	Emba spol. s r.o.
Burma Center Prague, o.p.s.	Omega plus, o.s.	Enviros s.r.o.
CARE ČR, s.	Organizace pro pomoc uprchlíkům	EVECO Brno, s.r.o.
Centrum pro studium demokracie a kultury	Pákistánský červený půlměsíc	Fatra a.s.
Civitas per Populi, Cambodian School Project (NGO)	Partners Czech, o.p.s.	František Harant
České centrum fundraisingu o.s.	Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci	G E T s.r.o.
České forum pro rozvojovou spolupráci FoRS	Pontopolis	Geomin s.r.o.
Člověk v tísni, o.p.s.	Poradna pro občanství, o.s.	GEOtest, a.s.
DEMÁS	Rada pro mezinárodní vztahy	Getinge Czech Republic, s.r.o.
Diakonie ČCE - Středisko humanitární a rozvojové pomoci	RFE / RL	Glomex MS, s.r.o.
Diecézní charita ostravsko-opavská	Salesiánská asociace Dona Boska, o.s. (SADBA)	Haskoning DHV Czech Republic, spol. s r. o.
EDUCON	ShineBean	Hrdlička s.r.o.
Ekumenická akademie Praha	SIRIRI, o.p.s.	Chovatelské družstvo Impuls
Fairtrade ČR	Sluňákov	IMCoPharma a.s.
Femisphera	Společnost Podané ruce, o.p.s.	Ing. Jan Rosmus
Glopolis, o.p.s.	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER, Brontosaurus Krkonoše	Ircon s. r. o.
Charita ČR	Světlo pro svět	Lindec Romania SRL
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit	Transitions, o.s.	Mamacoffee, s.r.o.
Lékaři bez hranic, o.p.s.	Transparency International, o.p.s.	MEVOS, spol. s r. o.
Libri Prohibiti, o.s.	PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY	N.O.P.O.Z.M. spol. s r. o.
Magna Děti v tísni, o.p.s.	AGROMONT VIMPERK spol. s r. o.	Nova Partner s.r.o.
Mezinárodní sdružení Občanské Bělorusko	Alta a.s.	Olympus Czech Group s.r.o.
MOST, o.p.s.	AMCA spol. s r. o.	Provod s.r.o.
MSF	AQUATEST a.s., Praha	Regionální rozvojová agentura Střední Čechy
Sdružení "DEKONTA – ALS" (Dekonta, a.s., ALS CZECH Republic, s.r.o.)	Nemocnice Sv. Anny Brno	OSN
sdružení "GEOMIN - DEKONTA" (Geomin, s.r.o., Dekonta, a.s.)	SM New York	UNAIDS

SCHENKER spol. s r.o.	Správa jeskyň ČR	UNDP
Sdružení "GEOtest - Ircon, Water Supply Murun" (GEOtest, a.s., Ircon, s.r.o.)	SSHR	UNEP
Sdružení "Solid Waste Management Southern Moldova" (Ircon, s.r.o., SWECO Hydroprojekt a.s.)	Státní veterinární ústav Praha	UNHCR
sdružení "Zavchan Mongolsko" (Vodní Zdroje, a.s., Geomin s.r.o.)	Ústav pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví	UNICEF
Sdružení Sidama Water Supply I (Ircon s.r.o., Aquatest, a.s., GEOtest, a.s.)	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	UNRWA
Sdružení Sidama Water Supply III (Ircon s.r.o., Aquatest, a.s., GEOtest, a.s.)	Výzkumný ústav vodohospodářský Praha	UNV
Sdružení Waste Water Treatment Cimişlia (Ircon s.r.o. a Topol Water s.r.o.)	ZÚ Ammán	WFP
Šindlar s.r.o.	ZÚ Bangkok	WHO
Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.	ZÚ Bejrút	ZAHRANIČNÍ SUBJEKTY
Therao -Tilia, s.r.o.	ZÚ Bělehrad	Action for Empowerment International
Vexim s.r.o.	ZÚ Dillí	ADRA Bangladesh
VHS Moravia d.o.o.	ZÚ Harrare	ADRA Belgrade
Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s.	ZÚ Podgorica	ADRA Sri Lanka
VRV a.s.	ZÚ Pretoria	Afghanistan Women Council
Zemědělské potřeby M+S s.r.o.	ZÚ Přiština	AFIA SANTE
SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY	ZÚ Rangún	Al Quds University
AOPK ČR (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR)	ZÚ Sarajevo	Ardar Yerkir Social
Česká televize	ZÚ Tirana	Aschiana
Český metrologický institut	ZÚ Tunis	Asociación de Productores Agropecuarios Huayhuantillo
GŘ HZS	ZÚ Ulanbatar	Asociación para la Organización y Educación Empresarial Femenina de El Salvador
Hasičský záchranný sbor ČR	MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE	Fundación Amibe Codem Cooperación y Desarrollo
Institut pro veřejnou správu Praha	Český červený kříž	Fundación Paraguaya
Ministerstvo financí ČR	FAO	Future for Palestine
Ministerstvo spravedlnosti ČR	ICRC	Geotest d.o.o. Sarajevo
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR	IFRC	Doboj Public Library
MŠMT - Dům zahraničních služeb	IOM Mezinárodní organizace pro migraci	Education Coordination Agency
Nemocnice na Homolce	Národní výbor Mezinárodní obchodní komory v ČR	Dattab s.r.o.
Czech Point, d.o.o.	Lutheran World Federation	Ministry of Rural Rehabilitation and Development
Department of Education, Region VIII, Division of Eastern Samar, Borongan City	Malteser International (MI) and Water for Cambodia (WFC)	Rehabilitation Centre for Disabled, Old and Tramps (RECDOT)
Dnipropetrovsk Regional Hospital I.I. Mechnikova	Mon na Roda	Research-Intellectual Club "Dialogue of Generations"
Doboj Public Library	Mono Coto Trade s.r.l.	Rotary Club of Antigua

Education Coordination Agency	Moravian Mission Society – Moravian church	Royal Society for Conservation of Nature (RSCN)
Employment Union for People with Disabilities	Mraz Soccer Academy	Russian Red Cross Dejasmach Balcha Memorial Hospital
European Centre for Development, Tolerance and Cooperation	Municip. Foča-Ustikolina RS	Řád bosých karmelitánů, Bouzoum
Fish Foundation	Municipalita v Burelu	S.R.L. „Ceventa”
Great Gobi "B"	Municipality of Livno FBiH	Salesians of Don Bosco
Groupe Scolaire KER SEEX-YI/KELETHIO	Mwandi UCZ OVC Project	Slucký specializovaný dům pro děti s poruchou centrálního nervového systému a narušenou psychikou
Hantha Educators	N.L.P Sachkhere United Kindergarten	Social development of women and young families public union
Help for Persons with Disabilities Organization	Nam Dinh Maternity Hospital	Society for protection of street and working children
High school Gimnazija “Tanasije Pejatović” Pljevlja	National Archives of Afghanistan	Sokolac municipality RS
Holy Family Hospital, Palestine	National Library Jovan Dučić, Kalinovik RS	Soltan Khoja Wali village school
HEMOCARE Association	National Muzeum of Afghanistan	St. Charles Lwanga v Buikwe
Hope and Homes for Children FBiH	NGO Carpathian Paths	Škola pro zdravotně postižené „Velko Ramadanović“, Zemun
Hope Hospice	NGO Committee for Human Rights Majdanpek	Talarak Foundation Inc.
Charity Social Fund for Aral Gene Pool Protection	NGO Progres	The Association Dajti Alpino Turistik Tirana Albania
Chingele Children’s	NGO UHRO	The Government of Akhmeta Municipality
Christian Centre for Reflection and Dialogue, Cuba	NGO: Agro-Environmental and Economic Management Center	the Lao Biodiversity Association
IMSP Health Center Bucaria	NGO: Destination Management organisation DMO	The Polytechnic of Namibia
Information Education Center	NIREN Cons. Srl.	The Royal Society for the Conservation of Nature
Instituto de Educación y Desarrollo Agropecuario “Pachamamata Ruruchisun” EDUAGRO	Obec Mionica	Together! Ethiopian Residents Charity
Isaro Foundation	Obec Tutin / regionální rozvojová agentura SEDA	Town Hall of the village Taul, district Donduseni
JKP "Bioštica" d.o.o. Olovo	Oblastní nemocnice Charkov, centrum pohotovosti a urgentní medicíny	Tshegofatsong Special School, Special School for Severely Intellectually Challenged
Kabul University	Onchon Fruit Farm	Tubas Charitable Society
Kigali Genocide Memorial / The Aegis Trust	Organizacoes Eduamila, Lda.	Ukrajinský červený kříž
Association de Cooperation en Tunisie	Phare Ponleu Selpak (PPS)	Local Action group Dobjo (LAG)
LinkAcross	Primary School and Directorate of the Primary School in Keçiören	LTD Caucasus Motors Aghmashenebeli Allay
Marda Association for Development	Primary School Jovan Jovanović Zmaj, Trebinje RS	Union of Therapy of Socially Disabled People of the Signaghi Region - QEDELI Community
Mashal Model School	Prime Highland Energy Resources	Žarptica Association for Children’s Culture, Sarajevo FBiH
	Prishtina Municipality	
	Public Preschool Instituiton Kindergarten Bare Jajce FBiH	
Forum Economic Solidarity	Puppet Theatre Mostar FBiH	

Zdroj: MZV, Informace o zahraniční rozvojové spolupráci 2014